

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

ESENYURT İLÇESİNDE YAPILAN PEYZAJ
UYGULAMA ÇALIŞMALARININ BİTKİSEL
TASARIM YÖNÜNDEN İRDELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

CELAL YILMAZ

İSTANBUL, 2012

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KENTSEL SİSTEMLER VE ULAŞTIRMA YÖNETİMİ

ESENYURT İLÇESİNDE YAPILAN PEYZAJ
UYGULAMA ÇALIŞMALARININ BİTKİSEL
TASARIM YÖNÜNDEN İRDELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

CELAL YILMAZ

Tez Danışmanı: PROF. DR. AHMET CENGİZ YILDIZCI

İSTANBUL, 2012

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KENTSEL SİSTEMLER VE ULAŞTIRMA YÖNETİMİ

Tezin Adı: Esenyurt İlçesinde Yapılan Peyzaj Uygulama Çalışmalarının Bitkisel
Tasarım Yönünden İrdelenmesi
Öğrencinin Adı Soyadı: Celal YILMAZ
Tez Savunma Tarihi: 25.04.2012

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Fen Bilimleri
Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. F. Tunç BOZBURA
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Mustafa ILICALI
Program Koordinatörü
İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak
yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet C. YILDIZCI

Üye
Yrd. Doç. Dr. Nilgün CAMKESEN

Üye
Yrd. Doç. Dr. Gülşen GÜLER

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmamda hoşgörü ve tolerans göstererek, benden engin bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI'ya en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca tez jürisinde bulunan ve tezimin oluşturulmasında beni yönlendiren değerli hocalarım Sayın Yrd. Doç. Dr. Nigün CAMKESEN (Bahçeşehir Üniversitesi) ve Sayın Yrd. Doç Dr. Gülşen GÜLER'e (İTÜ) teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimimde maddi ve manevi olarak en büyük desteği sağlayan ve bize her alanda güvenen ve yön veren Esenyurt Belediye Başkanım Sayın Necmi KADIOĞLU'na teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans dönemimde kendisi ile sınıf arkadaşı olma gururunuda yaşadığım ve yüksek lisans eğitimimde ben ve arkadaşlarıma öncülük eden değerli Belediye Başkan Yardımcım Sayın Yunus BALTA'ya teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında yardımlarını benden esirgemeyen Park ve Bahçeler Müdürü Sayın İbrahim TERZİOĞLU'na, Park ve Bahçeler Müdür Yardımcısı Sayın Emrullah ÇELİK'e ve değerli mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ayrıca tez çalışmalarım ve yüksek lisans derslerim boyunca sabır, özveri ve destekleri ile daima yanımda olan eşim Vildan YILMAZ ve kızım Zeynep Ece'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Nisan 2012

Celal YILMAZ
Peyzaj Mimarı

ÖZET

ESENYURT İLÇESİNDE YAPILAN PEYZAJ UYGULAMA ÇALIŞMALARININ BİTKİSEL TASARIM YÖNÜNDEN İRDELENMESİ

Celal Yılmaz

Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi
Tez Danışmanı: Prof . Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI

Nisan 2012, 174 sayfa

Esenyurt ilçesinde yapılan peyzaj uygulama çalışmalarının bitkisel tasarım yönünden irdelenmesi adlı bu çalışmada; öncelikli olarak Esenyurt ilçesinin konumu, yeşil alanlarının durumu, yapılan çalışmalar ve 1/5000 ölçekli Nazım İmar planı incelenmiştir. Planlanan ve mevcut yeşil alanların karşılaştırılması yapılmış, uygulama yapılan alanlar gösterilmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde ilçede bu alanda yapılmış ilk çalışmalardan olması sebebi ile ilçedeki açık yeşil alan verilerine yer verilmiştir. Bu amaçla kişi başına düşen yeşil alan miktarı da bu çalışma ile çıkarılmış olup, ilçede yapılan yeni çalışmalarda gözlemlenmiştir. İlçede kişi başına düşen yeşil alan miktarının 2011 yılı sonu verilerine ve nüfusuna dayanılarak 5,65 m² olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmalar doğrultusunda, ilçedeki yeşil alanlar ve kullanılan bitki materyallerinin listesi hazırlanış ve bu yeşil alanların ve bitkisel tasarımların uygulama alanlarındaki incelemesine fotoğraflar ile desteklenerek yer verilmiştir. Yeni ve gelişen bir ilçe olan Esenyurt da modern, yeşil ve yaşanılabilir bir kent olma yolunda yapılan çalışmalar açısından göze çarpan büyük gelişmeler görülmüş ve bunların devam ettirildiği ve İmar mevzuatı standartlarında belirtilen 10 m² yeşil alana ulaşmada kararlılık görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Esenyurt İlçesi, Açık ve Yeşil Alanlar, Park Alanları, Bitkisel Tasarım.

ABSTRACT

DISCUSSION OF THE DISTRICT OF LANDSCAPE DESIGN IMPLEMENTATION ACTIVITIES VEGETABLE ESENYURT

Celal Yılmaz

Urban Systems and Transportation Management
Supervisor: Prof. Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI

April 2012, 174 pages

The landscape planting design in terms of application studies in Esenyurt districts investigation in this study as a priority location Esenyurt district, green spaces of the state, studies, and 1 / 5000 scaled Master Plan examined. Comparison of planned and existing green spaces made in the areas of application are shown. Studies have been made as a result of the first studies in this area due to the county is open green space in the data. For this purpose, the amount of green space per person is issued with this study, new studies were observed in the town. The amount of green space per person in the county's population on the basis of 2011 data and were identified to be 5,65 m².

According to studies, a list of plant materials used in the preparation of the county, green areas and green spaces and floral designs, and these fields of application are given in the review, supported by photographs. Esenyurt district in which a new and developing modern, green and livable city for work done in becoming a prominent and major improvements were seen and it is maintained the standards specified in 10 m² of green space for Reconstruction legislation was to achieve stability.

Key Words: Esenyurt District, Open and Green Spaces, Parking Areas, Planting Desicen.

İÇİNDEKİLER

TABLolar	viii
ŞEKİLLER	ix
KISALTMALAR	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1 TEZİN AMACI	2
1.2 TEZİN KAPSAMI	3
1.3 TEZİN YÖNTEMİ	4
2. YEŞİL ALAN KAVRAMI	7
2.1 YEŞİL ALAN TANIMI	7
2.2 KENTLERDE PEYZAJ UYGULAMA ÇALIŞMALARI	7
2.2.1 Park Alanları	8
2.2.2 Kamu Bahçeleri	9
2.2.3 Özel Bahçeler	9
2.2.4 Diğer Yeşil Alanlar	10
3. BİTKİSEL TASARIM KAVRAMI	11
3.1 BİTKİSEL TASARIM KAVRAMI	11
3.2 BİTKİSEL TASARIMIN AMACI	11
3.3 BİTKİSEL TASARIMININ ÖZELLİKLERİ	12
4. BİTKİ MATERYALİ	14
4.1 AĞAÇLAR VE AĞAÇÇIKLAR	14
4.2 ÇALILAR	20
4.3 YER ÖRTÜCÜLER	22
5. PEYZAJ UYGULAMARINDAKİ BİTKİSEL TASARIM İLKELERİ	25
5.1 BİTKİSEL TASARIMINDA GÖRSEL ÖZELLİKLER	25
5.1.1 Form	25
5.1.2 Doku	29
5.1.3 Renk	30
5.1.4 Ölçü	33
5.2 BİTKİSEL TASARIMDA TEMEL GÖRSEL İLKELER	34
5.2.1 Çizgi	34

5.2.2 Yön.....	35
5.2.3 Tekrar.....	35
5.2.4 Uygunluk.....	36
5.2.5 Zıtlık.....	37
5.2.6 Koram.....	38
5.2.7 Egemenlik ve Vurgu.....	39
5.2.8 Simetri.....	40
5.2.9 Uzaklık ve Konum.....	41
5.2.10 Denge.....	42
5.2.11 Birlik.....	43
6. BİTKİLERİN İŞLEVSEL AÇIDAN İNCELENMESİ.....	45
6.1 BİTKİLERİN EKOLOJİK VE MÜHENDİSLİK FONKSİYONLARI..	46
6.1.1 İklim Kontrolü.....	46
6.1.1.1 Sıcaklık ve güneş radyasyonu kontrolü.....	47
6.1.1.2 Rüzgar kontrolü.....	48
6.1.1.3 Yağış ve nem kontrolü.....	49
6.1.2 Işık Kontrolü.....	50
6.1.3 Gürültü Kontrolü.....	51
6.1.4 Kirli Havayı Temizleme.....	53
6.1.5 Erozyon Kontrolü.....	54
6.1.6 Trafik Kontrolü.....	55
6.2 BİTKİLERİN MİMARİ FONKSİYONLARI.....	56
6.2.1 Mekânsal Öğe Olarak Bitkiler.....	57
6.2.2 Mekân oluşturma (Sınırlandırma-Çevreleme/Kuşatma- Gölge sağlama)	57
6.2.2.1 Mekan kavramı.....	57
6.2.2.2 Açık (Dış) mekân kavramı.....	58
6.2.2.3 Bitkilerin mekânsal karakteristikleri.....	58
6.2.2.4 Mekân organizasyonu ve mekânsal hiyerarşi.....	63
6.2.2.5 Bitkilerle oluşturulan mekân tipleri.....	65
6.2.3 İlişkilendirme.....	66
6.2.4 Perdeleme.....	67
6.2.5 Gizlilik (Mahremiyet) sağlama.....	68

6.3 BİTKİLERİN ESTETİK FONKSİYONLARI.....	69
6.3.1 Tamamlama.....	70
6.3.2 Birleştirme (Bütünleştirme-Birlik kurma-Ölçek değiştirme).....	70
6.3.3 Vurgulama.....	71
6.3.4 Tasarımı kuvvetlendirme.....	72
6.3.5 Yön verme (Sirkülasyon yönlendirme).....	72
6.3.6 Fon oluşturma.....	72
6.3.7 Yumuşatma.....	73
6.3.8 Görüş çerçeveleme (Manzara açma/kapama).....	73
6.3.9 Dekorasyon malzemesi olarak kullanılma ve görsel çekiciliği sağlama (Davet etme).....	74
7. ESENYURT İLÇESİ GENEL BİLGİLERİ.....	76
7.1 ESENYURT'UN TARİHÇESİ.....	76
7.2 COĞRAFİ KONUM.....	77
7.3 DOĞAL YAPISI.....	79
7.4 İKLİM.....	80
7.5 BİTKİ ÖRTÜSÜ.....	80
7.6 AKARSU VE TAŞKIN ALANLAR.....	80
7.7 NÜFUS.....	81
7.8 SOSYO-EKONOMİK YAPI.....	81
7.9 ULAŞIM.....	81
8. ESENYURT İLÇESİ YEŞİL ALANLARIN KANTİTATİF VE KALİTATİF AÇIDAN İNCELENMESİ.....	83
8.1 PLANLAMA AÇISINDAN İNCELEME.....	83
8.1.1 Esenyurt İlçesi Nazım İmar Planı Verilerinde Yeşil Alanların Değerlendirilmesi.....	83
8.1.2 Esenyurt İlçesi Yeşil Alanların Değerlendirilmesi.....	86
8.2 BİTKİLERİN UYGULAMA AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	88
8.3 SEÇİLEN PARK VE YEŞİL ALAN ÖRNEKLERİNİN BİTKİSEL TASARIM YÖNTEMLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	95
8.3.1 Recep Tayyip Erdoğan Şehir Parkı Örneği.....	95
8.3.2 Şehitler Şehir Parkı Örneği.....	108
8.3.3 Gaziler Parkı Örneği.....	120

8.3.4 Mehmet Akif Ersoy Parkı Örneği.....	127
8.3.5 Cumhuriyet Parkı Örneği.....	132
8.3.6 Gazi Osman Paşa Parkı Örneği.....	139
8.3.7 Has Bahçe Parkı Örneğleri.....	144
8.3.8 Örneğ Yeşil Sokak Uygulaması.....	149
8.3.9 Çocuk Parkı Örneğleri.....	150
8.3.10 Orta Refüj, Cadde, Yol Kenarı ve Diğer Açık Yeşil Alan Örneğleri.....	153
9. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	163
9.1 ŞEHİR VE SEMT PARKLARI İNCELEM VE SONUÇLAR.....	163
9.2 KONUT ALANI ÇEVRESİ ÇOCUK OYUN PARKLARI.....	165
9.3 CADDE, ORTA REFÜJ VE DİĞER YEŞİL ALANLAR.....	166
9.4 MEKANSAL AÇIDAN YEŞİL ALANLARIN KARŞILAŞTIRILMASI.....	167
KAYNAKÇA.....	169
ÖZGEÇMİŞ	174

TABLULAR

Tablo 2.1 : Park alanı standartları.....	8
Tablo 8.1 : Esenyurt 1/5000 ölçekli Nazım imar planı açık ve yeşil alanlara ait sayısal verileri	86
Tablo 8.2 : Mevcut şehir, semt ve mahalle parkları.....	87
Tablo 8.3 : Esenyurt ilçesi açık yeşil alanlarda kullanılan yapraklı ağaçlar.....	88
Tablo 8.4 : Esenyurt ilçesi açık yeşil alanlarda kullanılan iğne yapraklı ağaçlar.....	91
Tablo 8.5 : Esenyurt ilçesi açık yeşil alanlarda kullanılan çalı türleri.....	92
Tablo 8.6 : RTE Parkı geniş yapraklı ağaçlar listesi.....	100
Tablo 8.7 : RTE Parkı iğne yapraklı ağaçlar listesi.....	101
Tablo 8.8 : Şehitler Parkı geniş bitki kullanım listesi.....	111
Tablo 8.9 : Gaziler Parkı bitki kullanım listesi.....	112
Tablo 8.10 : M. Akif ERSOY Parkı bitki kullanım listesi.....	129
Tablo 8.11 : Cumhuriyet Parkı bitki kullanım listesi	134
Tablo 8.12 : Gazi Osman Paşa Parkı bitki listesi.....	141
Tablo 8.13 : Hasbahçe Parkı bitki listesi.....	145
Tablo 8.14 : Çocuk parkları ve oyun alanları.....	152

ŞEKİLLER

Şekil 4.1 : Ağaçların boylarına göre sınıflandırılması.....	15
Şekil 4.2 : Ağaçların kullanım alanları.....	16
Şekil 4.3 : Kısa boylu ya da dekoratif ağaçlar (ağaççıklar).....	17
Şekil 4.4 : Yol ağaçlandırma şekli	18
Şekil 4.5 : Ağaçların yaprak örtüleriyle oluşturdukları tavan düzlemi	19
Şekil 4.6 : Geniş ağaçların, büyüklük açısından çevrelerindeki bitki örtüsüne göre baskınlığı.....	19
Şekil 4.7 : Geniş ve ibreli yapraklı ağaçlar.....	20
Şekil 4.8 : Çalılıarın boy sınıflandırmasına bağlı olarak kullanım şekilleri.....	21
Şekil 4.9 : Boylu çalılıarın mekanda çevreleme ve sınır elemanı olarak kullanılması...	22
Şekil 4.10: Kısa boylu çalılıar ile yapılan bütünlük.....	22
Şekil 4.11 : Dağınık çalı grupların yer örtücülerle kitle oluşturması.....	23
Şekil 4.12 : Çim alan ve yer örtücü arasındaki yönlendirme çizgisinin oluşumu.....	23
Şekil 4.13 : Görsel açıdan farklılık yaratan çalı ve ağaç gruplarının tek bir kompozisyon içinde birleştirilmesi.....	24
Şekil 5.1 : Bitkilerin buldukları arazinin doğal yapısını yansıtırma eğilimi 1	26
Şekil 5.2 : Bitkilerin buldukları arazinin doğal yapısını yansıtırma eğilimi 2	27
Şekil 5.3: Form özelliklerine göre ağaçların sınıflandırılması.....	27
Şekil 5.4: Form özelliklerine göre ağaçlar.....	28
Şekil 5.5: Dokularına göre ağaç şekilleri.....	29
Şekil 5.6 : Sıcak ve soğuk renkler.....	32
Şekil 5.7 : Mekanda bitki ölçü algılaması.....	34
Şekil 5.8: Bitkilerin giriş akısı.....	35
Şekil 5.9 : Bitkilerde tekrar oluşturma.....	36
Şekil 5.10: Bitkiler ile uygunluk durumu.....	37
Şekil 5.11: Zıtlık ile uyum ilişkisi.....	38
Şekil 5.12: Koram şekilleri.....	39
Şekil 5.13: Formun yükseklik, tekstürün ise inceden kabaya doğru yükselişiyle koramın gerçekleştirilmesi.....	39
Şekil 5.14 : Zıtlık ile uyum ilişkisi.....	40
Şekil 5.15 : Het Loo (Hollanda).....	41

Şekil 5.16 : Bitkisel tasarımda denge ilişkisi	43
Şekil 5.17 : Stourhead (İngiltere).....	44
Şekil 6.1 : Sıcaklık ve radyasyon kontrolü.....	47
Şekil 6.2 : Bitkiler buldukları arazinin doğal yapısını yansıtmaya eğilimindedirler.....	48
Şekil 6.3 : Rüzgârın ağaç ve çalılar üzerinden yer değiştirmesi.....	49
Şekil 6.4 : Yağış ve nem kontrolü sağlanması.....	50
Şekil 6.5 : Bitkilerin, yol kenarında ve ortasında sürücüler üzerindeki etkisi.....	50
Şekil 6.6 : Bitkilerin binalar üzerindeki etkileri.....	51
Şekil 6.7 : Yapraklı ve ibrelili ağaçlarla sağlanan gürültü kontrolü.....	52
Şekil 6.8 : Gürültü kontrolü amacıyla tasarlanan çit bitkileri.....	52
Şekil 6.9 : Bitkilerin kirli havayı temizleme ve absorbe etme özellikleri.....	54
Şekil 6.10: Erozyon faktörleri	54
Şekil 6.11: Yol ağaçlandırmaları trafik sirkülasyonunu yönlendirmede etkisi	55
Şekil 6.12: Mimari boyutlar ve bitkilerin mekân oluşumundaki etkileri	56
Şekil 6.13: Yer örtücü bitkilerin kullanım şekilleri	60
Şekil 6.14: Diz-göz hizası arasında yapılan bitkilendirme örnekleri.....	61
Şekil 6.15: Boylu çalı ve ağaççıkların örnek kullanım.....	62
Şekil 6.16: Ağaçların kullanım şekilleri.....	63
Şekil 6.17: Temel mekânsal ilişkiler.....	64
Şekil 6.18: Bitkilerin kapalılık sağlamak amacıyla kullanılması.....	66
Şekil 6.19: Bitkilerin binaların ilişkilendirilmesinde kullanılması.....	67
Şekil 6.20: İbrelili bitkilerin görsel anlamda perdelemeyi sağlaması.....	68
Şekil 6.21: Mahremiyet sağlanan alanın çevre ile ilişkisi.....	69
Şekil 6.22: Bitkiler ile mimari elemanların devamlılığı sağlaması.....	70
Şekil 6.23: Cadde ağaçlandırması buldukları yerde birleştirici ve düzenleyici etkisi.....	71
Şekil 6.24: Bitkilerin vurgu elemanı olarak kullanılması.....	72
Şekil 6.25: Bitkilerin fon oluşturmak amacıyla kullanımı.....	73
Şekil 6.26: Bitkilerin görüş çerçeveleyici olarak kullanımı.....	74
Şekil 7.1 : Esenyurt İlçesi İstanbul İli içerisindeki konumu.....	77
Şekil 7.2 : Esenyurt İlçesi Mahalle haritası.....	78
Şekil 7.3 : Esenyurt İlçesi uydu görünümü.....	79
Şekil 7.4 : Esenyurt İlçesi Ulaşım aksları haritası.....	82

Şekil 8.1 : Esenyurt 1/5000 Nazım imar planı.....	84
Şekil 8.2 : Esenyurt 1/5000 Nazım İmar planı içerisinde açık ve yeşil alanların konumu.....	85
Şekil 8.3 : Park ve Spor Alanları değişimi (2004-2011).....	87
Şekil 8.4 : Bitki türlerinin geniş yapraklı ve iğne yapraklı kullanım durumlarına göre dağılımı.....	95
Şekil 8.5: RTE Şehir Parkı, peyzaj projesi.....	96
Şekil 8.6 : RTE Şehir Parkı hava fotoğrafı ve çevre yolları görünümü	99
Şekil 8.7 : RTE Şehir Parkı 3 boyutlu hava fotoğrafı	102
Şekil 8.8 : RTE Şehir Parkı gölet etrafı bitkisel düzenlemeye ait fotoğraf	102
Şekil 8.9 : RTE Şehir Parkı ana giriş kapısı çiçek parteri düzenlemesi.....	103
Şekil 8.10 : RTE Şehir Parkı dere boyu bitki düzenlemesi.....	103
Şekil 8.11 : RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi	104
Şekil 8.12: RTE Şehir Parkı genel görünüm	104
Şekil 8.13: RTE Şehir Parkı eğimli alan düzenlemesi	105
Şekil 8.14: RTE Şehir Parkı ana yürüyüş yolu çevresi düzenlemesi.....	105
Şekil 8.15 : RTE Şehir Parkı duvar üzeri sarılıcı bitki düzenlemesi (Yasemin).....	106
Şekil 8.16 : RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi).....	106
Şekil 8.17: RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi.....	107
Şekil 8.18 : RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi.....	107
Şekil 8.19 : Şehitler Parkı hava fotoğrafı ve çevresi görünümü.....	108
Şekil 8.20 : Şehitler Parkı ana yürüyüş yolu alle ağaçlandırması	111
Şekil 8.21 : Şehitler Parkı eğimli alan düzenlemesi.....	114
Şekil 8.22 : Şehitler Parkı ana yürüyüş yolu yanı mevsimlik çiçek uygulaması.....	114
Şekil 8.23 : Şehitler Parkı şelale ve yürüyüş yolu düzenlemesi.....	115
Şekil 8.24 : Şehitler Parkı yamaç düzenlemesi.....	115
Şekil 8.25 : Şehitler Parkı genel görünüm.....	116
Şekil 8.26: Şehitler Parkı genel görünüm.....	116
Şekil 8.27: Şehitler Parkı genel görünüm.....	117
Şekil 8.28: Şehitler Parkı eğimli alan düzenlemesi	117
Şekil 8.29: Şehitler Parkı soliter ağaç kullanımı	118
Şekil 8.30: Şehitler Parkı yapay gölet ve çevresi.....	118
Şekil 8.31: Şehitler Parkını simgeleyen heykel.....	119

Şekil 8.32: Şehitler Parkı kapalı alan ve çevre düzenlemesi.....	119
Şekil 8.33: Gaziler Parkı hava fotoğrafı ve çevresi.....	120
Şekil 8.34: Gaziler Parkı girişi havuz ve çevresi görünümü.....	124
Şekil 8.35: Gaziler Parkı süs havuzu arkası ve çevresi bitkilendirme çalışması.....	124
Şekil 8.36: Gaziler Parkı ana yürüyüş yolu alle uygulaması.....	125
Şekil 8.37: Gaziler Parkı çevre duvarı önü bitkilendirme çalışması.....	125
Şekil 8.38: Gaziler Parkı otopark çevresi ağaçlandırma çalışması.....	126
Şekil 8.39: Gaziler Parkı transplante dikim çalışmaları (Çam ağaçları)	126
Şekil 8.40: M. Akif Ersoy Parkı hava fotoğrafı.....	127
Şekil 8.41: M. Akif Ersoy Parkı genel görünüm.....	130
Şekil 8.42: M. Akif Ersoy Parkı gölet çevresi bitkilendirmesi.....	131
Şekil 8.43: M. Akif Ersoy Parkı içi ağaçlandırma ve kaya bahçesi görünümü.....	131
Şekil 8.44: M. Akif Ersoy Parkı yürüyüş yolu çevresi düzenlemesi.....	132
Şekil 8.45: Cumhuriyet Parkı hava fotoğrafı.....	133
Şekil 8.46: Cumhuriyet Parkı girişi bitki uygulaması.....	135
Şekil 8.47: Cumhuriyet Parkı oturma alanı çit uygulaması.....	135
Şekil 8.48: Cumhuriyet Parkı yürüyüş yolu yanı bitki düzenlemesi.....	136
Şekil 8.49: Cumhuriyet Parkı yürüyüş yol kenarı bitki uygulaması.....	136
Şekil 8.50: Cumhuriyet Parkı yürüyüş yolu alle uygulaması (Ihlamur).....	137
Şekil 8.51: Cumhuriyet Parkı duvar kenarı bitki uygulaması.....	137
Şekil 8.52: Cumhuriyet Parkı duvar kenarı bitki uygulaması	138
Şekil 8.53: Cumhuriyet Parkı park içi bitki uygulaması.....	138
Şekil 8.54: G.O. Paşa Parkı hava fotoğrafında konumu ve çevresi.....	139
Şekil 8.55: G.O. Paşa Parkı peyzaj projesi.....	140
Şekil 8.56: G.O. Paşa Parkı ana yol çevresi bitkilendirme çalışması.....	142
Şekil 8.57: G.O. Paşa Parkı yürüyüş yolu ve duvar yanı ağaçlandırma çalışması.....	142
Şekil 8.58: G.O. Paşa Parkı grup ağaç kullanımı (Zeytin).....	143
Şekil 9.59: G.O. Paşa Parkı soliter ağaç kullanımı.....	143
Şekil 9.60: Has Bahçe Parkı hava fotoğrafında konumu ve çevresi.....	145
Şekil 9.61: Hasbahçe Parkı mini gölet çevresi bitkilendirme çalışması.....	146
Şekil 9.62: Hasbahçe Parkı girişi mevsimlik çiçek çalışması.....	146
Şekil 9.63: Hasbahçe Parkı yürüyüş yolu ağaçlandırması.....	147
Şekil 9.64: Hasbahçe Parkı eğimli alan bitkilendirmesi.....	147

Şekil 9.65: Hasbahçe Parkı kaya bahçesi tasarımı.....	148
Şekil 9.66: Hasbahçe Parkı bina yanı bitkilendirme ve perdeleme çalışması.....	148
Şekil 9.67: 1374. Sokak peyzaj düzenlemesi (Örnek Sokak).....	149
Şekil 9.68: Ardıç Parkı (Çocuk Parkı) TEM yanı leylandi ile perdeleme çalışması...	151
Şekil 9.69: Ardıç Parkı (Çocuk Parkı) genel görünüm	152
Şekil 9.70: D.Araslı Bulvarı orta refüj düzenlemesi (Manolya ağaçları).....	155
Şekil 9.71: D.Araslı Bulvarı orta refüj düzenlemesi (Ligustrum ağaçları).....	155
Şekil 9.72: TEM Bağlantı yolu Esenyurt girişi yol kenarı düzenlemesi 1.....	158
Şekil 9.73: TEM Bağlantı yolu Esenyurt girişi yol kenarı düzenlemesi 2.....	158
Şekil 9.74: Yürüyüş Parkı peyzaj düzenlemesi.....	159
Şekil 9.75: Esenyurt Haramidere göbek ve çevresi peyzaj uygulaması.....	159
Şekil 9.76: Yol kenarı mevsimlik çiçek düzenlemesi.....	160
Şekil 9.77: Belediye Bahçesi, yeşil alan düzenlemesi.....	160
Şekil 9.78: Esenkent Atatürk Caddesi orta refüj peyzaj uygulaması.....	161
Şekil 9.79: Güzelyurt Mahallesi Hürriyet Caddesi yeşil alan uygulaması.....	161
Şekil 9.80: M.çeşme Mah. Bağdat caddesi yol kenarı otopark ve peyzaj düzenlemesi	162

KISALTMALAR

İBB	:	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
TEM	:	Avrupa Transit Karayolu (Trans European Motorway)
TUİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
AVM	:	Alış Veriş Merkezi
BOTAŞ	:	Boru Hatları İle Petrol Taşıma Anonim Şirketi
RTE Ş.P.	:	Recep Tayyip ERDOĞAN Şehir Parkı
TBMM	:	Türkiye Büyük Millet Meclisi

1. GİRİŞ

Kırsal kesimlerden Şehir ve kent merkezlerine işsizlik, eğitim, anarşik sorunlar, kendine ait toprakların olmaması, daha refah yaşam isteği vb. nedenlerden dolayı hızlı bir nüfus artışı yaşanmaktadır. Şehirlerde ki bu hızlı nüfus artışı ile birlikte, herhangi bir plana dayanmadan veya yetersiz yapılmış planlar ile oluşan düzensiz yerleşim alanlarının oluşması ekolojik dengeyi bozarak, birçok yeşil alanın tahrip olmasına sebep olmakta ve çarpık kentleşme meydana gelmektedir. Çevre, insan ve diğer canlıların birbirleri ile olan ilişkileri düşünülmeden yapılan bu uygulamalar ile birlikte canlıların ekosistemine ve insan sağlığına olumsuz etkileri bulunmaktadır. Ayrıca şehirlerde dengesiz olarak artan nüfusa orantılı olarak bina ve sert zeminlerinde artmasına sebep olmakta ve bununla birlikte o şehrin yeşil alanları, topoğrafyası, yeraltı suları, ortam sıcaklığı, toprak yapısı, hava olaylarını ve özellikle iklim yapısına büyük etki getirmektedir. Kentleşmenin paralelinde yeşile özlemin artmaya başladığı dönemimizde daha iyi yaşanabilir yeşil alanların oluşturulma çabaları Devlet, yerel yönetimler ve bilinçlenmeye başlayan halk ile birlikte yeterli olmamakla birlikte önemli bir konuma gelmiştir. Bu nedenlerle Peyzaj Mimarlığı kriterleri ışığında daha yaşanabilir çevreler oluşturmak, dengesiz yapılaşmayı kentsel dönüşüm projeleri ile birlikte yeniden planlamak, Şehir Plancıları ve diğer meslek grupları ile birlikte yapılacak çalışmalar neticesinde yaşanabilir, temiz hava sirkülasyonunun olduğu, bir çok canlıya yeni ekosistemler oluşturma, toplum sağlığı ve ekolojik denge açısından büyük önem taşımaktadır.

Ülkemiz şehir merkezlerinde kişi başına düşen açık yeşil alan miktarı 1,20 m² düzeyindedir (Uyar 1996). Şehir ölçeğinde diğer ülkelere baktığımızda bu sayının Amerika da kişi başı 40 m² civarında, Avrupa kentlerinde kişi başına düşen yeşil alan ülkelerle birlikte değişiklik göstermekle birlikte 25-50 m² civarında olduğunu görmekteyiz (Yıldız 2007). 17.03.2001 tarihinde çıkarılan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik de kentlerde aktif yeşil alan miktarı 10 m² olarak belirlenmiştir.

Bu araştırma Esenyurt İlçesi'nde yapılan peyzaj uygulama çalışmalarının ilçe ölçeğindeki yeri, uygulamada kullanılan bitki materyallerinin kullanım şekilleri, bu bitkilerin çevreye ve insan yaşamına etkisi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Şehir içerisinde yapılan yeşil alan uygulamaları Şehir parkları,

mahalle parkları, çocuk parkları, orta refüj ve göbek düzenlemeleri, yol kenarı ağaçlandırmaları, kamu bina bahçeleri ve diğer yeşil alanlar şeklinde incelemesi yapılarak irdelenmiştir. Bu ölçekte Esenyurt Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü verilerinden yararlanılmıştır. Alınan verilere bakılarak kullanım yoğunluğu fazla olan ve büyük ölçekli park alanları dikkate alınarak peyzaj tasarım kriterleri ve bitkilendirme çalışmaları incelenmiştir. Denize ve herhangi bir göl yapısına kıyısı olmayan ilçede yapılan araştırmada halkın daha önce rekreatif faaliyetleri açısından çevre ilçelere gitmeleri ve Belediye tarafında yapılan yeni peyzaj düzenlemeleri ile birlikte ilçe içerisinde bu rekreatif faaliyetleri gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Şehir içerisinde yapılan yeşil alan uygulamaları Şehir parkları, mahalle parkları, çocuk parkları, orta refüj ve göbek düzenlemeleri, yol kenarı ağaçlandırmaları, kamu bina bahçeleri ve diğer yeşil alanlar şeklinde incelemesi yapılarak irdelenmiştir. Bu ölçekte Esenyurt Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü verilerinden yararlanılmıştır. Alınan verilere bakılarak kullanım yoğunluğu fazla olan ve büyük ölçekli park alanları dikkate alınarak peyzaj tasarım kriterleri ve bitkilendirme çalışmaları incelenmiştir. Denize ve herhangi bir göl yapısına kıyısı olmayan ilçede yapılan araştırmada halkın daha önce rekreatif faaliyetleri açısından çevre ilçelere gitmeleri ve Belediye tarafında yapılan yeni peyzaj düzenlemeleri ile birlikte ilçe içerisinde bu rekreatif faaliyetleri gerçekleştirdikleri görülmektedir.

1.1 TEZİN AMACI

Bu araştırma Esenyurt İlçesi'nde yapılan peyzaj uygulama çalışmalarının ilçe ölçeğindeki yeri, uygulamada kullanılan bitki materyallerinin kullanım şekilleri, bu bitkilerin çevreye ve insan yaşamına sosyal etkisi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu çerçevede ilçede bulunan Esenyurt Belediyesi tarafından yapılmış park alanları, orta refüj çalışmaları, kamusal alan bahçeleri ve örnek sokalar incelenerek bu alanların gereksinimleri ve oluşan etmenler ile bitkisel tasarım yönünden incelenmesi yapılacaktır.

Semtin sosyo-ekonomik yapısının belirlenmesinde Devlet İstatistik Enstitüsü verilerinden, ilçe için yapılan master planlardan ve Esenyurt Belediyesi yayınlarından faydalanılmıştır.

Esenyurt ilçesinin tez konusu olarak seçilme nedeni; ilçenin, son yıllarda İstanbul ilinde kentsel peyzaj, ulaşım, kültür, toplu kont kavramı, kentsel dönüşüm, sosyal ve

ekonomik gelişim alanında önemi bir değişim göstermesi ve değişim esnasında uygulamada yapılan kentsel yeşil alanların bir bölümünü oluşturan ‘bitkisel tasarım’ çalışmalarına ait geniş kapsamlı tasarım örneklerini içinde barındırmasıdır. Araştırma amacına uygun nitelikte ve yeterli miktarda inceleme alanına sahip olan parklar, ‘kent parkı’ niteliğinde sunduğu rekreasyonel olanaklarla birlikte, bitkisel tasarım açısından çeşitlilik gösteren bir yapılara sahiptir.

Bu incelemelerde Esenyurt Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü ile diğer birimlerinden alınan bilgilerden ve internet kaynaklarından faydalanılmıştır.

Tezin hazırlaması esnasında, kentsel yeşil alan kavramı ve bitkisel tasarım ilkeleri çeşitli boyutlarıyla ele alınmış, ilçe ile ilgili yazılı ve görsel veriler birlikte değerlendirilmiştir.

Ayrıca bu tezin ana kapsamını oluşturan yeşil alan kavramı, bitkisel tasarım ilkeleri, bitkisel tasarım kavramı, yeşil alanlarda kullanılan bitki materyalleri ve bunların kullanım şekilleri, bitkilerin mühendislik ve mimarlık açıdan oluşturduğu estetik durumları ve değerleri, bitkilerin tasarımdaki görsel ilkeleri çeşitli tez çalışmaları, dergiler, yayımlar, internet siteleri vb. literatür ve kaynaklar taranarak değerlendirilmiştir.

1.2 TEZİN KAPSAMI

Araştırması yapılan tez, yeşil alan ve bitkisel tasarım kavramı çalışma alanı göz önüne alınarak inceleme yapılmış ve bir sistematik oluşturularak konulara değinilmiştir. Çalışma bu doğrultuda on bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; tezin giriş bölümüne yer verilmiş ve burada yeşil alan kavramı, sosyal ve ekonomik unsurların yeşil alanda etkisi, tezin konusu olan Esenyurt ilçesinin peyzajdaki yeri vb. Konulara genel hatlarıyla yaklaşmıştır. Ayrıca tezin amacı, kapsamı ve yöntemi bu bölümde anlatılmıştır..

İkinci bölümde; yeşil alan kavramı ve kentlerde peyzaj uygulama çalışmalarına yer verilmiş konuların genel hatları ile açıklamaları yapılmıştır. Park alan ölçüleri hakkında araştırılan literatürlerdeki bilgilere yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde; bitkisel tasarım kavramı konusuna değinilmiş ve bitkisel tasarımın amacı ve özellikleri anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde; bitki materyali anlatımı yapılmış ve peyzajda ana unsuru oluşturan, ağaç, çalı ve yer örtücüler örneklendirilerek tanımlanmıştır.

Beşinci bölümde; peyzaj uygulamalarında bitkisel tasarım ilkeleri konusuna yer verilmiştir. Bitkilerin tasarımdaki görsel özellikleri, temel özellikleri alt kavramları ile ele alınmış ve geniş olarak açıklanmaları yapılmıştır.

Altıncı bölümde; bitkiler işlevleri açısından incelemesi yapılmıştır. Burada örneklemelerle birlikte bitkiler ekolojik-mühendislik fonksiyonları, mimari fonksiyonları geniş bir şekilde anlatılmıştır.

Yedinci bölümde; araştırma ve bulgular kapsamında Esenyurt ilçesi ile genel bilgiler (tarihçesi, konumu, sosyo-ekonomik durumu, ulaşımı, toprak yapısı vb.) ve Esenyurt imar planlarından hareketle yeşil alan durumu, uygulamadaki yapılanlar ile ilçe ölçeğindeki yeri anlatılmıştır.

Sekizinci bölümde; tezin ana kapsamını oluşturan Esenyurt ilçesindeki uygulamada yapılmış yeşil alanlar ve park alanları konumu ve ölçüleri, bunların yıllar itibarı ile karşılaştırılması, ilçede kullanılan bitki materyalleri belirtilmiştir. Bu kapsamda ilçede örnek olarak seçilen park ve yeşil alanlar toplanan bilgiler ışığında, bu alanların genel plânlama ilkeleri ve fonksiyonları, parkta uygulanan bitkisel tasarım ilkeleri ve parkın, bitkilerin tasarımda üstlendikleri fonksiyonlara göre değerlendirilmesi konularına yer verilmiştir. Yeşil alan ve parklara ait projeler, uydu fotoğrafları, açıklamalar, çalışma alanından çekilen fotoğraflar ile desteklenmiştir.

Dokuzuncu ve son bölümde; yapılan çalışmalar ve incelenen alanlar hakkında genel değerlendirmeler yapılmış ve önerilere yer verilmiştir.

1.3 TEZİN YÖNTEMİ

Yaşam alanı çevresinde bitkiler çevreyi algılamada en önemli unsurdur. Peyzaj Mimariğinin temelinde de bu öğeyi en iyi şekilde kullanmak çevreyi algılamada en iyi etmen olacaktır.

Peyzaj algısına yönelik çalışmalar temel olarak peyzaj değerlendirmesinin bir parçasıdır. Peyzaj değerlendirmesi, bir peyzajın belirlenen birtakım ölçütleri ne kadar karşıladığını sorgular. Peyzaj algısı değerlendirmelerinde ise, bu ölçütler genel olarak estetik ya da peyzaj tercihleri olmaktadır (Palmer 2003; Parsons & Daniel 2002).

Peyzajın görsel kalitesinin değerlendirilmesine yönelik gelişim aşamalarının takibinde ortaya konan çalışmalardan biri, Punter (1982)'in 'peyzaj algısı', 'peyzajın yorumlanması' ve 'peyzaj kalitesi' olarak sınıflandırdığı üç yaklaşım türüdür. Peyzaj algısı, 'görüş', 'kavrama', 'tercih' ve 'hareket' arasındaki bağlantılara odaklanan bir kavramdır.

Araştırma kapsamında görsel peyzaj algısının belirlenmesinde 'peyzaj tercihleri' ölçüt olarak kullanılmıştır.

Kaplan ve arkadaşlarının (1989) yaptıkları araştırmalar sonucunda, 'kapsam' ve 'süreçlerin' peyzaj tercihlerine katkıda bulunduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, çevre değerlendirmesinin 'kavrama' ve 'keşfetme' ile mümkün olduğu; kişilerin öne sürdükleri yorumların, sözkonusu alanın mevcut durumu ve ilerde alması beklenen görünümünün tahmini ile şekillendiği vurgulanmaktadır.

Yukarıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda, 'peyzaj tercihlerine' bağlı olarak değerlendirilmesi düşünülen ve çalışma alanından seçilen bitkisel tasarım örneklerine ait çekilen fotoğraflar, uzman tasarımcıların tercihlerine bağlı olarak analiz edilmektedir.

Çeşitli kaynaklardan ve Devlet Meteoroloji İşleri Müdürlüğü'nün internet sitesinden İstanbul ili ile ilgili verileri alınmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesinin internet sitesinden Esenyurt ilçesinin uydu fotoğrafları, bitki örtüsü ve arazi kullanımı haritalarından faydalanılmıştır.

Tez çalışmasında sırasıyla izlenen yöntemler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

1. Tezin ana konusunu oluşturan, bitkisel tasarım kavramı ve yeşil alan terimleri hakkında araştırmalar yapılarak yazılı ve görsel kaynaklar bulunarak içerik oluşturulmuştur.
2. Bu araştırmanın ardından, tezin ana çalışma konusu olan Esenyurt ilçesi hakkında genel bilgiler, imar planları, kullanılan bitki materyalleri ve uygulamada yapılmış yeşil alanlar ile ilgili bilgiler toplanmış ve karşılaştırmalar yapılmıştır.
3. Daha sonra örnek olarak seçilen parklar ve yeşil alanlar seçilerek bu alanlar ile genel bilgiler verilmiş ve yeşil alanlardaki bitkisel tasarım analizleri yapılmış, bu alanlardan çeşitli noktalardan fotoğraflar çekilerek parka ait yazılı (plân, harita) kaynaklar elde edilmiştir.

4. Yeşil alanlar ve parklar bitkisel tasarımı, literatür çalışması ve alanda yapılan kişisel gözlem verileriyle birlikte bitkilerin tasarımda üstlendikleri fonksiyonlar açısından değerlendirilmeler yapılmıştır.

5. Tüm yapılan çalışmaların genel değerlendirmesi yapılarak tez çalışması tamamlanmıştır.

2. YEŞİL ALAN KAVRAMI

2.1 YEŞİL ALAN TANIMI

Peyzaj çevre ve insan arasında iletişimi sağlayan en önemli ögeyi oluşturmaktadır. Çevre içerisinde yeşil alanlar büyük bir alan kaplamakta ve bünyesinde birçok doğal ve yapay oluşumlu arazi parçalarını barındırmaktadır.

Yeşil Alanlar, kullanım şekillerine göre aktif ve pasif yeşil alanlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Aktif yeşil alanlar; insanların gezinti, koşma, oyun oynama, dinlenme, piknik yapma vb. rekreasyonlarını gerçekleştirdikleri ağaç, çalı, çim alanlar, su öğelerinin oluşturduğu alanlardır. Örnek olarak, parklar, bahçeler, spor alanları, çocuk oyun alanları, kent ormanı, koruluklar, konut bahçeleri ve kent içinde bulunan diğer yeşil alanları kapsamaktadır. Park alanları şehir ortamında yeşil alan ögesinde aktif yere sahip elemanlardır. Pasif yeşil alanlar ise insanlar tarafından çok fazla kullanılmayan bitkisel veya su öğelerinin bulunduğu alanlardır.

Günümüzde yapılaşmaların yanında artık peyzaj düzenlemeleri büyük önem sağlamış bir kriter olarak önümüze çıkmaktadır. Peyzaj Mimarlığının en önemli ögesini oluşturan bitkilerin insanların doğal ortam isteğini karşılamada doğayı taklit ederken bir takım ilkeleri ön plana çıkarmaları gerekmektedir.

2.2 KENTLERDE PEYZAJ UYGULAMA ÇALIŞMALARI

Kentsel yeşil alanlar; yapılaşmış alanlar içerisinde insanların dinlenmesi, gezinmesi, çeşitli rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirmesi ve doğaya yakınlaşmasının sağlanması amacıyla düzenlenen ortak kullanım alanlarıdır (Yıldızcı 1982).

Yeşil alanlar kentin içinde ve çevresinde yer alan, rekreasyon, peyzaj ve hidroloji gibi işlevler gören ormanlar, korular, çeşitli işlev ve büyüklükteki parklar, mezarlıklar, refüj alanları ve bina bahçeleri gibi canlı (ağaç, ağaççık, çalı, yer örtücü, çimen gibi) ve cansız (yollar, su elemanları, kent mobilyaları gibi) elemanlardan oluşan alanlardır (Pamay 1978).

Yapılan tanımlara göre şehir ve semtlerde bulunan yeşil alanlar kent içindeki yapısı bozulmamış veya insanlar tarafından oluşturulmuş rekreasyon alanları olarak tanımlayabiliriz. Bu alanlar sadece insanlara değil diğer canlı varlıklara da yaşam alanı oluşturmaktadır.

Kentsel yeşil alanları yerleşim içi ve yerleşim dışı olarak üzere ikiye ayırabiliriz. Bunlardan yerleşim içi yeşil alanlara; şehir parkları, semt ve mahalle parkları, çocuk oyun alanları, spor alanları, site ve konut bahçeleri, fidanlıklar, kamusal alan bahçeleri, cadde içi orta ve yan refüjleri ve mezarlıkları örnek olarak sayabiliriz. Yerleşim dışı yeşil alanlar ise; ormanlık alanlar, korular, piknik alanları, hayvanat bahçeleri ve çeşitli spor etkinliklerinin yapıldığı alanları örnek olarak verebiliriz.

Kent ünitesi düzeyindeki yeşil alanlar, etki alanı bakımından, bütün bir kent halkına hizmet verecek büyüklükte ve çeşitlilikteki işlevleri kapsayan yeşil alanlardır. Kent ünitesi düzeyindeki yeşil alanlar kapsamında, kent parkları, hayvanat bahçesi, botanik bahçesi gibi çeşitli tema parkları, kent içi yollar, refüjler, yaya yolları ve mezarlıklar ele alınmaktadır (Yıldızcı 1982).

Bu çalışmada özellikle Esenyurt ilçesi örneği düşünülerek kent içi yeşil alanlardan; Şehir ve Mahalle Park alanları, kamu bahçeleri, özel alan bahçeleri ve diğer yeşil alan terimleri kısaca anlatılmıştır.

2.2.1 Park Alanları

Şehir içerisindeki parkları; Şehir parkları, semt parkları, mahalle parkları, çocuk parkları olarak sınıflandırabiliriz. Park alanlarının standartları şekilde gösterilmiştir;

Tablo 2.1: Park alanı standartları

Parklar	Etkili Hizmet Alanı (Yarı çap)	Kullanıcıların Yaş Grubu (Yaş)	Kişi Başına Büyüklük (Alan_da/10 Kişi)	Hizmet Ettiği Nüfus (Kişi)	İdeal Büyüklük (da)
Çocuk Bahçeleri	200-600 m	0-3, 4-7,8-15	4		8-16
Mahalle Parkları	500-1500 m	Bütün Yaşlar	8-12	3500-5000	20-40
Semt Parkları	1-2,5 km	Bütün Yaşlar	10-20	15000-30000	160-400
Kent Parkları	1-10 km	Bütün Yaşlar	80	Bütün kent	40-800

Kaynak: Yıldızcı 1982; Kentsel Peyzaj Planlama.

Çocuk Bahçeleri; Çocukların yaşlarına göre rahatça yeteneklerini geliştirebilmesine, aktif oyun faaliyetlerine katılabilmelerine olanak sağlayan, oyun araçları, kum havuzları

ve bitki örtüsüyle donatılmış alanlardır. Denge, koordinasyon, organ ve duyuları geliştirmeyi amaçlar. Konut alanlarına yakın veya içerisinde trafikten uzak noktalarda olması gerekmektedir (Yıldızcı 1982).

Mahalle Parkları; Gezi yerleri, çay bahçesi, bisiklet yolu, küçük çapta piknik alanı ve çocuk bahçesi gibi tesisleri içine alan ve bütün mahalleye hizmet eden parklardır. Doğal özellik gösteren, ulaşım ağına yakın ve konut yoğunluğunu azaltacak bir yerde olmalıdır (Yıldızcı 1982).

Semt Parkları; Mahalle parklarındaki ek olarak, spor alanları, yüzme, balık tutma doğa çalışması, botanik bahçesi, arberetum, kültür merkezi, kütüphane, müze vb. gibi tesisleri ve faaliyetleri içeren mahalle kümelerine hizmet eden parklardır. Kentin doğal mikro klima özelliğini gösterir konumda olmalı ve park içi oto trafiği kısıtlı tutulmalıdır (Yıldızcı 1982).

Kent Parklar; Kent parkları, kentin farklı kesimlerindeki kullanıcıları çekebilecek nitelikte özelleşmiş ve gelişmiş işlevlere sahip parklardır. Bu parklar, insanların dinlenme, spor faaliyetleri, eğlence ve doğayla baş başa kalma ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte, kent yaşantısı üzerinde daha fazla olan sosyal ve psikolojik etkileri azaltıcı özellikte, eğitici faaliyetlerin ve sosyal ilişkileri kuvvetlendiren özelleşmiş işlevlerin de yer aldığı alanlardır (Yıldızcı 2000).

2.2.2 Kamu Bahçeleri

Kent içerisinde, Kaymakamlık, belediye, hastane, emniyet müdürlüğü, okul, sağlık ocakları vb. o semt te yaşayan halkın kamusal hizmetlerden faydalandığı alanlarda bina çevresinde açık yeşil alandan oluşmuş bahçelerdir. Bu bahçeler günlük hayatta halkın çokça bulunduğu belli bir zamanını geçirdikleri alanlar olması hususu ile dinlenme, bekleme ve bir takım ihtiyaçlara cevap verebilen alanlar olması gerekmektedir.

2.2.3 Özel Bahçeler

Kent içerisinde, konut, site gibi halkın yaşam alanlarının olduğu, iş yerleri, dükkanlar, fabrikalar, alışveriş merkezleri vb. alanların kendi çalışanlarına ve ziyaretçilerine hizmet eden yeşil alanlardır. Günümüzde bu hususta birçok peyzaj firması bu alanlarda çalışma yapmakta ve yaşanabilir ve canlı yeşil alan ortamları oluşturmaktadır. Bir çok bölgede kentsel dönüşüm planları ile konut bahçeleri özel bir yere sahip olmuştur. Belediyeler de bu konuda kent halkını bilinçlendirme ve yapmış olduğu kampanyalar ile peyzajda yeni bir dönem başlatmıştır.

Bina düzeyindeki yeşil alanlar, kişilerin yaşam kalitesini yükselten ve belirleyici olan alanlardır. Bu alanlar, sosyal etkinlikler için insanları bir araya getirmesi, kişinin ruhsal ve fiziksel gereksinimlerini karşılaması, yapı alanlarında kitleleri yumuşatarak mekanlar arasında geçişi sağlaması, insan ve yapılaşmış çevre arasında ara ölçek oluşturması, yaşam konforu sağlaması açısından önemlidir (Karaman 1989).

Bina düzeyindeki yeşil alanlar ve özel bahçeler, binaya bütünlük kazandırmaktadır.

2.2.4 Diğer Yeşil Alanlar

Kent içerisinde Kent ünitesi düzeyindeki yeşil alanlar, etki alanı bakımından, bütün bir kent halkına hizmet verecek büyüklükte ve çeşitlilikteki işlevleri kapsayan yeşil alanlardır (Yıldızcı 1982).

Parklar, bahçeler, kamu bahçeleri vb. dışında kalan kent ölçeği içerisinde tüm vatandaşların geçiş, uğrak, yürüme, bekleme yaşam alanları içerisinde olan şehir içi yollar, orta ve yan refüjler, meydanlar, kavşaklar, otoparklar, yaya yolları ve mezarlıklar gibi halkın ortak kullanım ve seyahat alanında kalan yeşil alanlardır. Yeşil alan şehirciliğinde önemli bir yere sahip olup, halkın bire bir, yerel yönetimlerin peyzaj alanında yapmış olduğu etkinlikleri ve düzenlemeleri görmelerini sağlayan öğelerdir.

3. BİTKİSEL TASARIM

3.1 BİTKİSEL TASARIM KAVRAMI

Belirli bir amaç, mekan ve zaman birimi için gerekli olan bitki materyalinin seçimi, düzenlenmesi ve bakımını kapsayan bir işlemler dizisidir. İnsan ile doğa ve sanat ile bilim arasında doğru, etkili ve devamlı bir ilişki kurma işlemidir.

Tasarım peyzaj içerisinde kullanıldığında bitkiler ve arazi ön plana çıkmaktadır. Peyzaj sosyal yaşanılabilir alanların oluşturulmasında görsel ve fiziksel açıdan insanlara huzur, dinginlik, rahatlık, hareket vb. kavramları yaşatan ortamlar sunmaktadır. Bu öğelerle birlikte bitkisel tasarımı ön plana çıkarmaktadır.

Bitkisel tasarım ‘görsel sanat’tır. Çünkü, her görsel sanat dalı gibi hem bir ilham gerektirir hem de tasarım öğelerinin (çizgi, form, tekstür, renk) sanat prensipleri ışığında düzenlenmesini içerir. Fakat bir sanat dalı olarak bitkisel tasarım, heykeltıraşlık, resim ya da mimarlık gibi geleneksel sanat dallarıyla karşılaştırıldığında, bunlardan çok farklıdır. Çünkü tasarımı oluşturan materyaller statik değildir. Tasarımcı, bitkilerle tasarım yaparken aslında doğayla tasarım yapmaktadır. Bu da bitkileri diğer tasarım araçlarından farklı kılan şeydir (Ayaşlıgil 1998).

3.2 BİTKİSEL TASARIMIN AMACI

Bitkisel tasarımının temel amaçları; fonksiyonel, ekolojik, estetik, ekonomik ve sosyallik olarak açılır.

Bitkisel tasarım öncelikle, peyzaj tasarımı ve çevre kullanımının en iyi şekilde sağlanması için rehber niteliğindedir. İşlevsel açıdan başarılı bir bitkisel tasarım, kısıtlı kullanım ya da tek bir ilgi alanına ayrılmak yerine, kullanım özgürlüğü ve bireysel katılımı sağlayarak insan ve çevre arasındaki etkileşimi oluşturup idare eder (Robinson 2004).

İşlevsellik ve kullanıcı gereksinimleri açısından beklentileri karşılayabilen bir bitkisel tasarım başarılı sayılabilir. Canlılık, bütünlük, incelik, dirençlilik, esneklik ve süreklilik gibi kavramlar, bitkilendirme çalışmasının tasarım potansiyellerini oluşturur. Bitkisel tasarımın karakteri ve amacı, insanların araziyi kullanım çeşitliliğine bağlı olarak değişmektedir. Bir peyzaj tasarımcısı, her türlü aktivite türü ve derecesi için çalışarak arazi kullanımından, kentlerdeki yoğun kullanıma sahip veya sadece özel kişilerin

kullanımına açık peyzajlara kadar geniş bir yelpazede planlama yapabilmektedir. Burada ihtiyaç duyulan şey, bu fonksiyonlar için gerekli olan yeterli miktarda mekân, uygun iklim ve estetik özelliklerin sağlanmasıyla mümkün olmaktadır (Robinson 2004).

Bitkiler tasarımcıya boyut, biçim, doku, renk, hareket, ışık ve gölge etkileri yönünden çok çeşitli seçenekler sunmaktadırlar (Aslanboğa 1997). Buradan da anlaşılacağı üzere bitkiler şehir yapıları içerisinde oluşturulacak düzenlemelerde sert zeminlerin etkisini kırma veya yumuşatma, bir takım öğeleri ön plana çıkarma, alana hareket ve bir boyut katma en başta insanların doğa hasretlerini giderme ve göze hitap etme seçeneklerini oluşturmaktadır. Ayrıca tasarımcıya sunduğu bu özellikler ile, mekanda insanlarda dinlenme, heyecan, disiplin, kışkırtma, sessizlik, yalnızlık, barınma vb. algılar oluşturulmaktadır. Bitkilerde mevsimsel değişen renklenmeler, meyve dönemleri yıl içerisinde kişilerde zaman kavramı ile birlikte farklı duygular oluşturma, heyecan yaratmak ve alana hareket kazandırmaktadır.

Başarılı bir bitkisel tasarım, işlevsellik ve kullanıcı gereksinimleri açısından beklentileri karşılayabilecek bir ifade tarzı olabilir. Örnek verilecek olursa; çocuk oyun alanlarını oluşturan salıncak ve tırmanma elemanları gibi modüler tasarımlar tek başına alanın çekiciliğini arttırmaz. Bunun için; alanın kullanıcıları davet edici özellikte, güvenlik amacıyla trafikten ayrılmış, sessiz, yerleşim için belirli bir kapalılığa sahip, üst yaş grubundaki çocukların kendilerini özgür hissetmelerini sağlayabilen – macera ve keşfetme duygularını uyandıran ve fantastik yaratıcılıklara imkân veren oyun materyalleri içermesi gerekmektedir (Robinson 2004).

‘Sanat’ ve ‘tasarım’ kavramları için eğlenceli duyuşal deneyimler ve yaratıcı fırsatlar sunan bitkisel tasarım, yaşam şekli ve kullanıcı materyalleriyle birlikte düşünölmelidir çünkü; peyzaj ve bitkisel tasarımın amacı, insanlara eğlenceli ortamlar yaratabilmektir (Robinson 2004).

3.3 BİTKİSEL TASARIMIN ÖZELLİKLERİ

Sosyal çevre içerisinde; işlevsellik, ekolojik ve estetik amaçlar bitkisel tasarımın kriterleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Farklı bitkilendirme projelerine ait öncelikler; işlevsel, ekolojik ve estetik gereksinimlerin ne ölçüde karşılandığına bağlı olarak değişmektedir. Terkedilmiş bir alanda yapılan koruyucu özellikteki bir bitkilendirmenin amacı, etkin koruma sağlayarak alanın iklimini geliştirmek olurken; bir rüzgâr perdesi veya şeridi

öncelikle rüzgârdan koruma fonksiyonunu sağlayarak göze hoş gelen, yerel peyzaj karakteriyle uyum içinde ve bulunduğu bölgedeki ekolojiyi geliştirmeye yönelik olacaktır (Robinson 2004).

Peyzaj mimarı veya tasarımcı yapmış olduğu projeyi ilk önce kendisi değerlendirip, sunmak istediği kompozisyonu başarılı şekilde sunup sunmadığını, kişiler üzerinde ne tür etkiler oluşturduğunu anlaması gerekir. Burada bitkilerin bu kompozisyon içerisindeki uymu çok önemli öge olarak ortaya çıkacaktır.

Tasarımcıların kişisel analizlerinin yanı sıra, kullanıcıların da görüşleri alınarak çalışmanın onların düşünce ve ihtiyaçlarını ne derecede karşıladığı sorgulanmalıdır. Peyzajın bu kişiler tarafından ele alınan olumlu ve olumsuz yönleri, deneyimli bir tasarımcı ya da profesyonellerin algıladığı ve tasarım için sunduğu imkânlardan farklı olabilir (Robinson 2004).

Başarılı bir bitkisel tasarım, estetik açıdan hoşnutluk verici, işlevsel ve ekolojik olmalı ve yetişme şartlarına uygun tür seçimiyle de mevcut ve planlanan alan karakteristiklerini canlandırmalı, tamamlamalı ve birleştirmelidir. Tüm bunlara ek olarak da iyi bir uygulama ve bakım çalışması gerektirmektedir (Erbaş 2003).

4. BİTKİ MATERYALİ

Peyzaj tasarımında bitkiler en önemli yere sahip öğelerdir. Arazinin konumu, toprak yapısı, iklim, yükseklik, bakı, deniz kıyısına yakınlık, karasal diğer faktörler vb. durumlara göre bitkiler kendine has özellikleri ve yapısı göz önüne alınarak tasarımda farklılıklar ortaya çıkarmaktadır.

Bitkilerin tasarımda kullanılan ve tasarım için büyük önem taşıyan bazı özellikleri bulunmaktadır. Bunların iyi bilinmesi, tasarımda istenen noktalara gelinmesi açısından önem taşır. Bunlar, bitkilerin kendi yapılarından kaynaklanan nitelikler olmakla birlikte, algılama açısından, kullanım biçimleriyle, bir arada veya yalnız başına kullanılıp kullanılmadıklarıyla, ne miktarda ve nerelerde kullanıldıklarıyla da ilgili olabilir (Robinson 2004).

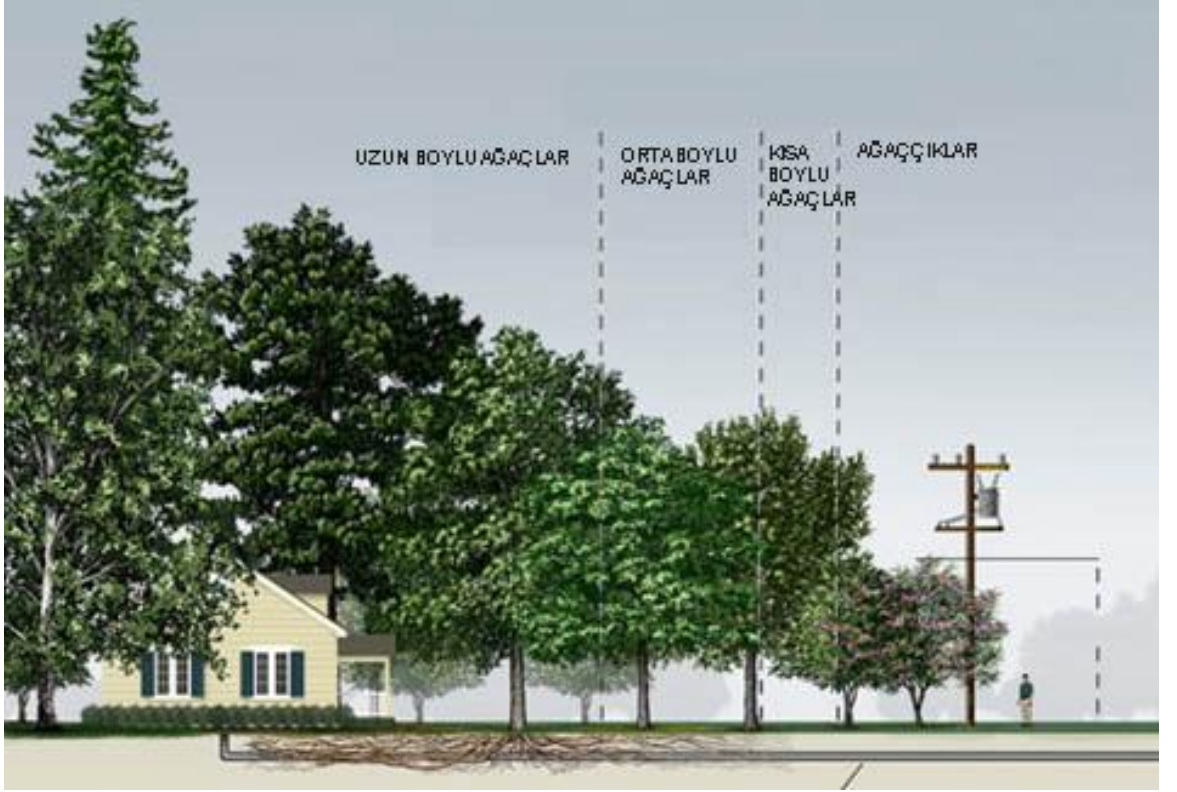
Bütün dış hacimler üç eleman tarafından kontrol edilirler. Bunlar; Tepe düzlemi, taban düzlemi, dikine alan bölücülerdir. Tasarım elemanı olarak bitkiler, boyutlarına dayanılarak yapılan bir sınıflandırmada bu üç ana tasarım grubunda toplanabilir (Yıldızcı 1988).

1. Tavan elemanı (Tepe örtüsü): Ağaçlar, ağaççıklar
2. Dikine alan bölücüler: Çalılar
3. Taban elemanı (Zemin örtüsü): Çimler, çayırlar, çiçekler.

4.1 AĞAÇLAR VE AĞAÇÇIKLAR

Ağaçlar; 'Boyu en az 5 m, gövde çapı 10 cm den aşağı olmayan, dal, sürgün ve yaprakların oluşturduğu tepe tacını tek bir gövde ile taşıyan, her yıl çap artımı yaparak kalınlaşan, boy büyümesi yaparak boylanan ve dokularındaki hücrelerin büyük bölümü odunlaşmış olan uzun ömürlü odunsu bitkiler'dir (Öztan 1968). Bunlardan 5-10 m boyundaki ağaçlar 'kısa boylu ağaçlar' (ağaççık), 10-20 m boyundaki ağaçlara 'orta boylu ağaçlar', 20 m'den büyük boydaki ağaçlara 'uzun boylu ağaçlar' denir (Pamay 1992) (Şekil 4.1).

Şekil 4.1: Ağaçların boylarına göre sınıflandırılması

Kaynak: http://localecologist.blogspot.com/2009_2012

Bir bitkisel tasarımda ana dokuyu veren tasarım elemanları olan ağaçlar, peyzajda en uzun ve baskın ve en çok çeşide sahip olan bitki grubudur (Pamay 1992).

- a. Ağaçlar işlevleri açısından şu şekilde sıralanırlar;
- b. Mekân oluşturma
- c. Gölge temini
- d. Kapalılık oluşturma
- e. Perdeleme (Kötü görüntüleri gizleme)
- f. Bariyer oluşturma
- g. Yansıyan ışığın azaltılması
- h. Yaprak, meyve ve çiçeklerle mevsimsel farklılık sağlama
- i. Peyzajı çerçeveleme
- j. Havayı temizleme
- k. Erozyon kontrolü
- l. Yabani hayat ve yiyecek kaynağı olma

m. Mekânsal ölçeği düzenleme

n. Sirkülasyonu, araç ve yaya trafiğini yönlendirme

o. Gürültüyü önleme

p. Rüzgâr kontrolü,şeklinde sıralanabilir (Şekil 4.2) (Erbaş 2003).

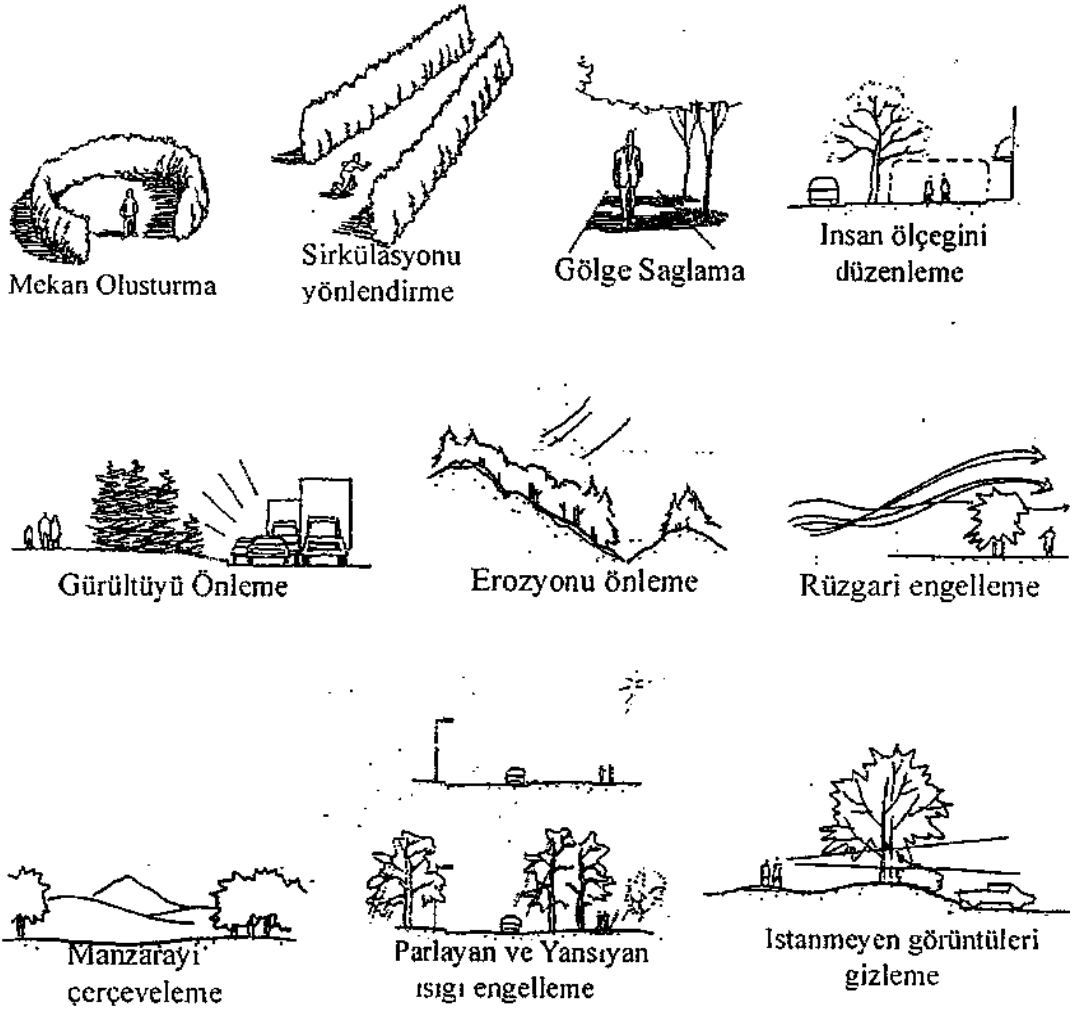
Ağaçlar, boy, biçim ve dokusu açısından çeşitli farklılıklar göstermektedir.

a. 5-10 m boyundaki ağaçlara kısa boylu ağaçlar,

b. 10-20 m boyundaki ağaçlara orta boylu ağaçlar,

c. 20 m'den büyük boydaki ağaçlara uzun boylu ağaçlar denir (Yıldızcı 1988).

Şekil 4.2 : Ağaçların kullanım alanları

Kaynak: Erbaş 2003; Peyzaj Düzenlemelerinde Bitkisel Tasarım.

Kısa boylu ağaçlar genellikle küçük ölçekli mekânlarda kullanılırlar. Özellikle estetik açıdan tasarımın odak noktası niteliğindeki bu tür ağaçlara örnek olarak Acer palmatum (Japon Akçaağacı) ve Prunus ceracifera 'Pissardii Nigra' (Kan Eriği) verilebilir (Booth 1996).

Kısa boylu ağaçlar;

- a. Yaya yollarında,
- b. Ev bahçeleri ve avlularda,
- c. Girişlerde vurgu elemanı olarak,
- d. Orta boydaki binaların önünde veya yanında temel bitkilendirme elemanı olarak,
- e. Gazebo, pergola veya bank gibi çeşitli peyzaj yapılarının yanında,
- f. Bina ölçeğini insan ölçeğine indirgemek amacıyla kullanılabilirler (Erbaş 2003).
- g. Kısa boylu ya da dekoratif ağaçlar (ağaççıklar), bazı yerlerde görsel açıdan ve kompozisyon içindeki bütünlüğü sağlayacak şekilde vurgu elemanı olarak kullanılabilir (Şekil 4.3) (Booth 1996).

Şekil 4.3 : Kısa boylu ya da dekoratif ağaçlar (ağaççıklar)

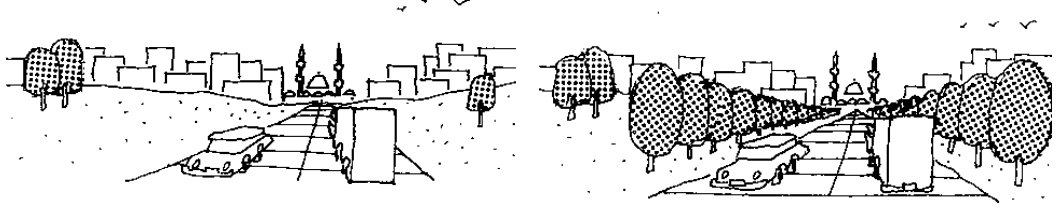
Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Orta boylu ağaçlar, genellikle kent peyzajı oluşumunda etkilidirler. Kullanım alanları:

- a) Yol ağaçlandırmaları (Şekil 4.4),
- b) Binalar arasındaki açık alanlar,
- c) Parklar özellikle de mahalle parkları,
- d) Rekreasyonel alanlar,
- e) Yazın gölge temini, kışın ise kazancı,

f) Özellikle ılıman iklimlerde rüzgârı engelleme (Erbaş 2003; Yıldızcı 1988).

Şekil 4.4 : Yol ağaçlandırma şekli

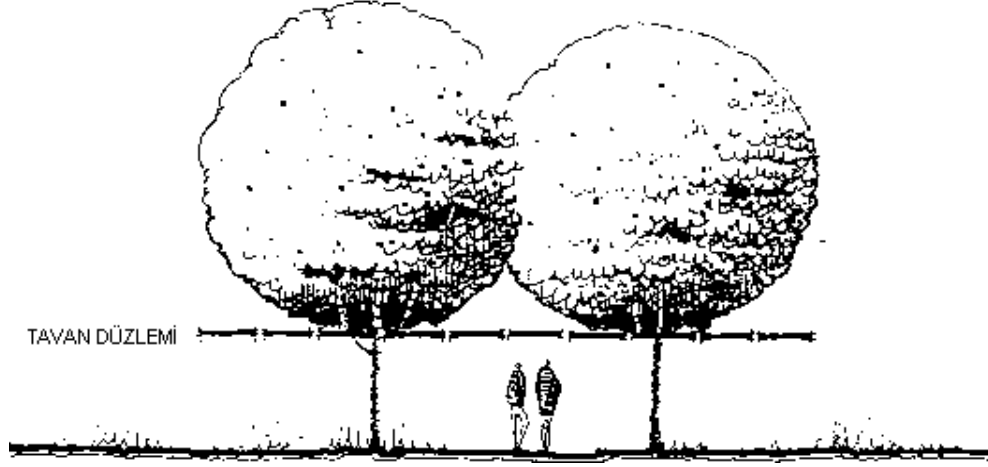
Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Yol ağaçlandırmaları, binalar arasında bütünlük yaratarak alanları tanımlı hale getirir ve bütünlük sağlarlar (Aslanboğa 1986).

Ayrıca, boylu ağaçlara benzer şekilde tavan ve zemin düzlemleri arasında kapalılık sağlayarak gövde ve yaprak örtüleriyle ‘dış odalar’ için duvar ve tavan görevi görmektedirler (Şekil 4.5) (Booth 1996).

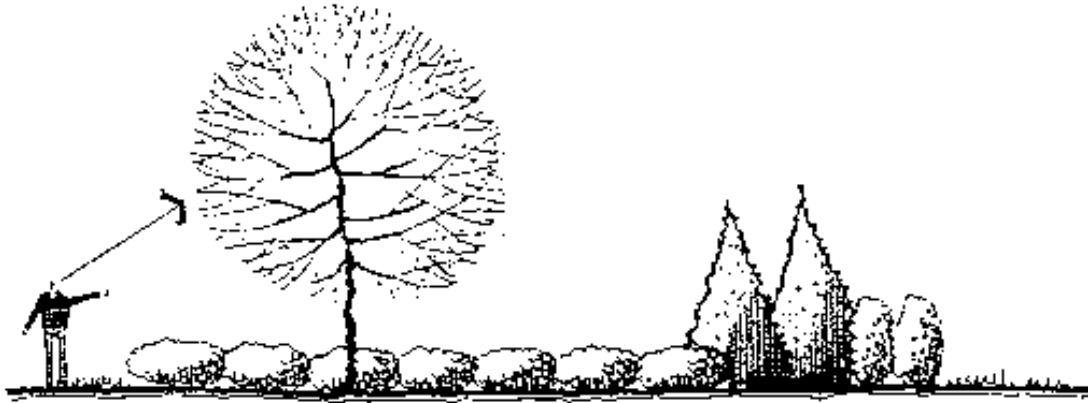
- a) Uzun boylu ağaçlar ise daha çok;
- b) Geniş alanlarda,
- c) Kent parklarında,
- d) Çok katlı ve büyük binaların ölçeğini indirgemedi,
- e) Mekân sınırını belirlemede,
- f) Gölge amacıyla,
- g) Rüzgârı kırmak veya yönünü değiştirmek gibi nedenlerle kullanılırlar (Erbaş 2003).

Şekil 4.5 : Ağaçların yaprak örtüleriyle oluşturdukları tavan düzlemi

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Şekil 4.6 : Geniş ağaçların, büyüklük açısından çevrelerindeki bitki örtüsüne göre baskınlığı

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

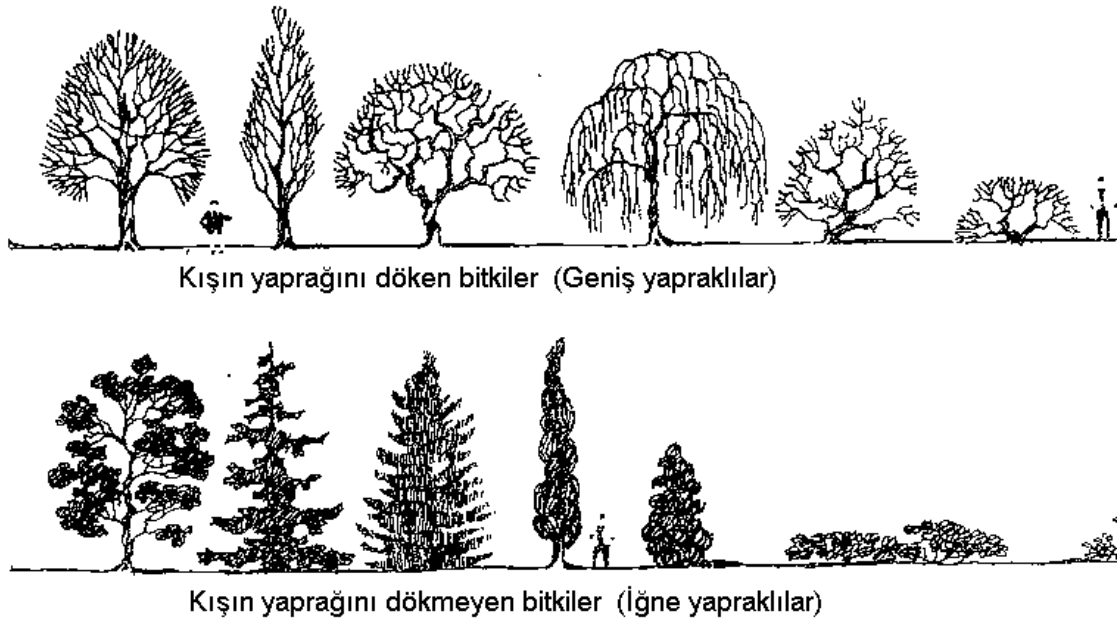
Bu gruptaki ağaçlara örnek olarak; *Platanus orientalis* (Doğu Çınarı) ve *Fagus sylvatica* (Avrupa Kayını) verilebilir. Tasarımda öncelikle boylu ağaçların kullanılacakları yerler seçilmeli ve küçük mekânlarda kullanımlarından mümkün oldukça kaçınılmalıdır (Booth 1996).

Ağaçların dokusunu oluşturan elemanlar yapraklar, dallar, çiçekler ve meyvelerdir. Ağaçlar yaprak tiplerine göre; ‘Geniş Yapraklı Ağaçlar’ ve ‘İğne Yapraklı (İbrelî) Ağaçlar’ olmak üzere iki grupta toplanmaktadırlar (Şekil 4.7). Geniş yapraklı ağaçlar

genellikle kışın yapraklarını döktükleri halde, iğne yapraklı ağaçlar daima yeşildir (Yıldızcı 1988).

Ağaçların uzun yaşamaları ve yaşları arttıkça, artan değerlerinden dolayı kullanılacak yerlerin dikkatli seçimi gerekir. Uygun yere dikilmiş olan bir ağaç bir binadan daha daimi olabilir (Yıldızcı 1988).

Şekil 4.7 : Geniş ve ibreli yapraklı ağaçlar

Kaynak: Yıldızcı 1988; Bitkisel Tasarım.

4.2 ÇALILAR

Toprak seviyesinden itibaren aynı kalınlıkta (çapta) birçok gövdesi bulunan ve fazla boylanmayan odunsu bitkilere 'çalı' denir. Çalılar genellikle peyzaj kullanımında dikine alan bölücü olarak kullanılırlar. Bunları ağaç ve ağaççıklardan ayıran özellikleri, boylarının çok kısa olmaları ile gövdelerinin birden fazla olması ve bunların toprak düzeyinden birarada çıkmalarıdır. Boyları genellikle 45 cm (diz boyu yüksekliği) ile 2.5-3 m boya kadar ulaşabilen uzunca ömürlü odunsu bitkilerdir (Yıldızcı 1988).

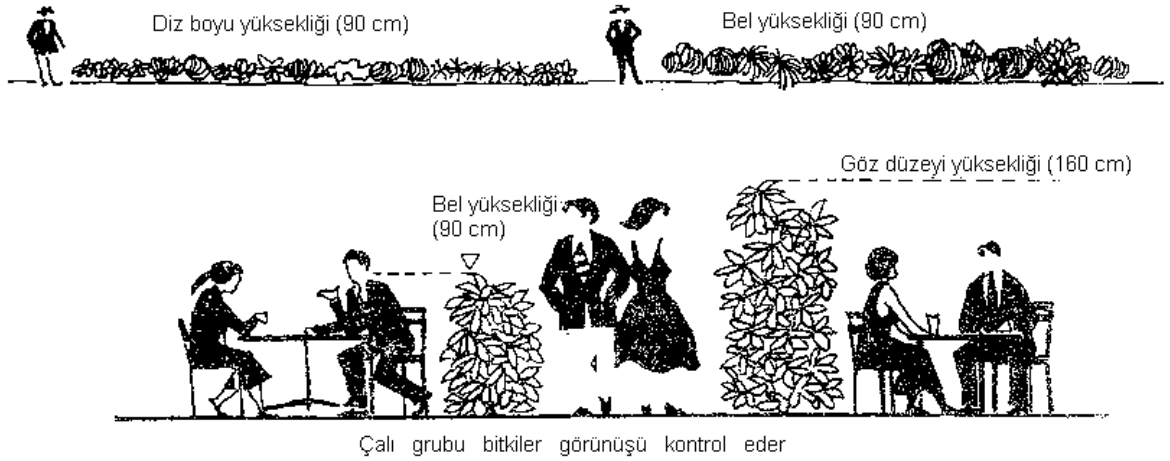
Arazi üzerinde çalılar bazen tek tür kullanıldığı gibi bazende birkaç türle birlikte kullanılabilirler. Çalılarının kullanım amaçları şu şekildedir:

- Rüzgârlara karşı perde oluşturmak
- Görünüşleri ve binaların çirkin yanlarını gizlemek

- c. Güneşe karşı perde yapmak
- d. Erozyonun önüne set yapmak
- e. Canlı çit grupları oluşturmak
- f. Bazı yerlerde manzara güzelliğini ortaya çıkarmak
- g. Tozlara, gürültüye karşı canlı baraj kurmak (Yıldızcı 1988).

Çalılar boylu, orta boylu ve kısa boylu çalılar olmak üzere üç gruba ayrılırlar (Şekil 4.8).

Şekil 4.8 : Çalıların boy sınıflandırmasına bağlı olarak kullanım şekilleri

Kaynak: Yıldızcı 1988; Bitkisel Tasarım.

Boylu Çalılar;

- a. Perdeleme ve gizlilik sağlama açısından,
- b. Kompozisyon içinde vurgu noktaları olarak,
- c. Özel objelerin arkasında fon olarak,
- d. Dikey düzlemde mekânsal kapalılığın görüldüğü yerlerde duvar etkisi oluşturmada, (Şekil 4.9) (Booth 1996).
- e. Koridor etkisi özelliğinde mekânlar yaratarak kişileri doğrudan yönlendirmede (Şekil 4.9) (Booth 1996).

Şekil 4.9 : Boylu çalıların mekanda çevreleme ve sınır elemanı olarak kullanılması

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Orta boylu çalılar; kompozisyonda genellikle uzun boylu çalı ya da ağaççıklarla alçak boylu çalılar arasında görsel geçiş görevi üstlenirler. (Booth 1996).

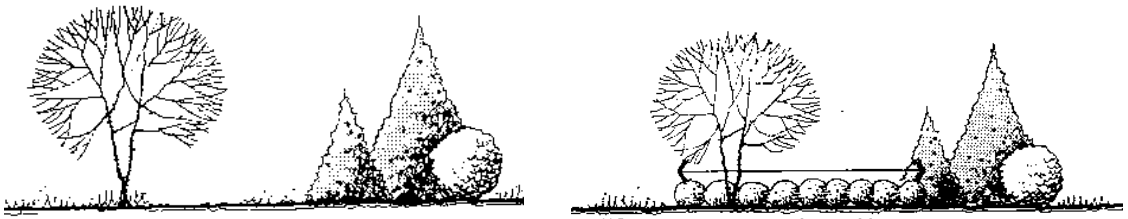
Kısa boylu çalılar;

Görüşü engellemeden mekân tanımlamada ya da mekânları ayırmada kullanılırlar. Bu nedenle, algılanması istenen mekânlar dikey yönde kısa boylu çalılarla tasarlanabilir.

Kompozisyon bütünü ele alındığında; birbirinden bağımsız elemanları görsel açıdan bağlayıcıdır (Şekil 4.10).

Uzun boylu türlere kontrast oluşturmak amacıyla kullanılabilir, kompozisyon ölçeğini yer düzlemine doğru çekebilirler (Booth 1996).

Şekil 4.10 : Kısa boylu çalılar ile yapılan bütünlük

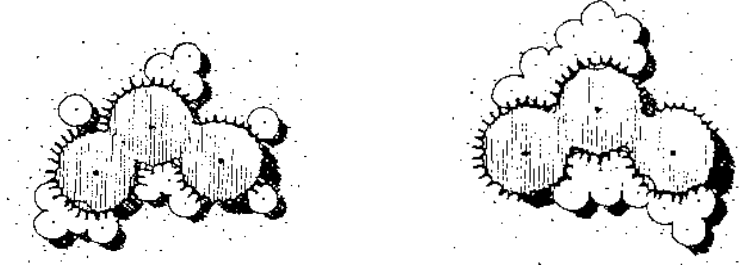
Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

4.3 YER ÖRTÜCÜLER

Bu gruptaki bitkiler bitkisel tasarımda tabanı oluştururlar. Diğer yeşil elemanların üzerine yerleştirildiği sürekli bir halı veya ana zemin elemanıdır. Genellikle bu halı ne kadar az parçalanırsa o kadar çok etkili olur. Zemin örtüsünü oluşturan bitkiler olarak; çimler, çayır, 45 cm'e kadar boylanan çalılar, sarmaşık ve çiçekleri sayabiliriz (Yıldızcı 1988). Hedera helix (Orman sarmaşığı), Vinca minor (Cezayir menekşesi), Carboprotus edulis (Kaz ayağı) gibi örnekler verilebilir (Booth 1996).

Yerörtücüler, boyu en fazla 30 cm'ye kadar ulaşabilen, çiçekli, çiçeksiz ve otsu özelliklere sahip olabilen bitki türleridir. Alçak boylu çalılara benzer şekilde mekân sınırlarını ifade etmede kullanılabilirler (Şekil 4.11).

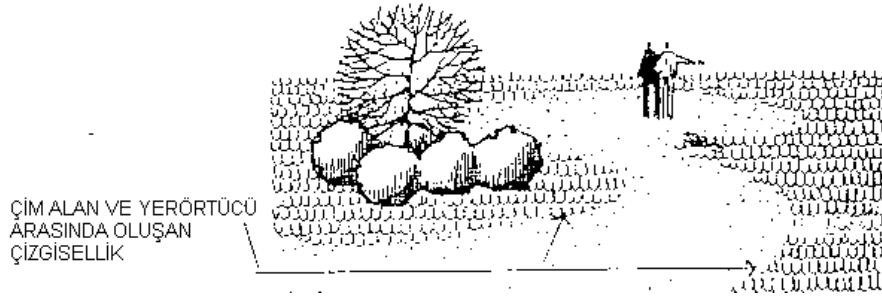
Şekil 4.11 : Dağınık çalı gruplarının yerörtücülerle kitle oluşturması

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Merdiven ya da çim alanlarla bağlantılı olduklarında gözü zemine yönlendirerek dikkat çekici etki yaratabilir (Şekil 4.12) (Booth 1996).

Şekil 4.12 : Çim alan ve yerörtücü arasındaki yönlendirme çizgisinin oluşumu

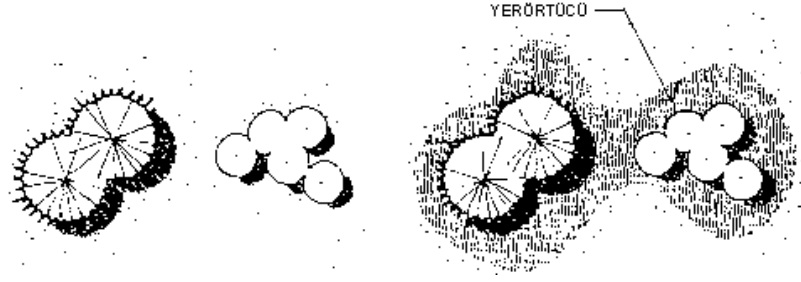

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Bu bitkilerin çok farklı büyüme özellikleri, boyları, dayanıklılıkları, işleve göre seçim yapma olanağını verir. Farklı türlerden yararlanarak, açık hava rekreasyonu için bir alan oluşturmak, bir alana belirginlik kazandırmak, erozyonu engellemek, mekâna renk vermek gibi amaçlara uygun olarak bitki seçimi yapılır. Şayet bu bitkilerin üzerinde yürünecekse, kısa sürede kendini yenileyebilecek bitkileri üzerinde az yürünecek yerlerde, görsel işlevli bitkilerin seçimi öngörülür (Yıldızcı 1988).

Farklı objeleri ya da grup halindeki elemanlar arasında bağlantı sağlayan yerörtücüler Şekil 4.13'de görüldüğü gibi görsel açıdan farklı çalı ve ağaç gruplarını kompozisyon içinde tek bir eleman olarak zeminde birleştirmektedir.

Şekil 4.13 : Görsel açıdan farklılık yaratan çalı ve ağaç gruplarının tek bir kompozisyon içinde birleşmesi

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Bu gruptaki bitkilerden çim alanlar; özel bir ekim ve bakım isteyen alanlar olmasına karşın, çayır alanları kendiliğinden yetişmiş, çevre koşullarına uygun alanlardır. Çayır alanlarının sulama ve bakım sorunları yoktur. Su olmadığı dönemlerde sararır fakat yağış aldıklarında veya sulandıklarında tekrar yeşerebilirler (Yıldızcı 1988).

5. PEYZAJ UYGULAMARINDAKİ BİTKİSEL TASARIM İLKELERİ

Park ve yeşil alan düzenlemesinde Peyzaj Mimarlığının temel yapı taşı bitkiler oluşturmaktadır. Kent içi ve kent dışı peyzaj uygulamalarında ağaçlar, çalılar, çiçekler ve yer örtücü bitkiler büyük öneme sahiptir.

Peyzaj mimarlığı çalışmalarında en önemli yer bitkileridir. Özellikle estetik ve fonksiyonel mekanların oluşturulmasında bitkilerin rolü büyük olmakta ve peyzajda kullanılan taş, duvar, yapı gibi sert zemin ve malzemelerin yumuşatılmasında önemli yer almaktadırlar. Bitkiler sert malzemeleri yumuşatıp, onları daha doğal ve insana yakın duruma getirmektedir. Bitkiler, bu özelliklerini ancak bir zaman sürecinde gerçekleştirmekte ve peyzaja dördüncü boyutu, zamanı kazandırmaktadır (Acar ve ark. 2003).

Bitkiler tasarımcıya boyut, biçim, doku, renk, hareket, ışık ve gölge etkileri yönünden çok çeşitli seçenekler sunmaktadırlar (Aslanboğa 1997).

Bitki tasarımı ilkeleri; form, doku, renk, sadelik, değişkenlik, vurgu, denge, sıra, ölçek olarak belirtilmektedir (Hannebaum 1998).

Tanımlardan da anlaşıldığı üzere bitkiler peyzaj tasarımında en önemli öge olup, Peyzaj Mimarının uygulamasında bu ilkeleri dikkate alarak alanın ne şekilde işleneceği, nelere hitap edeceği, doğal ortamın nasıl sağlanacağı bitkiler eliyle olacaktır. Bu çalışmanın temel amacı olması hususu ile kısaca form, doku, renk, ölçü terimleri anlatılarak bunlar üzerinden diğer tasarım ilkeleri ile birlikte Esenyurt İlçesi peyzaj uygulama çalışmaları irdelenecektir.

5.1 BİTKİSEL TASARIMINDA GÖRSEL ÖZELLİKLER

5.1.1 Form

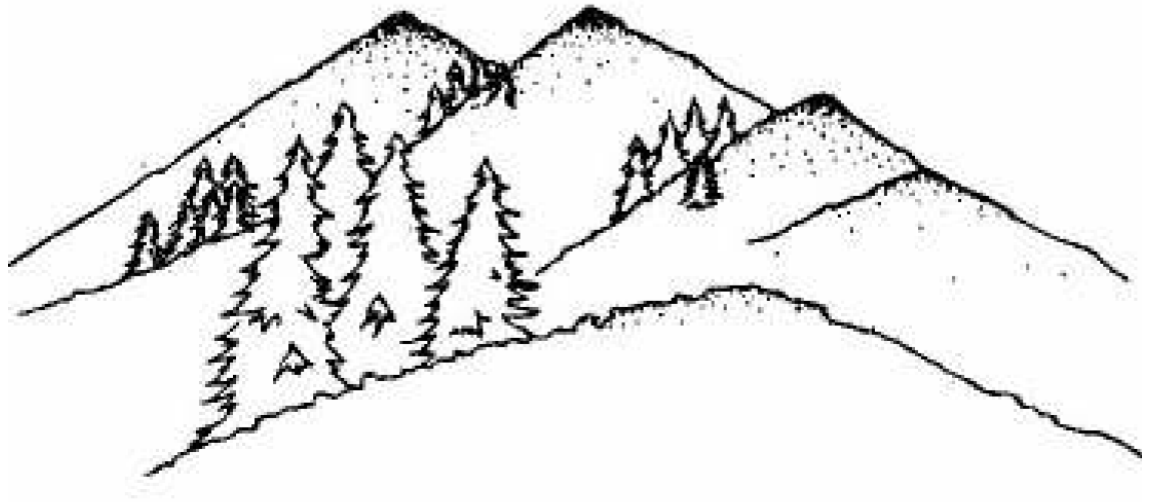
Form ağaç, çalı ve diğer bitkilerin dış görünüşleri olarak kısaca tanımlayabiliriz. Bitkilere baktığımızda şekillerinin dağınık, yuvarlak, piramidal, sarkık, sütun, yayvan vb. şekilde oldukları görülmektedir.

Bitki formları küre, elipsoid, yumurta, konik, ters konik, sütun ve informal olarak sıralanmaktadır (Gültekin 1994). Hannebaum (1998)'a göre oval, sütun, yuvarlak, piramidal, sarkık, konik, dağınık ve vazo olarak belirtilmektedir.

Aslanboğa (1997)'ya göre bitki formlarının insan üzerindeki görsel etkileri diğer sanat dallarındaki form etkileri ile aynı olmaktadır. Sütun formu bitkiler dinamizmi tanımlarken, yatay dallanma yapan ya da sarkık dallanan bitkiler dinlendirici ve rahatlatıcı bir etki yapmaktadır, demektedir.

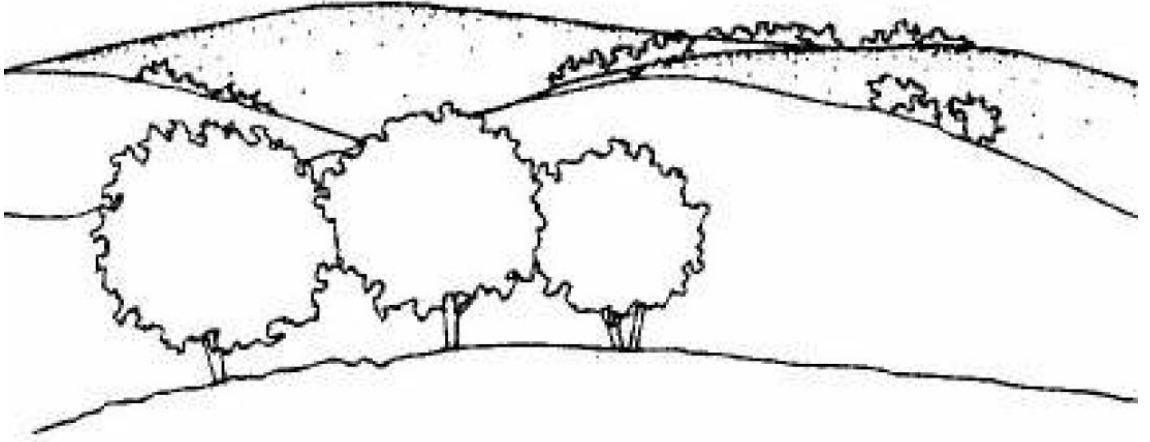
Bitkiler tasarımda formları dikkate alınarak, alan içerisinde uygulamalarda kullanıcılar tarafından hangi yorumlara ve neleri ön plana çıkaracakları, nasıl bir ruh hali kazandıracakları önemli bir öge olmaktadır. Bitkilerin bireysel (soliter) şekilleri ile bunların bir araya gelmesinden oluşacak şekillerin birbirinden farklılıkları da dikkate alınmalıdır. Tasarımda kullanılırken buldukları arazi parçasına uyumları da çok önemlidir (Şekil 5.1, Şekil 5.2)

Şekil 5.1 : Bitkilerin buldukları arazinin doğal yapısını yansıtırma eğilimi 1

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

Şekil 5.2: Bitkilerin buldukları arazinin doğal yapısını yansıtmaya eğilimi 2

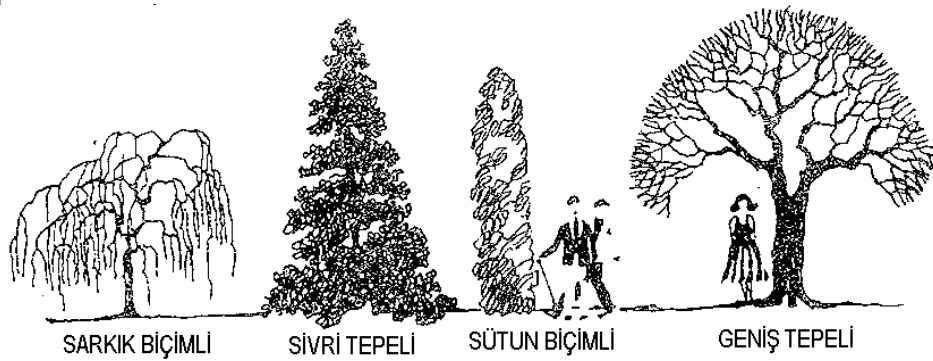

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

Ağaçlar biçim olarak 4 gruba ayrılabilir (Şekil 5.3). Bunlar;

- a. Geniş tepeli (yuvarlak form) ağaçlar
- b. Sivri tepeli (piramidal form) ağaçlar
- c. Sütun şeklinde ağaçlar
- d. Sarkık biçimli ağaçlardır (Yıldızcı 1988).

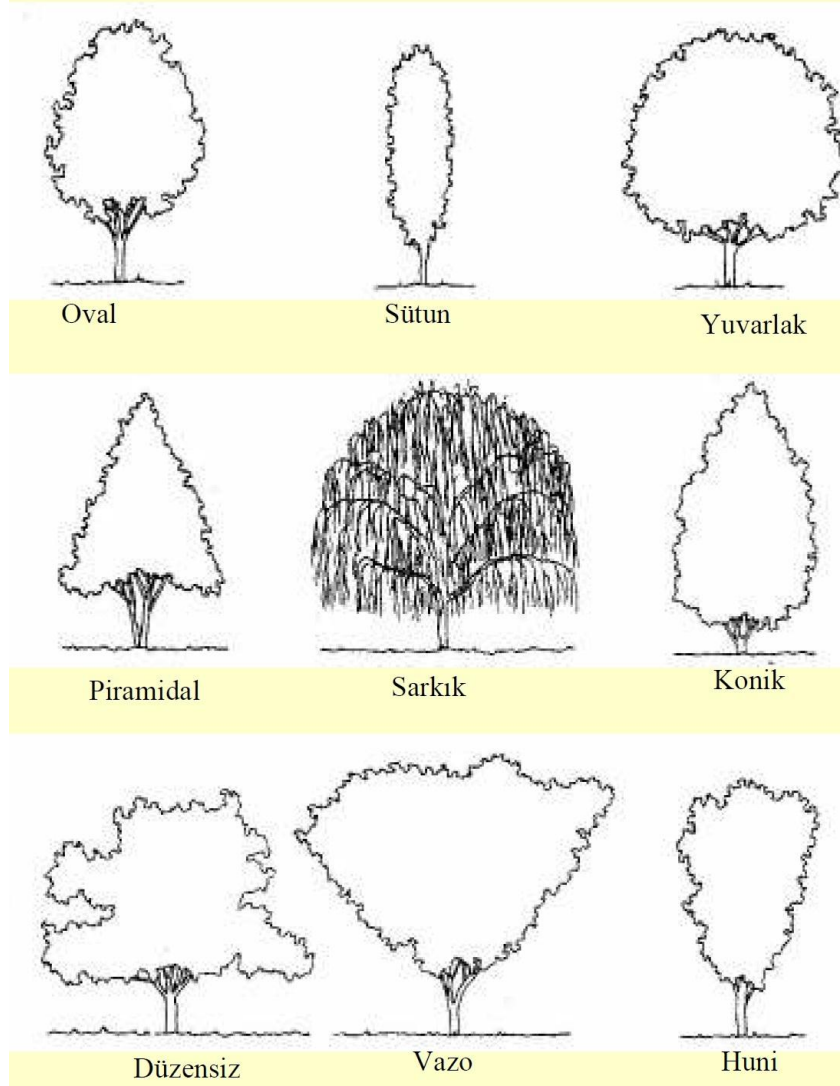
Şekil 5.3 : Form özelliklerine göre ağaçların sınıflandırılması

Kaynak: Yıldızcı 1988; Bitkisel Tasarım.

Bitkilerin temel formları: Sütun, piramit, konik, yuvarlak, salkım-sarkık ve manzara (pistorek)'tir. Bu temel formlar içinde sütun, piramit, konik, yuvarlak formlar simetri bir özellik taşıırken; salkım ve manzara formlu bitkiler asimetrik özellik taşırlar.

Şekil 5.4 : Form özelliklerine göre ağaçlar

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

Sütun (Kolonvari) formlu bitkiler; yukarı dallanan, dar ve yuvarlak bir tepe yapısına sahiptir.

Fastigiata formlu bitkiler, yukarı dallanan, dar ve yukarı doğru incelen bir dallanma yapısına sahiptir.

Piramit (Konik) formlu bitkiler, konik ve tepe noktasına doğru gittikçe incelen bir dallanma yapısına sahiptir.

Yuvarlak (küresel) formlu bitkiler, biçimsel olarak küresel ya da yuvarlak şekillidir.

Yayılcı (Geniş) formlu bitkilerin taç yapıları geniş olduğu kadar boyları da uzundur.

Sarkık-Salkım formlu bitkiler sarkıcı, yere doğru dallanan bir yapıya sahiptir

Manzara-Pitoresk formlu bitkiler, heykelsi biçimleriyle uzun zamanda gelişerek bulunduğu ortama uyum sağlayabilen bitkilerdir.

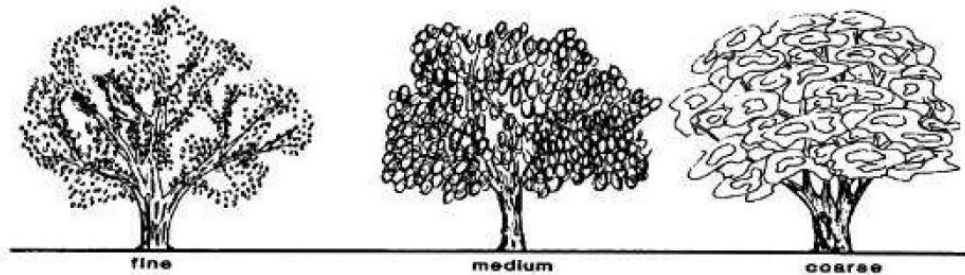
Bitkilerin form özellikleri, tasarımlarda vurgu noktası ya da soliter (tek) olarak kullanılmalarında önemli bir etkiye sahiptir.. Kompozisyon bütünü içinde bitkilerin bireysel formlarının kaybolmalarını önlemek amacıyla tüm bitkilerin uyumlu şekilde tasarlanması gerekir (Booth 1996).

5.1.2 Doku

Bitkinin dal yaprak gibi organlarının seyrek, sık, parlak ya da mat olması durumu bitkinin doku özelliğini ortaya koymaktadır. Bitkinin bu özelliklerini ortaya koyması ince, orta ve kaba dokulu olması olarak adlandırılmaktadır. Ağaçlar, çalılar ve yer örtücüleri farklı dokusal karakterler ortaya koymaktadır (Gültekin 1994).

Bitkilerin yapraksız ve çıplak hallerinde kışın tanınabilmesi için dal, gövde kısımlarına ait doku özelliklerinin rolü vardır. Dokuda daha çok kontrast ilkesi kullanılır. Bitkilerin renkleriyle doku kaliteleri arasında çok yakın bir ilişki vardır.

Şekil 5.5 : Dokularına göre ağaç şekilleri

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

Bitkilerin doku özelliği insanlarda psikolojik etki bırakmaktadır. Bitkisel tasarımda kaba dokulu bitkiden ince dokulu bitkiye doğru bir gelişme, uzaklık ve derinlik duygusu oluşturmaktadır (Yıldızcı 1988).

Bitkiler genel olarak 'ince', 'kaba' ve 'orta' dokulu (tekstür) olmak üzere üç grupta sınıflandırılmaktadır.

İnce tekstürlü bitkiler, küçük yapraklı, ince dallara ve gövdelere sahip bitkilerdir. *Gleditsia triacanthos* (Glediçya), *Acer palmatum* (Japon Akçaağacı), *Pinus strobus* (Veymut çamı), *Spirea vanhouttei* (Keçi sakalı) ince tekstürlü bitkilere örnek verilebilir. Bu bitkiler, peyzajda yumuşak ve narin görünüme sahip olup, farkedilebilirlikleri kaba tekstürlü bitkilere göre çok azdır. Ayrıca küçük yapraklarının miktarı ve dallarının yoğunluğundan dolayı kolay algılanabilir silüete sahiptirler (Booth 1996).

Orta tekstürlü bitkiler, orta büyüklükte yaprak, dal ve gövdeye sahiptir. Kaba tekstüre göre daha az şeffaf ve silüet etkisi bakımından güçlüdür. Örnek olarak *Melia azedarach* L. (Tesbih ağacı) verilebilir. Bitki örtüsünün büyük kısmı orta tekstürlü bitkilerden oluştuğu için kompozisyonda en fazla kullanılması gerekli tekstür türüdür. Kaba ve ince tekstürlü bitkiler arasında geçiş oluşturmalarından dolayı kompozisyonda birleştirici rol oynarlar (Booth 1996).

Kaba tekstürlü bitkiler, geniş yapraklı, kalın ve yoğun dallara sahip bitkilerdir. *Platanus occidentalis* (Batı Çınarı), *Aesculus hippocastaneum* (At Kestanesi), *Pinus nigra* (Karaçam), *Magnolia soulangeana* (Yaprak Döken Manolya), *Rhodendron sp.* (Ormangülü) gibi bitkiler kaba tekstüre sahiptir (Booth 1996).

Doku faktörü peyzaj tasarımında önemli bir öğe olarak karşımıza çıkmaktadır. Bitkinin dokusunun tasarımda kişiye sert etki vermesi veya yumuşak bir etki vermesi sağlanmaktadır. İğne yapraklı koyu renkli bitkiler kaba dokulu, yapraklı açık renkli bitkileri ise ince dokulu olarak belirleyebiliriz.

5.1.3 Renk

Renk; ışık dalgalarının objeler tarafından emilme ve yansımaya durumuna göre, görsel etki koyan bir tasarım elemanıdır. Renk ve görme olayı, objelerden göze gelen ışıkla sağlanır. Renk; ışığın dalga boyuna bağlı görsel bir özelliktir. Işığın sahip olduğu dalga boyuna göre gözde farklı renkler algılanır (Uzun 1999).

Ağaç, çalı ve diğer bitkiler yaprak renkleri, çiçek renkleri, meyve renkleri, gövde ve dal renkleriyle dört mevsim ayrı kontrastlar oluşturmakta ve tasarımda belirleyici bir etken olmaktadır.

Prizmadan geçirilen güneş ışığı 6 renge ayrılır. Sırasıyla, kırmızı, turuncu, sarı, yeşil, mavi ve mor'dur. Kırmızı, sarı, mavi ana renkleri; turuncu, mor ve yeşil ara renkleri oluşturur. Ara renkler ana renklerin karışımından oluşmuşlardır.

Renkler, sıcak ve soğuk renkler olarak ayrılmaktadır. Sıcak renkleri, kırmızı, turuncu, sarı, soğuk renkleri ise mavi, yeşil ve mor oluşturmaktadır. Bu renklerin karışımlarından da diğer renkler oluşmaktadır. Renkler aynı zamanda birbirleri arasında tamamlayıcı ve benzer renkler olarak ta ilişki içindedirler (Hannebaum 1998).

Rengin psikolojik açıdan insanlar üzerinde yarattığı etkiler ve davranış biçimleri rengin 'duygusal etkisi' olarak tanımlanabilir. Bu etkiler ve renklerin özellikleri şunlardır:

Kırmızı; en sıcak renktir. Enerjik, güçlü, bazen dramatik, uyarıcı ve heyecan verici duygular uyandırır. Uzaktan kolayca algılanabilen diğer renklerden ayırt edilebilen özelliktedir.

Turuncu; sıcaktır, hayat ve canlılığı ifade eder. Kırmızı rengin canlılığına ve aynı zamanda sarı rengin özelliklerini barındırır.

Sarı; sıcak fakat kırmızı renk kadar heyecan verici değildir. Açık, canlı, ferah ve neşeli duygular uyandırır (Robinson 2004).

Yeşil; duygusal etki bakımından nötrdür. Dinlendirici, bağlılık ve ölümsüzlük duygularına sahiptir (Yıldızcı 1988).

Mavi; soğuk bir renktir. Görüş açısı içinde uzaklaşan etkiye sahiptir. Rahatlatıcı, pasif, serin özelliktedir. Ümit, samimiyet duygular uyandırır.

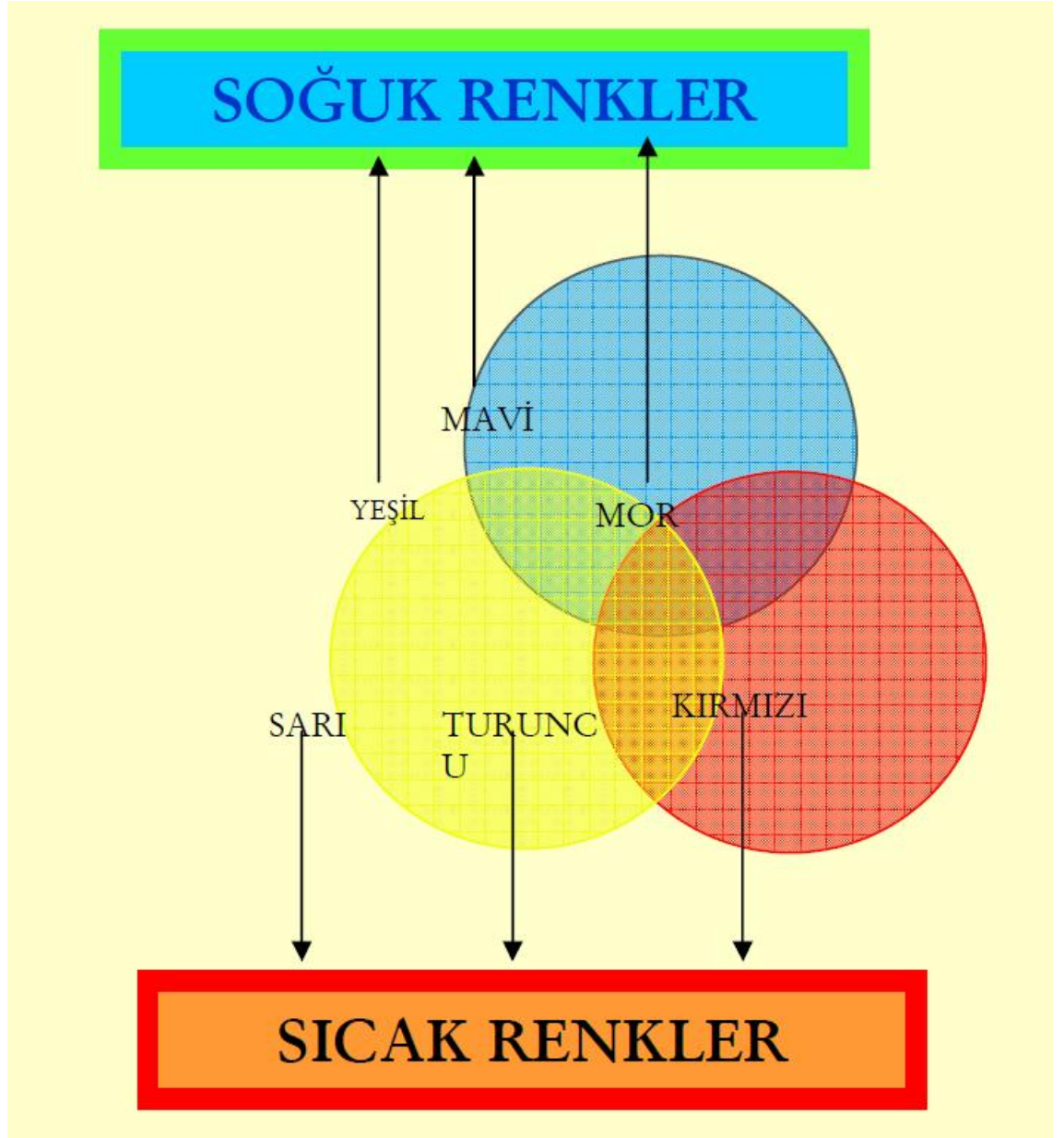
Mor; kırmızı ve mavi renklerin özelliklerini taşır. Maviye benzer biçimde soğuk ve uzaklaşan; kırmızının enerjisi gibi morali yükselten ve gizemli duygular uyandırır.

Beyaz; spektrumun tüm renklerinin karışımıyla meydana gelmiştir. Nötral özellikte olup, yakınlaştırıcı ya da uzaklaştırıcı, sıcak ya da soğuk gibi özelliklere sahip olmayan, üzerine gelen tüm ışığı yansıtan bir renktir. Pozitif bir renktir, saflık ve doğruluğu çağırır.

Gri; huzur vericidir. Sessizliği, temkinli olmayı ve tevazu gibi duygular uyandırır (Robinson 2004).

İnsan algısı yönünden renk, şekle göre daha önce gelen bir tasarım elemanıdır. Çocuklarda renk daha önemli olduğu halde yetişkinlerde şekil önem kazanır (Yıldızcı 1988).

Şekil 5.6 : Sıcak ve soğuk renkler

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

Bitkisel tasarımda renklerin insanda uyaraacağı etkiye göre Peyzaj Mimarı tasarımını yapmakta, uygulama alanına en uygun bitkileri seçmesinde önemli bir öge konumuna gelmektedir.

Bitkiler en önemli ve çarpıcı estetik etkilerini renk özellikleri ile sağlarlar. Bitkilerin renk özellikleri bakımından en başta geleni yaprak renkleridir. Genellikle yapraklar yeşil ve yeşilin sınırsız varyasyonlara sahiptir. Özellikle mevsime bağlı olarak değişen yaprak renklemeleri de (altın sarısı, alev kırmızısı vb.) en önemli ve çarpıcı etkiye sahiptir. Bunun yanında özellikle çiçek rengi, meyve, gövde, dal ve dalcıkların renkleri de önemli bir yer tutar. Bitkilerin sadece yaprak yeşil renk ve tonları ile peyzaj mekanı üzerinde çeşitli etkiler yaratmak mümkündür. Örneğin açık tonda geçirgen tekstürlü yeşil bitkiler mekanı genişletir. Buna karşın koyu yeşil renkli ve masif tekstürlü bitkiler sınırlayıcı, mekanı daraltıcı olarak etkiler.

5.1.4 Ölçü

Bitkilerde ölçü, düşey ve yatay yönlerde ortaya koydukları hacim etkisidir. Bitkiler ölçü yönünden son derece çeşitlilik gösteren ve zaman boyutu içinde sürekli değişen peyzaj elemanlarıdır.

Bitkiler kendi başlarına olduğu kadar birbirleri arasında da uyum içinde olmalıdırlar. Bu bir kompozisyonun algısında çok önemli yer tutmaktadır. Yapıların etrafında yapılacak düzenlemelerde yapının boyutu ile yarışmayacak, ancak onun yanında da küçük kalmayacak bir düzenleme yapılmalıdır. Eğer bir alan büyük ağaçlarla doldurulursa alan olduğundan küçük algılanmaktadır. Aksine küçük bitkilerle doldurulursa olduğundan büyük algılanacaktır. Alanın ölçüsü ile uyumlu ölçüde bitkilendirme, her zaman daha uygun kompozisyonları ortaya koyacaktır (Gültekin 1994).

Ağaçlar veya çalılar uygulama alanlarında ilerde alabilecek boy ve yatay gelişme faktörleri dikkate alınarak uygulama yapıldığında çeşitli kompozisyonlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin uygulamalarda küçük yapılı ağaçların uzak, büyük yapılı ağaçların ise yakınlık hissi verdiği görülmektedir.

Bitki tasarımında ölçü konusunda; mekanın tipi ve koşulları, mekan ve insan ölçeği, kullanım amacı ve kişilerin algılama derecesi göz önüne alınmalıdır (Şekil 5.7).

Şekil 5.7 : Mekanda bitki ölçü algılaması

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

5.2 BİTKİSEL TASARIMDA TEMEL GÖRSEL İLKELER

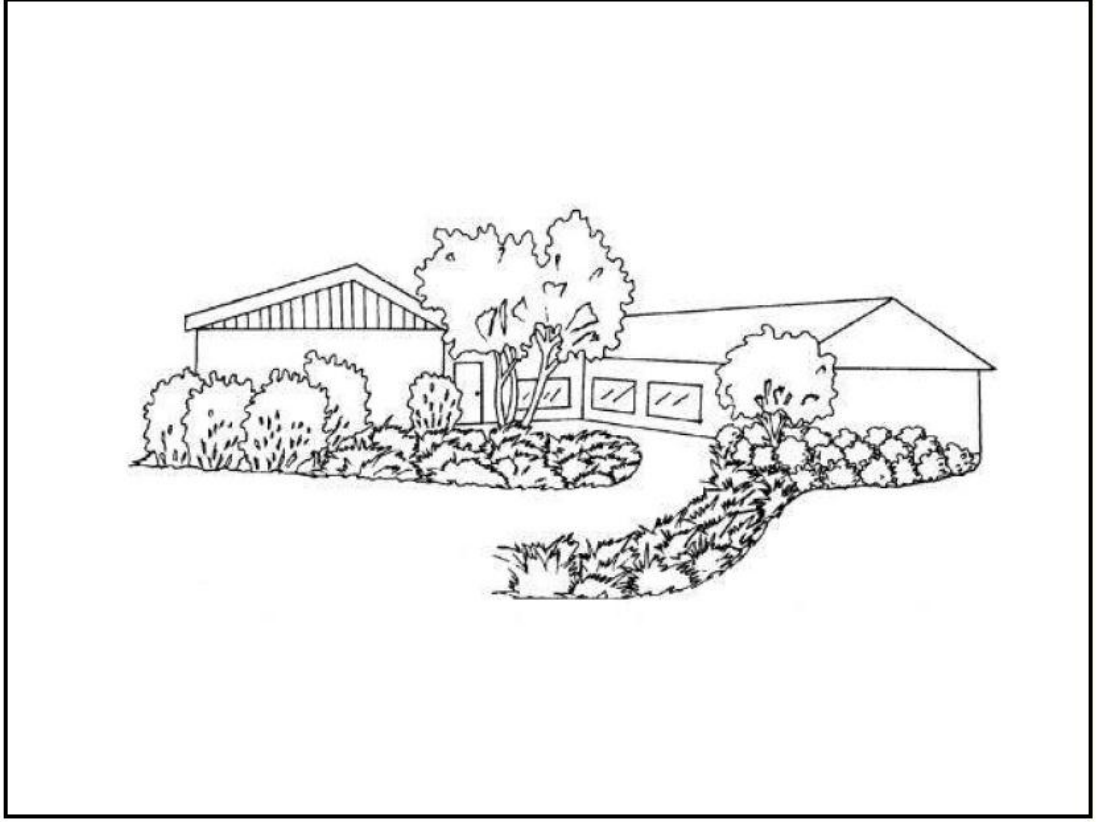
Peyzaj Mimarlığında tasarımda bitkiler kullanılırken görsel kompozisyon önemli etmenlerden biridir. Bu ilkeleri şu şekilde sıralayabiliriz;

5.2.1 Çizgi

Herhangi bir düzenlemede genişliği ve uzunluğu ne olursa olsun eğer bir şey çizgi etkisi yapıyorsa veya çizgisel bir özellik gösteriyor ise o şey, o tasarım içinde bir çizgi rolü oynamaktadır.

Mekân içindeki hareket sonucunda çizginin yönü ortaya çıkar. Görsel kompozisyonda çizginin gözlemcide yarattığı ilk etki, bakışlarımızı yönlendirerek dikkat çekmektir. Bütün çizgilerin yönü bitiş noktalarına kadar takip edilmese de, güçlü ve zayıf çizgiler mekân içinde ileri ve geri hareketlerle mutlaka takip edilmektedir. Çizgilerin birbirine yaklaştığı noktada gözlemci dinlenme imkânı bulur. Böylelikle, çizgiler manzara görünümlerinin keşfini yönlendirmede etkili olmaktadır (Robinson 2004).

Şekil 5.8 : Bitkilerin giriş akısı

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

5.2.2 Yön

Gerek çizgiler, gerekse iki ya da üç boyutlu cisimler konumları ile bir takım yönler gösterirler. Genellikle yatay yönler pasif, düşey yönler aktif ve eğik yönler de hareketli, dinamik etki yaparlar. Aynı yöndeki konumlar tek düzelik ve sıkıcılık oluştururlar. Bu yüzden gerektiğinde farklı yönler kullanmak tasarımda canlılık ve çekicilik oluşturur. Örneğin düşey yönde büyüme gösteren (sütun formu) türler kuşatma ve vurgu elemanı olarak dikkati çekme ve etkilemede, yatay yönde büyüyen (sürünücü) türler de döşeme elemanı olarak, kullanılabilir.

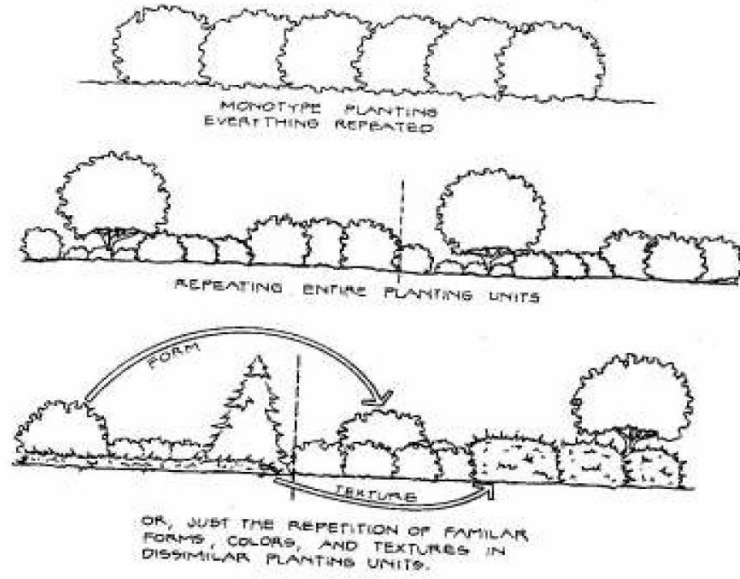
5.2.3 Tekrar

Bir öğenin aynen ya da çok yakın özellikte olarak birden fazla sayıda kullanılmasına tekrar denir. Objelerin ölçü, biçim, renk ve dokularının tam anlamıyla aynı olması ve bunların eşit aralık ve aynı yönde kullanılması halinde tam tekrar ilkesi uygulanmış olur. Objelerin ölçü, biçim, renk ve dokularının tam anlamıyla aynı olması buna karşılık

aralık ve yönlerinin değişik şekilde kullanılmasıyla tekrar oluşur. Birbirinin aynı olmakla beraber aralarında küçük farklar olan cisim ya da biçimlerin bir arada kullanılması halinde ortaya çıkan tekrara değişken tekrar adı verilir.

Çok fazla tekrar monotonluk yaratır ancak etkili bir şekilde kullanımı ritme, odaklamaya veya vurguya ulaştırabilir (Ingram 2005).

Şekil 5.9 : Bitkilerde tekrar oluşturma

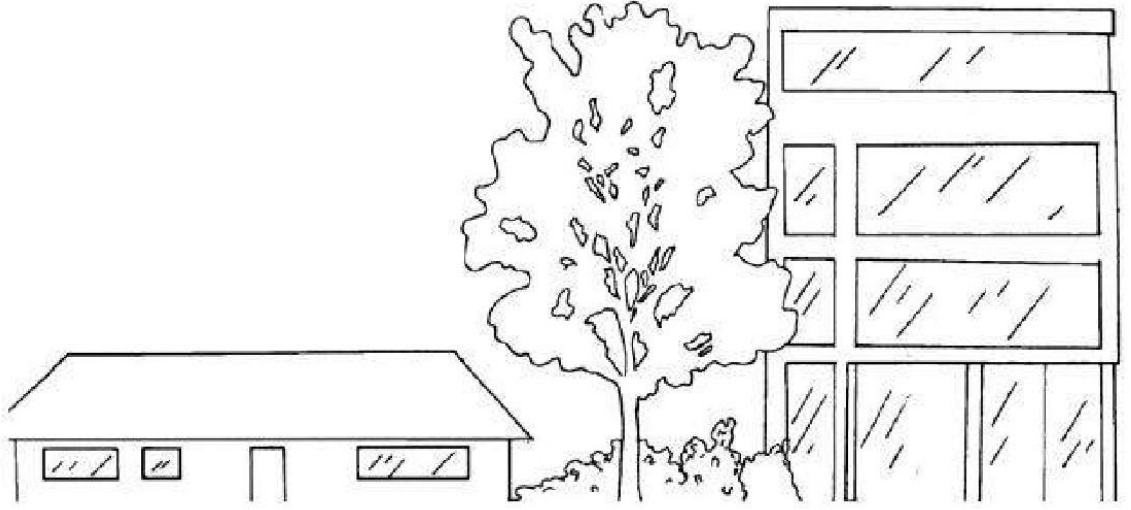

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

5.2.4 Uygunluk

Cisimler arasındaki uygunluk, onların biçimleri, ölçüleri, renkleri, değerleri ve dokularının herhangi biri ya da bunlardan birçoğu bakımından olabilir. Ayrıca cisimlerin yönleri ve bunların aralıklarıyla da uygunluk medyana getirme imkânı vardır.

Şekil 5.10 : Bitkiler ile uygunluk durumu

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

5.2.5 Zıtlık

Objeler arasında herhangi bir açıdan ortak yada yakın etkinliklerin olmamasına zıtlık denir. Bir başka deyişle zıtlık; gözün dikkatini çekmek, gözleyicinin dikkatini üzerinde tutmak ve zihnin değişim için duyduğu gereksinimi tatmin etmek için, çizgi ve form, tekstür ve renkteki kontrast, yani zıtlık veya değişkenliktir (Ayaşlıgil 2004). Yön, ölçü, biçim, renk, aralık ve doku açısından zıtlık söz konusu olabilir. Zıtlık ilkesi, peyzaj düzenlemelerinde yaygın olarak estetik bir şekilde kullanılabilir. Bitki objesi ile arazi yapısı, bitki objesi ile mimari yapı, bitki objeleri arasında, mimari yapı ile arazi yapısı arasında zıtlıklar oluşturmak mümkündür.

Bitkisel kompozisyonda, harmoni (uyum) ve zıtlık (kontrast) arasında dengeli bir kullanım amaçlanır. İki farklı bitki türü arasındaki zıtlık, belli miktarda uyum olduğu sürece farkedilebilir ve dikkat çekebilir. Örneğin, yaprak tekstürü açısından türler arasında yaşanan zıtlık, yaprak rengi uyumuyla dengelenebilir. Görsel özelliklerinin tümünde zıtlık yaşanan bir kompozisyon, kaos ortamı yaratarak her bitkinin ve tüm kompozisyonun özelliğinin ayırt edilmesini engeller (Şekil 5.11) (Robinson 2004).

Şekil 5.11 : Zıtlık ile uyum ilişkisi

Kaynak: Robinson 2004; The Planting Design Handbook.

5.2.6 Koram

İki zıt ucu uygun kademelerle birbirine bağlayan köprüye koram denir. Koramda iki uç arasındaki zıtlık ve uçlar arasında muntazam bir kademelenme değişmeyen koşullardır.

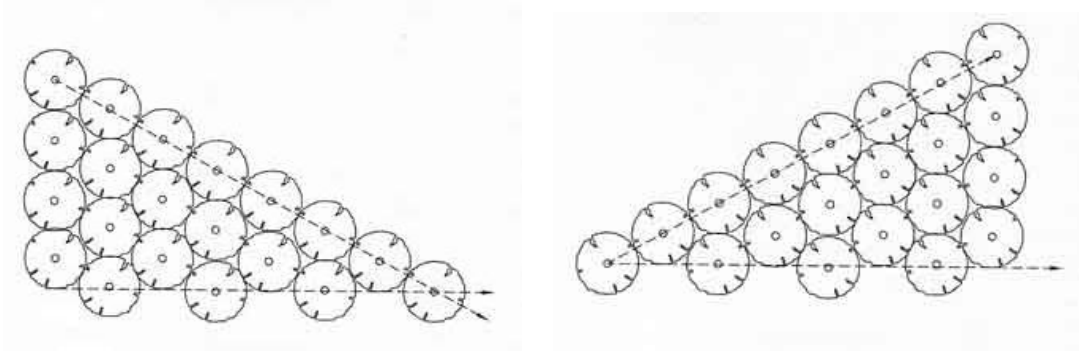
Koram; renk, tekstür ya da form bütünlüğü içinde tek bir manzara noktasından görüş açısına sahip olan ya da peyzaj alanlarındaki hareketimiz boyunca ortaya çıkan manzara evreleridir. Başka bir deyişle; ‘tasarım öğelerindeki geçişin, hareketin ve değişimin üniform yani, aynı şekilde olması halidir.’ (Robinson 2004).

Koram türleri; Biçimler bir eksen üzerinde dizilirlerse ya da bu sırada aralarında eksen meydana getirirlerse bu tür korama eksensel koram denir. Biçimler bir merkez etrafında toplanırlarsa, yada merkez oluşturuylarsa bu tür korama merkezsel koram denir. Biçimler bir çevre üzerinde kademeleniylarsa bu türlü korama da çevresel koram denir.

Bitkisel tasarımda bitkilerin büyüklük, yükseklik ya da kütlelerine göre küçükten büyüğe doğru ya da tersi bir düzenleme ‘koram’ kavramını ortaya çıkarmaktadır (Şekil 5.12 ve 5.13) (Chen 2007).

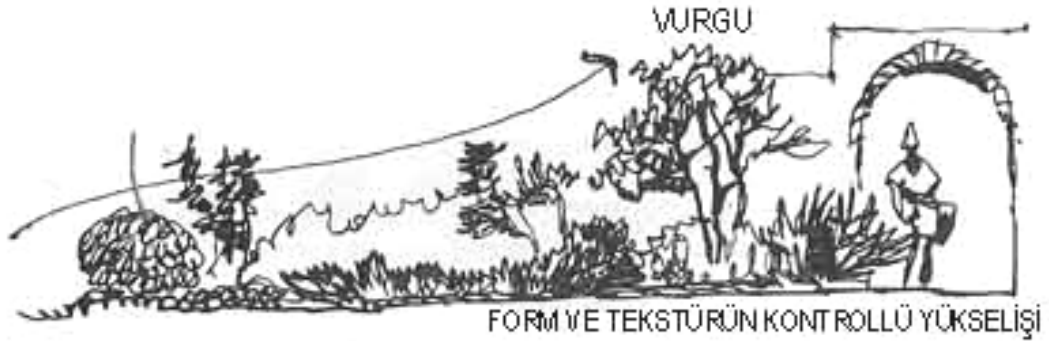
Ayaşlıgil (2004)'e göre koram; 'peyzaj tasarımının bütününde bir obje, bir alan ya da bir kitleden diğerine geçiş veya harekettir.' Böylelikle, tasarım unsurlarını birbirine bağlayarak bir kompozisyondaki küçük elemanları vurgu noktasıyla ilişkilendirmede en uygun araç halini alır.

Şekil 5.12 : Koram şekilleri

Kaynak: Chen 2007; Planting Design Illustrated.

Şekil 5.13 : Formun yükseklik, tekstürün ise inceden kabaya doğru yükselişiyle koramın gerçekleştirilmesi

Kaynak: Robinson 2004; The Planting Design Handbook.

5.2.7 Egemenlik ve Vurgu

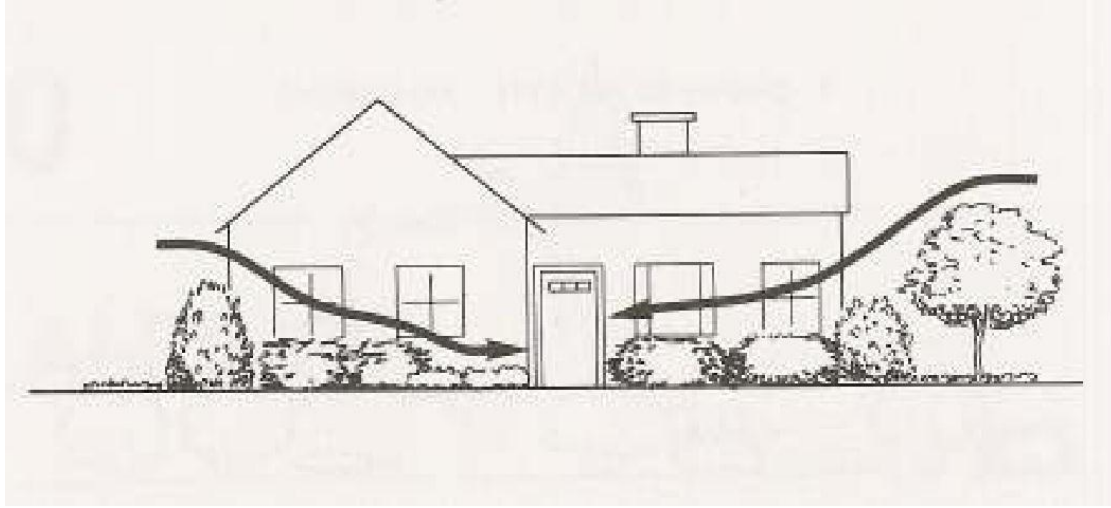
Tasarımda belli bir obje veya obje grubunun çevresindeki diğer objelere karşı üstünlük sağlamasına (dominantlık) egemenlik denir. Ölçü, doku, renk, tekstür açısından egemenlik söz konusu olabilir. Genellikle her türlü egemenlikte bir zıtlık bulunur. Yine tasarımda ölçü, form, çizgi, renk ve biçim bakımından kesin kontrastlar oluşturularak vurgu sağlanabilir.

Vurgu, daha önemli olanı, daha az önemli olandan ayırma işlemidir (Ayaşlıgil 2004).

Bitkisel tasarımda bir vurgu elemanının kullanılması, gözlemcini dikkatini çekerek tasarımın görünüşünü kontrol edilebilir (Şekil 5.14) (Austin 1983). Vurgu yapan bitkiler, kendi dikkat çekici, göze çarpan özellikleriyle etkin olabilir. Bu özellikler; göze çarpan yapraklar, dinamik biçimler, zıtlık oluşturan bitkilerin bir arada kullanılması şeklinde olabilir (Robinson 2004).

Vurgu ilkesinde görüş açısı içine sadece tek bir vurgu noktası girmelidir (Austin 1982).

Şekil 5.14 : Zıtlık ile uyum ilişkisi

Kaynak: Robinson 2004; The Planting Design Handbook.

Peyzajda vurgu noktalarını yerleştirilirken dikkat edilmelidir. Çok fazla vurgu noktası algılayıcıda itici etki uyandıracak bir karışıklığa yol açacaktır (Austin 1983).

Bir peyzaj ögesi; renk, doku, çizgi ve form kullanılarak vurgulanabilir. Aynı zamanda, bir nesne veya alanın görünümünü uygun bir biçimde çevreleyerek tasarımcı, tasarımın önemli bir noktasını vurgulayabilir, hareketli ve hoş bir görüş etkisi yaratabilir (Stephens 2005).

5.2.8 Simetri

Bir aks etrafında toplanan elemanlar veya objeler form, ölçü, kitle, renk ve konum itibari ile birbirine benziyor ise simetri söz konusudur. Simetrinin uygulandığı bir mekanda, o mekanı oluşturan tüm elemanlarının kolayca ve bir anda kavramak

mümkündür. Genelde insan ürünü olan obje veya elemanlarda simetri olduğu gibi doğal varlıklarda da görmek mümkündür. Ancak doğadaki simetriyi oluşturan etkenler insan ürünü matematiksel simetriden daha farklıdır. Bu simetride ince ve zarif sapmalar vardır. Bu durum genel görünüme estetik ve güzellik katar.

Peyzaj düzenlemelerinde kullanılan bitkisel materyaller, canlı olması nedeniyle matematik benzerlikte formal bir düzenleme yapılmasına imkan vermemektedir. Arazi yapısı ve mimari yapı elemanlarında mümkün olan simetrik durumlar, bitkisel materyalde doğal olarak mümkün değildir. Ancak budamaya uygun bitkilerin budanması suretiyle istenilen simetri veya esitlik bir ölçüye kadar sağlanabilir.

Şekil 5.15 : Het Loo (Hollanda)

Kaynak: Panaromia.com 2012

5.2.9 Uzaklık ve Konum

Bir elemanın yakından veya uzaktan görünüşünü ve onun etki derecesini, uzaklık belirler. Objelerin konumları; tek tek, küme yada grup halinde kullanılmaları uzaklık ile ilgilidir. Bir ağacın 10 m'den 100 m ve 2 km uzaklıktan algılanması veya görülmesi farklıdır. Peyzaj düzenlemelerinde uzaklık 3 bölge olarak dikkate alınır. 1-Ön alan, 2-Orta alan, 3-Arka alandır.

Ön alan; Seyreden veya izleyen kişi bu alan içinde yer alır ve elemanlarla arasındaki uzaklık 0- 400 m arasındadır. Bu alan içinde ayrıntılar rahatlıkla fark edilir. Objelerin ölçüsü, formu, renk, doku gibi özellikler algılanır. Diğer bazı özellikler ise ses, koku veya dokunma ile anlaşılabilir.

Orta Alan; Genelde 400 m'den 8 km'ye kadar olan uzaklıklar anlaşılır. Bu alan ön ile arka alan arasındaki bağlantıyı sağlar. Objelerin ayrıntıları yavaş yavaş kaybolur. Bitki örtüsü dokusu basitleşir. Renkler yumuşar ve karışıklık zayıflar. Peyzaj birimleri arasında bağlantı kurulabilir.

Arka alan; Bu alan 8 km den sonsuza kadar uzanır. Bu alan içinde detaylar tamamen kaybolur. Dış görüntüler, ışık ve gölge durumları basitleşir. Doğal renkler (gri, yeşil, mavi tonları) ortaya çıkar. Keskin arazi çizgileri ve bitki örtüsü grup halinde belirgin hale gelir.

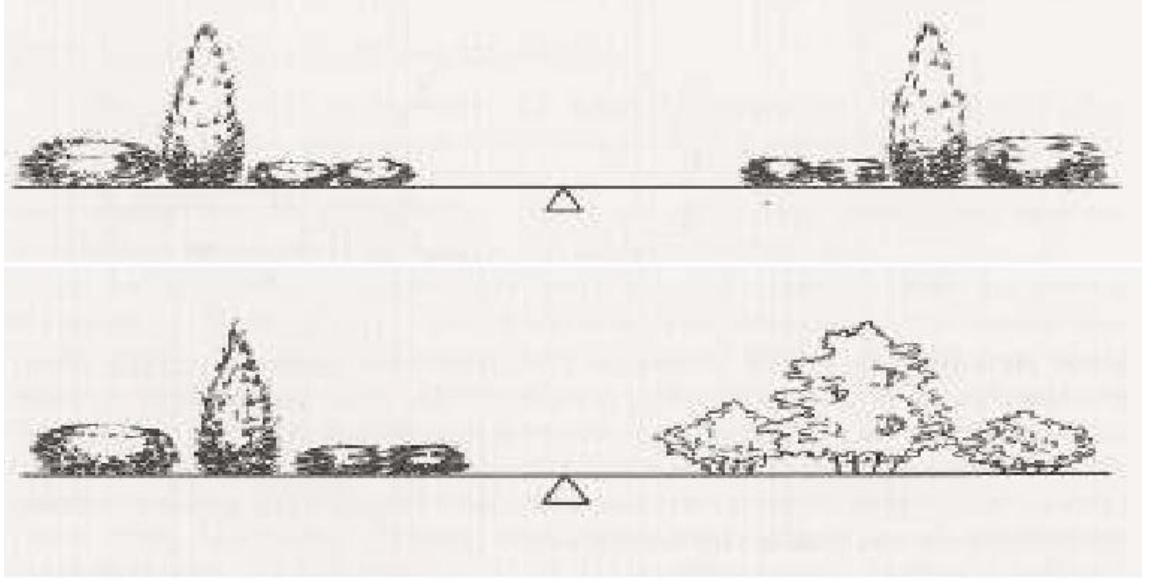
5.2.10 Denge

Bir mekan içindeki cisimlerin renk, değer doku, yön aralık ve ölçü bakımından denge içinde olması ilkesidir. Denge etkisini renk ve formdan ziyade kitle ve ölçüler oluşturur. Renk ve form dengeyi kuvvetlendiren özelliklerdir.

Bitki kitleleri arasındaki ilişkiyle bağlantılı olan 'denge' kavramı, kitlelerin çekiciliği, yerleşimi ve görsel enerjilerini etkilemektedir. Denge kavramının en basit ifadesi, 'ikili simetri' adı altında, bir ana aksın iki tarafında yer alan ve birbiriyle aynı özelliklere sahip bitki kompozisyonlarıdır (Robinson 2004).

Mimari yapı veya elemanlarda ölçü ve biçim arasında tam bir eşitlik sağlanabilir. Peyzajda ise kesin denge kurulması imkansız gibidir. Zaten peyzajda matematiksel simetrik bir dengenin oluşturulması anlamsızdır. Çünkü peyzajda cansız elemanlar olduğu gibi canlı elemanlarda bulunmakta ve sürekli değişme ve gelişme halindedir. Bu yüzden peyzaj çalışmalarında asimetrik denge daha uygundur.

Şekil 5.16 : Bitkisel tasarımda denge ilişkisi

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

5.2.11 Birlik

Bir düzenlemeye giren çeşitli objelerin ya da dengede bulunan obje gruplarının ve oluşturulan mekanların bir araya gelerek, dengeli bir bütün oluşturmalarına birlik denir. Kullanılacak canlı ve cansız materyallerle, tasarım kriterleri ve ilkeleri doğrultusunda amaca uygun kompozisyonlar oluşturur. Aynı malzeme ile çok farklı kompozisyonlar oluşturması mümkündür.

Birliğin insan ruhunda yarattığı tamamlanma ve bütünlük duyguları, kompozisyonu oluşturan elemanlar arasındaki ilişkinin yarattığı vurgu, düzenli mekân sıraları ve bitkilendirme ile bulunduğu alan içinde insan ölçeğiyle arasında bağlantı kuran bir bitkisel kompozisyon ölçeğinden oluşmaktadır. Çeşitlilik ise; birliğe göre oluşturulması daha kolay bir ölçüttür. Tasarımcılar için yeterli miktarda tür ve kültürarlardan oluşan bitkiler, tek başına bir bitkinin bile mevsimsel dönüşümlerle kazandığı görüntü çeşitliliğiyle kendi içinde birlik yaratmaktadır (Robinson 2004).

Şekil 5.17 : Stourhead (İngiltere)

Kaynak: wikipedia.org 2012

6. BİTKİLERİN İŞLEVSEL AÇIDAN İNCELENMESİ

Bitkiler, alan tasarımı ölçeğinde duyuşal, bedensel ve duyuşal etkiler sağlamalarının yanı sıra, kapalılık oluşturarak mekânları tanımlı hale getirirler. Çoğu alan tasarımı, bitki topluluklarıyla ahenkli bir hale getirilerek mekânların insanların gözünde farklı imajlar kazanması sağlanır. Bitkisel kompozisyonlar, en kötü ortam koşullarında bile algıyı etkilemektedir. Bitkisel elemanların görsel özelliklerinin yoğun olmasının yanı sıra, bazı durumlarda tasarımcının elindeki diğer malzemelerden daha farklı imajlar yaratan güçlü bir etkileri vardır. (Motloch 2001).

Bitkisel tasarımda ağaç ve çalıların işlevleri şu şekilde sınıflandırılabilir:

- a) Yapıları, çevreleri birbirleriyle bağdaştırma, dış mekânları bağlama,
- b) Sınır ve alanları tanımlama, vurgulama ya da ayırıştırma,
- c) Dolaşım açısından; araç trafiğini ayırma, yaya trafiğini yönlendirme, trafikten korunmak üzere fiziksel engel oluşturma, doğrusal aksları, köşe ya da birleşim noktalarını vurgulama,
- d) Çevredeki bina gibi elemanları gövdeden dallara, dallardan saplara, yapraklara taşıyan ölçek atlaması ile ölçeğine getirme,
- e) Görsel engellemeler oluşturarak mahremiyeti sağlama, istenmeyen görüntüleri örtme,
- f) Dış mekân yaratma ve tanımlama; tavan etkisi vererek, çeşitli alanları birbirinden ayırarak ya da çevreleyerek, bu dış mekânlara kimlik kazandırma,
- g) Seviye farklarını belirleme, eğimleri vurgulama,
- h) Görüş açılarını yönlendirerek vistalar (güzel, etkileyici görünüm) yaratma, görüş açısını bir nesne ya da binaya doğru veya onlardan uzağa çekme,
- i) Rüzgârdan, tozdan, aşırı güneşten eğer yeterli yoğunlukta kullanılırsa gürültüden koruma,
- j) Alt iklim kontrolü sağlama,
- k) Güzel koku verme,
- l) Biçim, doku, renk aracılığıyla bir yer kaplaması ya da su yüzeyi ile uyum veya tezat yaratma,

- m) Önemli bir peyzaj elemanını öne çıkarma,
- n) Yağmur suyunun hızla yere düşerek zarar vermesini engelleme,
- o) Erezyon kontrolü sağlama,
- p) Gaz zararlarını azaltma,
- r) Taşıdıkları tasarım öğeleri ve estetik potansiyelle çevrelerine güzellik katma

Yukarıda bahsedilen kullanımlar, çevresel alanda gerçekleştirdikleri fonksiyonlara göre sınıflandırılırsa bitkilerin; yapısal, çevresel ve görsel fonksiyonları sağladıkları söylenebilir (Evyapan & Tokol 2000).

Bitkileri tasarımda ekolojik-mühendislik, mimari ve estetik fonksiyonlar olmak üzere üç sınıfa ayrılmaktadır (Leszczynski 1999; Booth 1996).

6.1 BİTKİLERİN EKOLOJİK VE MÜHENDİSLİK FONKSİYONLARI

Bitkilerin ekolojik/mühendislik fonksiyonları;

- a. İklim kontrolü,
- b. Işık kontrolü,
- c. Gürültü kontrolü,
- d. Kirli havayı temizleme,
- e. Erozyon kontrolü,
- f. Trafik kontrolü şeklindedir.

6.1.1 İklim Kontrolü

İklim, bir yerde uzun süre devam eden atmosferik olayların ortalamasıdır. Dünyamızın iklimi, güneş ışınları ile atmosfer tabakasının karşılıklı etki ve ilişkilerinden doğar (Çepel 1988).

Bitkiler daha çok bölgesel iklim (mikroklima) ve çok küçük ölçekli alanlara ait iklim üzerinde etkilidir. Dış mekân üzerindeki çalışmalar, fiziksel çevremizde çeşitli değişiklikler yaparak yöre ekolojisini değiştirirler. Bu ekolojik değişimler de iklim koşulları üzerine etken olarak yörede suni bir iklim oluşturmaktadır. Bitkiler çevrede ısıyı birkaç derece değiştirerek ısı kontrolü, rüzgâr, yağış ve radyasyonun durdurulması gibi işlevleriyle kent iklimi üzerinde olumlu birtakım etkiler yapmaktadırlar (Çepel 1988).

Tasarımcılar, mevcut iklim şartlarını ve konfor için gereken insan gereksinimlerini de düşünerek iklim üzerinde etkili olacak doğru bitkiyi seçmeleri gerekmektedir (Leszczynski 1999).

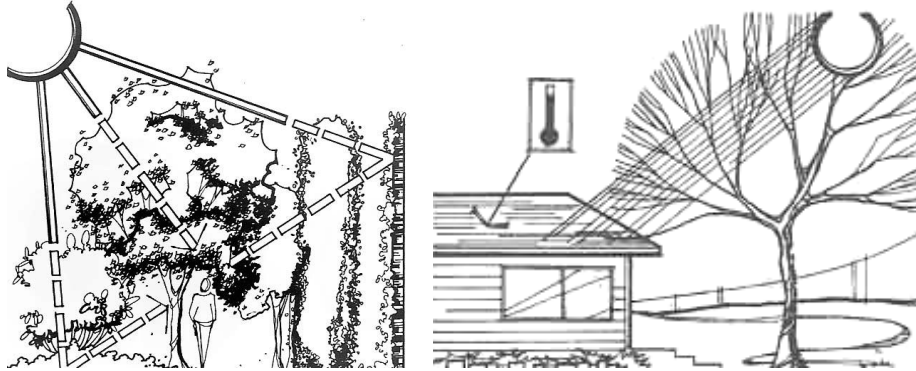
Bitkilerin iklim üzerindeki etkileri (Carpenter ve Walker 1998)'e göre şu şekilde sıralanır;

6.1.1.1 Sıcaklık ve güneş radyasyonu kontrolü

Güneş radyasyonunun iklim üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Dünyaya ulaşan radyasyon miktarı mevsimlere bağlı olarak değişmekte, etkisini en fazla yazın, en az ise kışın göstermektedir (Carpenter & Walker 1998).

Bitki örtüsü, yeryüzüne ulaşan radyasyonun büyük kısmını yansıtarak yaşadığımız ortamı daha rahat kılar. Özellikle yapraklı ağaçların yarattığı gölge etkisi yazın etkili olurken, kışın güneş ışınlarının geçişine izin vermektedir (Carpenter & Walker 1998).

Şekil 6.1 : Sıcaklık ve radyasyon kontrolü

Kaynak: Carpenter & Walker 1998; Plants in the Landscape.

Bitkiler tepe çatısına çarpan güneş ışınlarının bir kısmını yansıtır, bir kısmını absorbe eder bir kısmını da dağıtır. Bu nedenle de gölgeli yerlerde yazın hava daha serin olur. Bitkiler bir yeri sık olarak kaplamışsa koyu gölge etkisi yapar, böylece bitki altındaki hava çıplak toprağa kıyasla yazın daha serin, kışın ise daha sıcak olur. Geniş yapraklı ağaçlar iğne yapraklı ağaçlara nazaran ısıyı daha çok kontrol ederler. Geniş yapraklı ağaçlar yazın güneşi perdeler, kışın ise çıplak dalları arasında sıcak güneş ışınlarının geçmesine izin verir. İbrelili ağaçlar soğuk hava akımını durdurur, yapraklı ağaçlar ise soğuk hava akımını süzerler (Yıldızcı 1988).

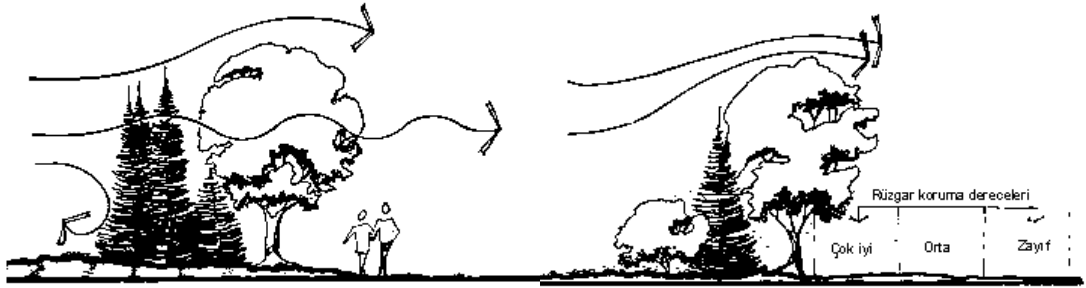
6.1.1.2 Rüzgâr kontrolü

Rüzgâr, herhangi bir yüzeyle hava arasındaki ısı taşınımı (konveksiyon) katsayısını etkilediğinden dolayı insanla çevresi arasında konveksiyon yoluyla oluşan ısı transfer miktarını etkileyen önemli bir iklimsel faktördür. Bundan dolayı rüzgâr, insan konforu üzerinde de etkili olmaktadır (Bostancı 1998).

Hava kitleleri mevsimlere göre değişik hız, yoğunluk ve sıcaklıkta hareket ederler. Rüzgâr eğer düşük hızda ise zevkli olabilir ve arzu edilir, fakat hızı artınca büyük rahatsızlıklara neden olabilir ve hatta can ve mal kayıplarına yol açabilir (Yıldızcı 1988).

Rüzgâr, kent planlamasında da önemli rol oynayan bir iklim elemanıdır ve bitkilerde rüzgârın dış mekâna olan olumsuz etkilerini azaltmada kullanılan en önemli elemanlardan birisidir. Bitkiler rüzgârı; engelleyerek, yönelterek, yön değiştirerek ve filtre ederek kontrol ederler. Farklılık, bitkilerin etkinlik derecesine bağlı olduğu kadar yerleşimlerinden dolayı ortaya çıkmaktadır (Şekil 6.2) (Yıldızcı 1988).

Şekil 6.2 : Bitkilendirme ile rüzgârın hızı ve yönünün değişimi

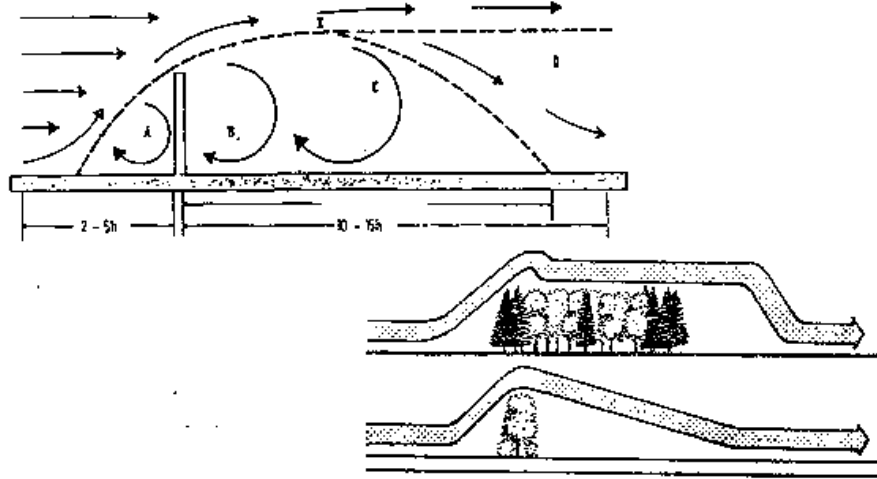
Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

Binaların yakın yerlerine dikilen bitkilerle rüzgâr yönlendirmesi yapılarak doğal havalandırma sağlanabilir (Robinette 1976). Rüzgârın önüne dik bir engel konulduğunda, engel önünde hemen girdaplı bir basınç oluşur ve basıncın rüzgârdan etkilenmeyen kısmında da bir emme girdabı meydana gelir. Bitkilerle oluşturulan bir rüzgâr perdesi veya şeridi, şerit arkasında yüksekliğinin 25-30 katı kadar bir mesafede rüzgârı kontrol edebilir (Carpenter & Walker 1998).

Rüzgârın ağaçlar ve çalılar üzerinden yön değiştirmesi, rüzgâr kontrolü için diğer bir metottur. Çeşitli yüksekliklerdeki, genişliklerdeki, cinslerdeki ve bileşimlerdeki bitkiler

ya tek ya da sıralar halinde dikilerek yön değiştirmesinde değişik etki yaparlar (şekil 6.3) (Yıldızcı 1988).

şekil 6.3 : Rüzgârın ağaç ve çalılar üzerinden yer değiştirmesi

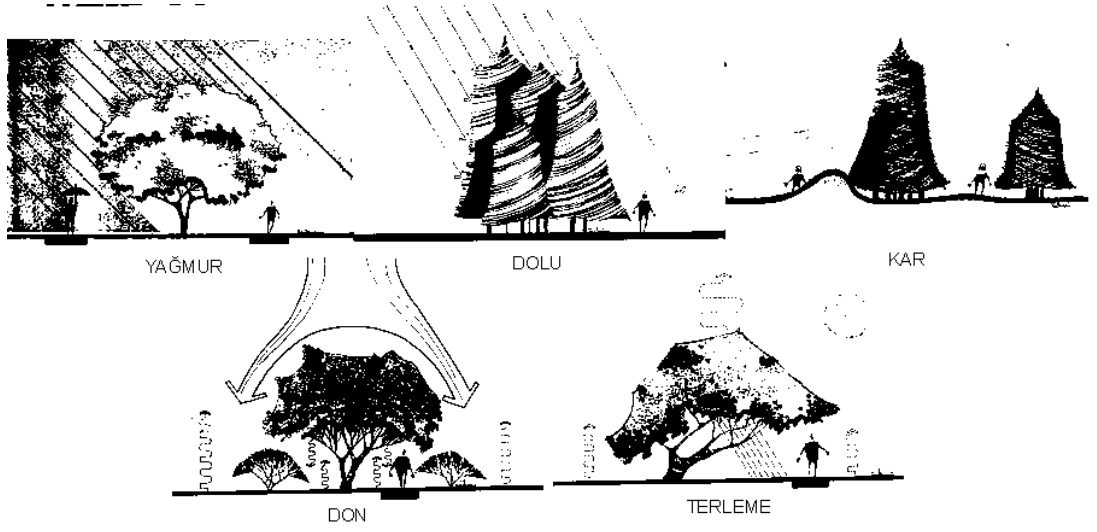
Kaynak: Yıldızcı 1988; Bitkisel Tasarım

6.1.1.3 Yağış ve nem kontrolü

Bitkilerin yağışı kontrol edebilme derecesi yağmurun yağış yoğunluğuna bağlıdır. Hafif yağmurlarda iğne yapraklı ağaçlar, yapraklı ağaçlara nazaran yağmuru daha fazla tutma özelliğine sahiptir. Yağış bir dereceye kadar bitkilerle kesilerek kontrol edilebilir. Geniş yapraklar, iğne yapraklar, tomurcuklar, ağaç kabukları hepsi yağışları yakalar, hapseder, tutar ve süzer (Yıldızcı 1988).

Bitkiler, sadece yeryüzüne düşen yağışların yolunu kesmekle kalmaz, aynı zanda kökleriyle topraktan aldıkları suyu buhar halinde tekrar atmosfere verirler. Bitkiler tarafından verilen su buharı, çevre havası içersindeki nemin artmasına sebep olur. Bu nedenle bitkiler, atmosferden toprağa ve topraktan atmosfere doğru sürekli bir dolaşım halinde bulunan nem için yol üzerindeki bir durak ya da istasyon gibidir (şekil 6.4) (Robinette & McClenon 1983).

Şekil 6.4 : Yağış ve nem kontrolü sağlanması

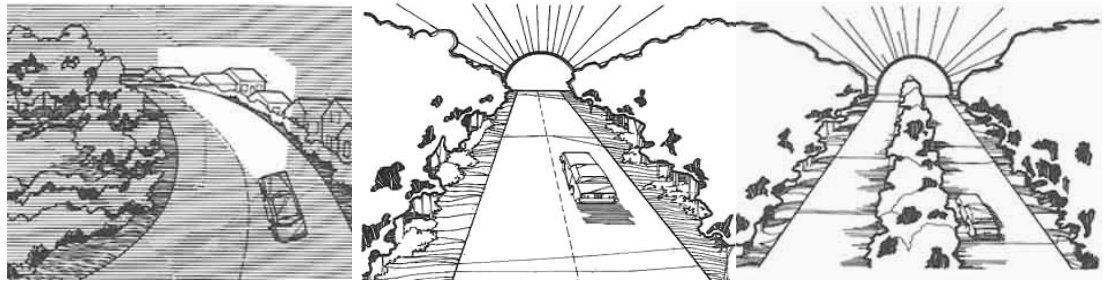
Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

6.1.2 Işık kontrolü

Bitkiler peyzaj tasarımında ışığın gün içerisinde değişimi ve mevsimsel değişimi göz önüne alınarak konumlandırılması gerekir.

Bitkiler ana caddelerde, orta refüjlerde, otoyol kenarlarında ve özellikle de virajlarda araba farlarından gelen parlayan ışığın etkisini azaltmak amacıyla kullanılırlar (Şekil 6.5) (Carpenter & Walker 1998).

Şekil 6.5 : Bitkilerin, yol kenarında ve ortasında sürücüler üzerindeki etkisi

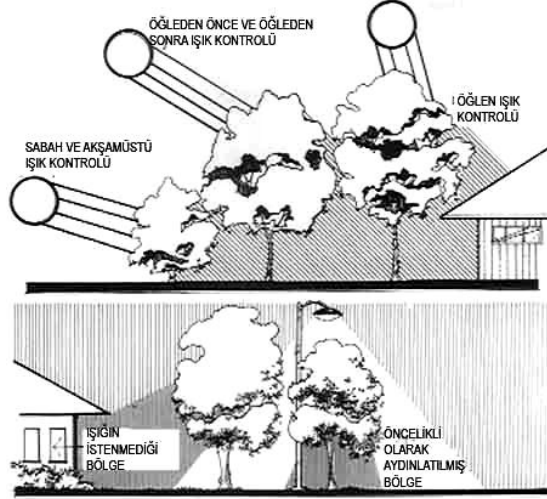

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

Rahatsız edici ışık yansımaları, binaların yakınına yerleştirilen büyük ağaçlar vasıtasıyla engellenebilir (Şekil 6.6) (Carpenter & Walker 1998). Ayrıca, ağaçların merdiven kenarlarına yerleştirilmesiyle gölge etkisi sağlanarak çevreden yansıyan ışık

engellenebilir. Ancak, sokak lambalarının çok yakınına yerleştirilen ağaçlar yanlış budamalara maruz kalarak zarar görebilmektedir.

Şekil 6.6 : Bitkilerin binalar üzerindeki etkileri

Kaynak: <http://ormanweb.sdu.edu.tr> 2012

6.1.3 Gürültü kontrolü

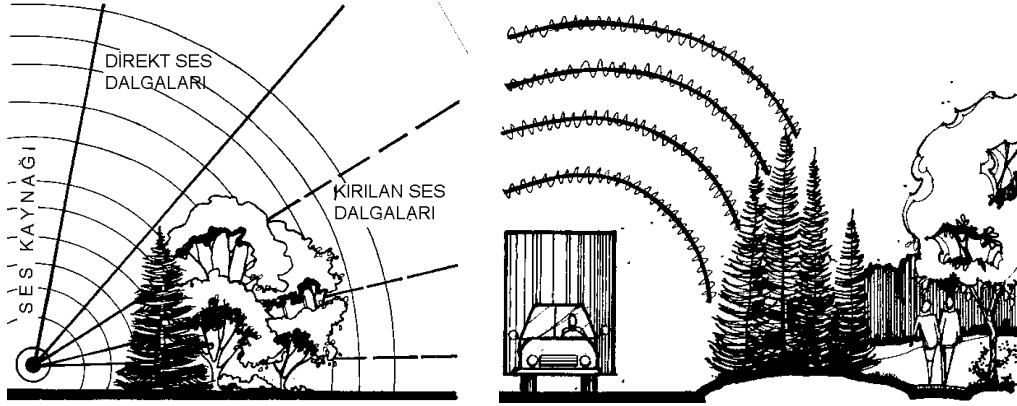
Gürültü canlıları rahatsız eden sesler olarak tanımlanmaktadır. Ses şiddet ve frekans olarak ölçülmektedir. Sesin bu ölçülerde insanda hoş gitme veya rahatsız etme şeklinde değerlendirilir.

- Gürültünün azaltılması olayı;
- Atmosferin durumuna
- Yayıma alanının geometrik biçimine
- Gürültü kaynağının toprağa olan mesafesine
- Toprağın absorbe ve yansıtma kapasitesine ile bitkisel bir örtünün olup olmayışına bağlıdır (Yıldızcı 1988).

Kentsel alanlarda bitkiler ile yapılan sesi azaltma şekli gözükmektedir (Şekil 6.7). Bitkilerin gürültüyü kontrol etkisi esas olarak sesin bitkiler tarafından emilmesi ve yön değiştirmesi ile gerçekleşir. Bundan başka bitkiler, yerel iklim üzerine, yani sıcaklık,

nem, rüzgâr kuvveti ve şiddeti üzerinde belirli bir değişiklik yaparak dolaylı olarak sesin yayılmasını kontrol altına almış olur (Yıldızcı 1988).

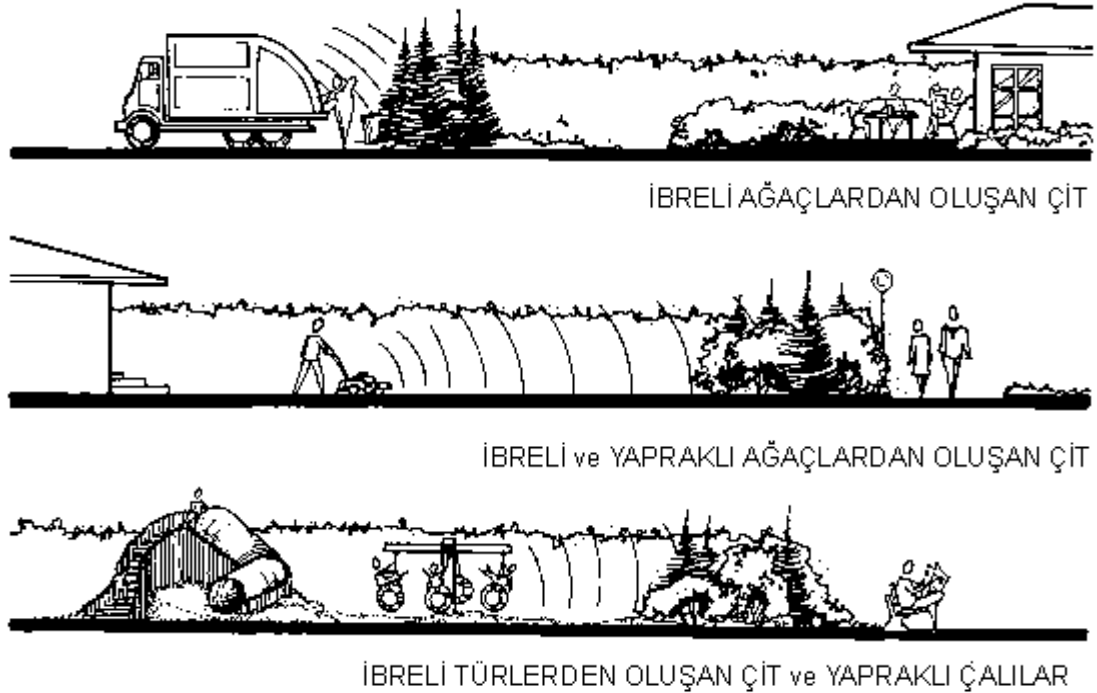
Şekil 6.7 : Yapraklı ve ibrelî ağaçlarla sağlanan gürültü kontrolü

Kaynak: Carpenter & Walker 1998; Plants in the Landscape.

Bitkilerin gürültüyü azaltmasındaki etki derecesi bitkinin cinsine, boyuna, biçimine, dallanma sıklığına, yaprak veya ibre sıklığına, yaprak büyüklüğüne bağlıdır (Şekil 6.8) (Yıldızcı 1988).

Şekil 6.8 : Gürültü kontrolü amacıyla tasarlanan çit bitkileri

Kaynak: Carpenter & Walker 1998; Plants in the Landscape.

6.1.4 Kirli Havayı Temizleme

Hava kirliliği insanlar tarafından atmosfere karıştırılan yabancı maddelerle hava bileşiminin bozulması olayıdır.

Hava kirliliğinin başlıca başlıca kaynakları; taşıtlar, endüstriyel kuruluşlar, konutlar şeklindedir (Çepel 1994).

Bitkiler havayı temizlemede en önemli etkene sahip atmosferik unsurdur. Bitkilerin havayı temizleme yönünden etkileri şu şekilde sıralanabilir;

Kent içinde bir hava dolaşımı ve akımı meydana getirirler.

Bitkiler fotosentez esnasında oksijen üretilir, karbondioksit harcayarak tüm canlılar için gerekli temiz havayı sağlarlar. Fotosentez olayında ormanlar daha büyük bir rol oynar. Sadece karbon gazı tüketicisi olmakla kalmazlar, aynı zamanda biyolojik olarak tespit edilen karbonun başlıca depolayıcısıdır.

Fotosentez olayında ormanların rolü ve önemi büyüktür. Zira, ormanlar sadece karbon gazı tüketicisi olmakla kalmazlar, aynı zamanda, biyolojik olarak tespit edilen karbonun başlıca deposudurlar (Yıldızcı 1988). Ağaçlar, zehirli gazları absorbe ederek onların zehirleyici ve olumsuz etkilerini zararsız bir düzeye getirirler.

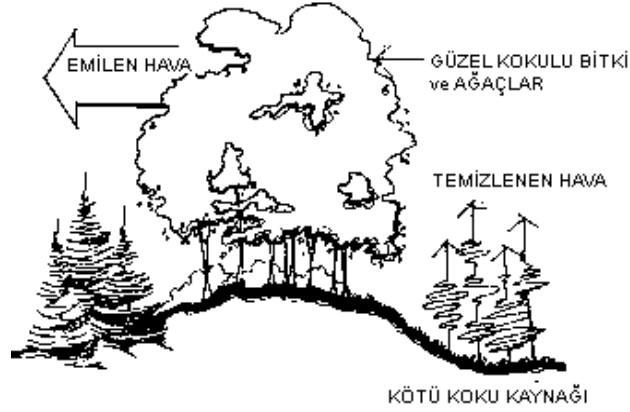
Hava kirliliğini azaltmak amacıyla yapılan bitkilendirmelerde dikim tekniğinin önemi vardır (Ürgeç 1998).

Bitkiler, atmosferde kirliliğe neden olan araçların, havalandırmaların ve endüstriyel kuruluşların çıkardığı zehirli gazlara karşı doğal filtre görevi görmektedir. Ancak, zehirleyici miktardaki hava kirliliği bitkilere de zarar verir. Bitki örtüsü zararlı hava taneciklerinin miktarını azaltarak hava kalitesini yükseltir (Leszczynski 1999).

Bitkiler atmosferde kirlenmiş hava oranını düşük düzeyde tutmak için çeşitli etkiler yapmaktadırlar. Fotosentez esnasında, havaya oksijen vererek oksijen üreticisi işlevini gördüğü gibi, havadaki toz ve partikülleri yaprakları, dalları ve gövdeleri aracılığıyla tutarlar. Daha sonra bu tozlar, yağmur suları ile yıkanarak toprağa karışırlar (Miraboğlu 1979).

Dikimler, kirlenmeye neden olan kaynağı maskeleyecek şekilde çevresinde yapılarak kötü kokuların emilip güzel kokuların alana hakim olması sağlanmaktadır (Şekil 6.9).

Şekil 6.9 : Bitkilerin kirli havayı temizleme ve absorbe etme özellikleri

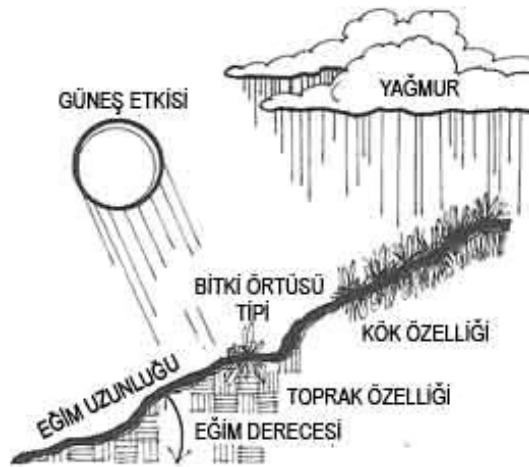
Kaynak: Carpenter & Walker 1998; Plants in the Landscape.

Örnek olarak; Çam ağacı, Orman gülü, Ginkgo (Çin Mabed Ağacı) ve Zakkum (Nerium sp.) kirli havaya dayanıklı türlerdir. Cadde ya da kent parklarının bitkilendirmesinde kullanılacak türlerin kirli havaya karşı toleransları göz önünde bulundurulması gereken bir konudur (Leszczynski 1999).

6.1.5 Erozyon kontrolü

Erozyon, rüzgâr ve suların hareketi ile meydana gelen toprak kayıplarıdır. Uygun olmayan zemin örtüsü, aşırı dik eğimler ve kuru toprak koşulları erozyonu tetikleyen nedenlerdir. Erozyonun şiddeti, söz konusu alanların rüzgâr ve sudan etkilenme derecesiyle birlikte iklim ve toprak koşullarına göre şekillenir. Bazı bitkiler kökleriyle toprağı tutarak erozyonu engelleyebilir (Şekil 6.10).

Şekil 6.10 : Erozyon faktörleri

Kaynak: Carpenter & Walker 1998; Plants in the Landscape.

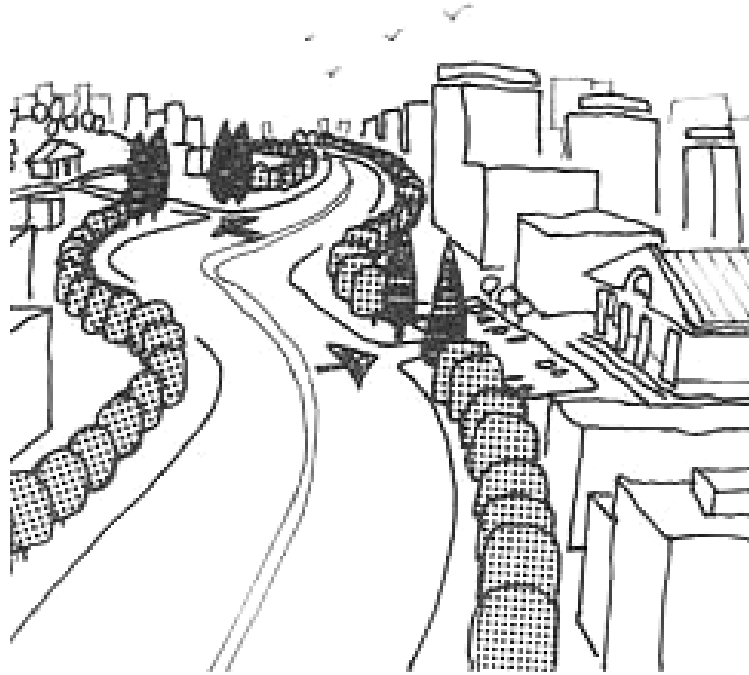
Bitkiler arazi koşullarına göre tohumla çimlendirme, yaprak ve ağaç kabuğu ile örtü oluşturma, bitki köklerinin toprağı tutması ve organik maddelerin havalandırması etkisi oluşturmaları ve su tutma kapasitesini artırması erozyon kontrolünde önemli etmenlerdir. üstlendikleri bazı görevler şunlardır:

6.1.6 Trafik Kontrolü

Yürüyüş, araç, bisiklet yolları ve park alanlarının tasarlanmasında bitkiler düzenleyici rol oynayabilirler. Bitki seçimi, yerleşimi ve kapladığı alan büyüklüğü araç ve yaya hareketini etkileyen faktörlerdir. Yayalar için düşünüldüğünde; çok gövdeli ve kitleye sahip çalılarla oluşturulacak çitler, sirkülasyonu yönlendirici bir etki sağlamaktadır. Aynı şekilde bitki gruplarının genişliği ve yüksekliğinin de yaya sirkülasyonu üzerinde etkisi bulunur (Şekil 6.11) (Leszczynski 1999).

Araç yollarında yapılan bitkilendirmelerde ise; yol türü ve trafik yoğunluğuna bağlı olarak değişen bitkilendirmelerden söz edilebilir. Çift yönlü araç yolları arasında kullanılan sınırlayıcı bitkiler, gece ve gündüz saatlerinde değişen ışık ve yansıma etkilerini kontrol eder. Cadde ağaçlandırmalarında ise; ağaçlar caddeyle bütünleşerek yaya ve araçlar için gölge imkânı sağlar (Leszczynski 1999).

Şekil 6.11 : Yol ağaçlandırmaları trafik sirkülasyonunu yönlendirmede etkisi

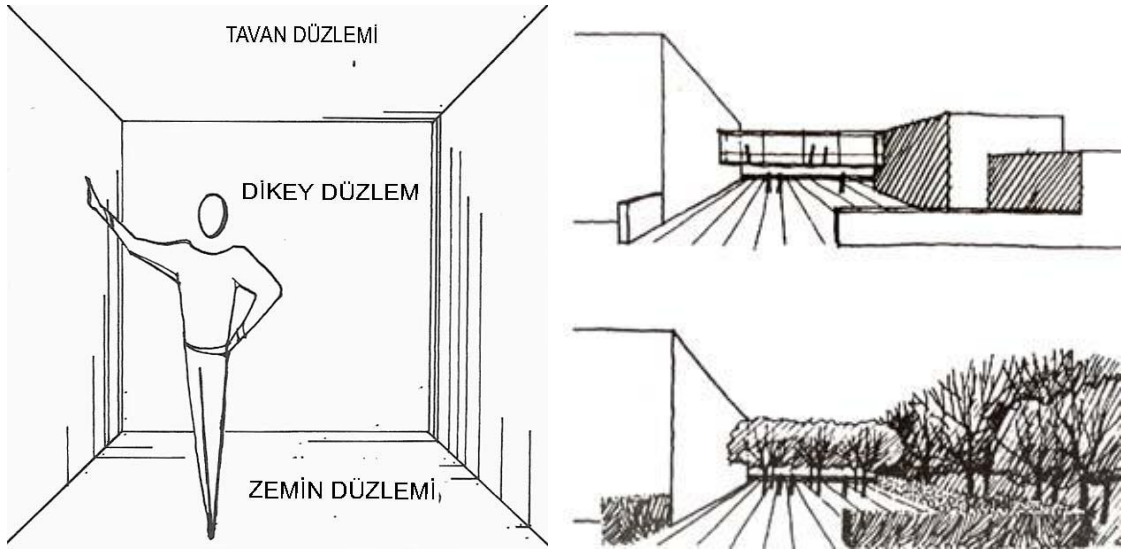

Kaynak: Aslanboğa 1986; Kentlerde Yol Ağaçlandırması.

6.2 BİTKİLERİN MİMARİ FONKSİYONLARI

Dış mekân yaratılması ve düzenlenmesinde önemli bir etken olan bitkilerin mimari kullanımı, tasarım çalışmalarının ilk safhasını oluşturmaktadır. Genellikle, bitkilerin mimari fonksiyonlarına karar verildikten sonra görsel özellikleri hakkında seçimler yapılabilir. Bitki materyali mimari açıdan peyzajda taban, duvar, pencere ve kapı gibi yapısal elemanlara benzeyen kullanım şekillerine sahiptir (Şekil 6.12) (Booth 1996).

Şekil 6.12 : Mimari boyutlar ve bitkilerin mekân oluşumundaki etkileri

Kaynak: Carpenter & Walker 1998; Kentlerde Yol Ağaçlandırması.

Bitkiler, mimari anlamda dış mekânları kesin sınırlarla çevrelemenin yanısıra, çeşitli şekillerde kapalılıklar oluşturarak da mekân yaratabilir hatta doğal alanlarda bile bu fonksiyonlarını yerine getirebilirler (Booth 1996).

Bitkilerin en önemli mimari kullanımları şu şekilde sıralanabilir;

1. Mekân oluşturma (Sınırlandırma-Çevreleme/Kuşatma-Gölge sağlama)
2. İlişkilendirme (Mekânları/Objeleri birbirine bağlama)
3. Perdeleme
4. Gizlilik (Mahremiyet) sağlama (Booth 1996; Yıldızcı 1988).

6.2.1 Mekânsal Öge Olarak Bitkiler

Bitkilendirme, bireysel olarak ve insan grupları tarafından oluşturulan en küçük ölçekteki peyzajı şekillendirmede canlı rol oynamaktadır. Oyun alanları, komşuluk ilişkisi bulunan parklar ya da özel bahçeler gibi aktivite alanlarının hepsi farklı derecelerde tanımlanmaya, korunmaya ve gizliliğe ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçlar, uygun büyüklük ve yapıya sahip çalı ve ağaçların kullanımı ile giderilebilir. Tek bir ağaç bile, boşluğu tanımlı hale getirerek mekânı belirginleştirebilir. Ağaç örtüleri, üst kısımları sınırlayarak alt bölgelerde etki alanı yaratırlar (Robinson 2004).

Bitkilendirmenin peyzaj kavramı içindeki yapısal ya da çerçeveleyici rolü; binaların boşluğu kapatıcılıklarına ve cadde ya da bina sınırlarının kapalılıklarına benzer. Buna rağmen, bitkilendirme daha büyük ölçek çeşitlilikleri için de kullanılmaktadır. Bir bina yapısını oluşturan ana konsept ve kurgu, bitkisel tasarımı da içine alan ve peyzaja uygulanabilen mekânsal bir dil sunabilir. Örneğin; odalar, caddeler, meydanlar, geçit ve kolonatlara, bitkilerin oluşturduğu dağınık ve mimari mekânlara benzeyen peyzaj mekânlarının anlaşılmasını sağlayan, birbirine benzer nitelikteki mimari mekân türleridir (Robinson 2004).

Mekân yaratılması, bazı durumlarda bitkilerin ‘mimari’ bir fonksiyonu olarak tanımlanır. Bu tanımlama; bitkilerin çevresel ortamda ‘yapısal, mekânı biçimlendiren - dış mekân yaratan (ağaç sıralarının oluşturduğu meydanlar, caddeler vb.) elemanlar olarak görülmelerini sağlar. Bitkilerin yarattığı form, ölçek ve mekânın karakteri, sadece mimari elemanlarla kazanılabilecek başarıdan daha fazladır (Robinson 2004).

Mimarideki duvar elemanı dış mekânda bitkilerle oluşturulan perdeleme veya bariyer amaçlı bitki çitleriyle oluşturulan duvarlara karşılık gelmekte, ‘tavan’ elemanı ağaçların gölgeleriyle oluşan, ‘zemin’ formu ise yer örtücü veya alçak boylu çeşitli bitki grupları ile dış mekânda şekillenerek desteklenmektedir (Austin 1982).

6.2.2 Mekân oluşturma (Sınırlandırma-Çevreleme/Kuşatma-Gölge sağlama)

6.2.2.1 Mekân kavramı

Mekan; insanı çevreden belli bir ölçüde ayıran ve içinde eylemlerini sürdürmesine elverişli olan çevrilmiş, kuşatılmış alan olarak tanımlanır (Hasol 1995).

Mekân; insanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı, sınırları, kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir

boşluktur. Kısaca ‘insanın kendi varlığını hissedebildiği yer’ mekândır. Mekân üç boyutuyla ölçülebilir, objektif bir gerçeklik olarak vardır. Aynı anda ölçülemeyen boyutları ile varsayılabilir, duyularla kavranabilir ve subjektif olarak gerçekte var veya yoktur (Başer 2002).

Mekân, varlıkların birbirlerine göre olan konumlarının kurduğu ilişkiler bütünü ve çevrenin yaşanan, algılanan çok boyutlu bir görünümüdür (Çubuk, Yüksel ve diğ. 1978).

6.2.2.2 Açık (Dış) mekân kavramı

‘Açık Mekân’ kavramı, şehir, kasaba ve kırsal alanlar gibi farklı ölçeklerdeki dış çevrenin bütünü olarak tanımlanabilir (Baştürk 2000).

Açık mekânlar, tamamı veya bir parçası yapısal elemanlarla çevrelendiğinde ‘mimari mekânlar’ olarak kabul edilirler. Örneğin, bir açık mekân bir binanın dışarıya olan uzantısı olabilir. Bazen bu mekânlar, bir binanın veya bina gruplarının dış yüzeyleriyle sınırlanırlar. Bazen ise bir yapının çevresindeki yeryüzü parçası açık mekân olabilir (Erbaş 2003).

Tavan, duvar ve taban şekillerini verebilen herhangi bir doğa veya insan yapısı bir eleman, mekân yaratmada kullanılabilir. Binalar, duvarlar, etrafı çevrili arazi parçaları, kayalar, su, bitkiler ve arazi şekilleri ‘dış mekânın değişkenlerini’ belirler. Tüm bu materyallerin hepsi mekâna formunu veren elemanlardır; mekân, yer ve malzemenin formunu sergiler (Yıldızcı 1988; Eckbo 1950).

6.2.2.3 Bitkilerin mekânsal karakteristikleri

Taban düzleminde kullanılan yerörtücü ve kısa boylu çalılar, yükseklik açısından çok uzun olmasa da kısa boylu bir duvar görevi görerek mekânın tanımında yardımcı olabilirler. Bitkiler, dikey düzlemde mekân algısını çeşitli şekillerde oluşturabilmektedir. Sırasıyla ağaçlar; gövdeleriyle oluşturdukları kolon şeklindeki görünümleri, gövde boyutları, yoğunlukları ve kompozisyonlarıyla kapalılık derecesini etkiler. Yaprak yoğunluğu, ağacın yüksekliği ve mevsimlere bağlı olarak değişen yapısal formlar, dikey düzlemde mekân kapalılığını etkileyen diğer bir faktördür. Ağaç yüksekliği ve tepe tacı genişliği, kapalılık hissinin oluşması ile doğru orantılı iken, mevsim geçişleriyle meydana gelen yaprak yoğunluğu değişimi, kapalılık derecesini etkiler (Robinson 2004).

Zemin; toprak, su, alçak boylu vejetasyon ve yer döşeme alanlarının her türünü kapsar. Düşey elemanlar taş, duvar, beton, çit, ağaçlar, çalılar ve bina cepheleri ile oluşturulabilir. Tavan ise, tepe düzlemi olarak görülmekle birlikte sarkık ağaç dalları, pergolalar, konsol yapıları ve gökyüzü olarak örneklendirilebilir (Molnar ve Rutledge 1986).

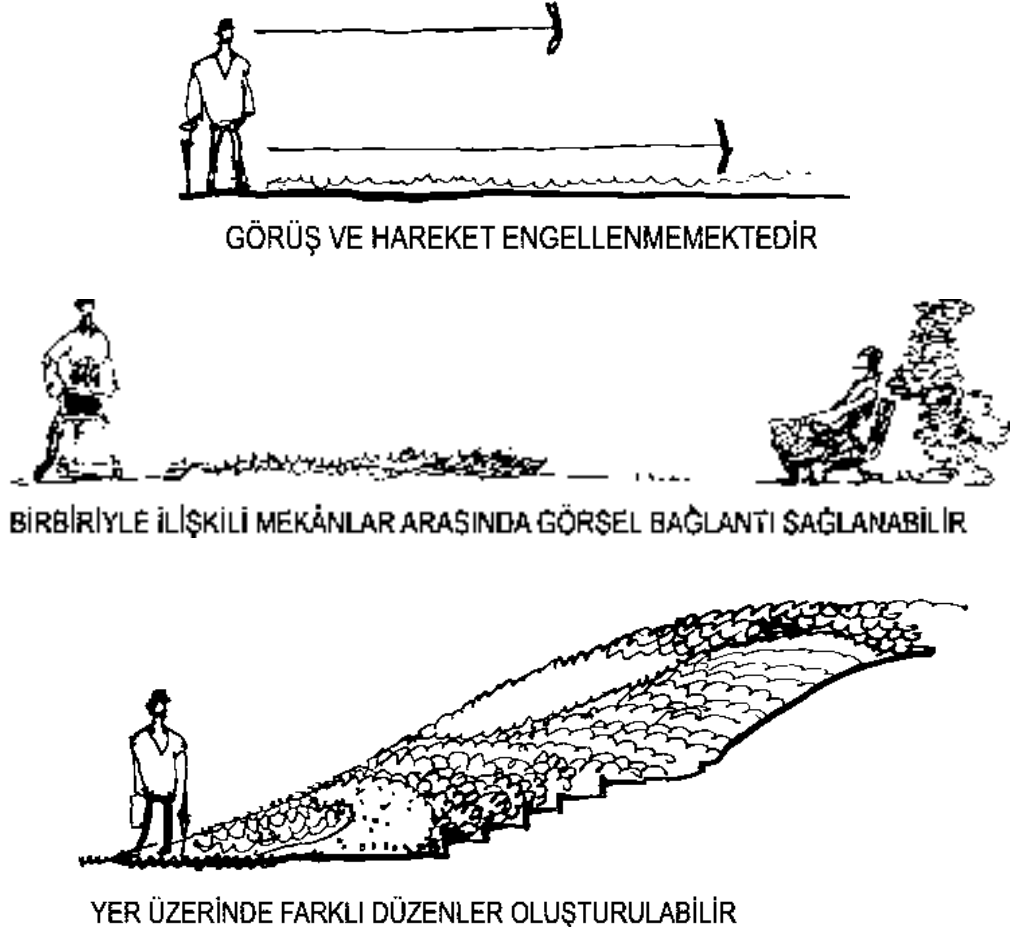
Tasarım aşamasında bitki boyutlarının insan ölçüsüyle olan ilişkisi; mekân sınırlarını belirleyen, görüşü, hareketi ve fiziksel deneyimleri kontrol eden önemli bir noktadır (Robinson 2004).

İnsanlar için tasarlanan mekânlarda insan boyutlarıyla ilişkili bitki büyüklükleri dikkat edilen diğer kritik bir noktadır. Mekânsal çerçevenin büyük bir kısmını tanımlayan, görüşü, hareketi ve fiziksel deneyimleri kontrol eden tepe tacı yüksekliği, alanların plan üzerinde basit bir şekilde ayırt edilmesini sağlar.

a. Yer Seviyesinde Bitkilendirme (Yerörtücü ve Sürünücü Bitkilerle):

En alçak boylu bitki örtüsü olma özelliğine sahip bu gruptaki bitkiler, bitkisel tasarımda ‘tabanı’ oluştururlar. kalınlığı birkaç santimi geçmeyen yer düzlemine çok yakın bir yaprak örtüsü oluşturan bitkiler, biçilmiş veya kendiliğinden gelişmiş çim ve çayır alanlar, çok yayılıcı formdaki çalılar (Juniperus ‘Bar Harbour’, Thymus serpyllum lanuginosus, Rubus X barkeri), alçak boylu yıllık ve çok yıllık çiçekler bu grubun içinde yer alır. Bu grubun ‘taban’ olarak öncelikli mekânsal amacı; serbest görüş ve harekete izin vermektir. Bu boyuttaki bitkilerin, tasarımda yaya ve araçlar için sirkülasyon, yürüyüş ve koşu alanları, oyun alanları için zeminler, mekansal sınırlama elmanı ve çeşitli motifler oluşturmada kullanılırlar (Şekil 6.13).

Şekil 6.13 : Yerörtücü bitkilerin kullanım şekilleri

Kaynak: Robinson 2004; The Planting Design Handbook.

b. Alçak Boylu Bitkilendirme (Diz Seviyesinin Altındaki Bitkiler):

Yükseklikleri diz seviyesinin altında kalmak koşuluyla boylanan çalı ve otsu bitkiler, mekânsal tasarımda geniş kapsamlı olanaklar sunar. Yerel koşullara kolay uyum sağlayarak istenmeyen şekilde ve serbest biçimde çoğalan zararlı tohumlarla savaşılabilen ve ‘yer örtücü’ kategorisine giren bu bitkiler, aynı zamanda sınırların ve hareketin tanımlanmasında mekânsal açıdan serbest görüş sağlar. Bu bölümde sözü edilen yer örtücü bitkiler ilk gruptakilere göre daha boyludur (Robinson 2004).

Alçak boylu bitkilendirme yer örtücü bitkilere benzer biçimde, görsel bir platform ya da yer düzlemi oluşturan ve görsel olarak herhangi bir engelleme yapmayan bitkilendirme türüdür. Ayrıca, bu bitkilerden yararlanılarak biraraya getirilen ağaç ve çalı gruplarıyla ortak platformlar ya da zeminler oluşturulabilir.

c. Orta Boylu Bitkilendirme (Diz ve Göz Seviyesi Arası Bitkiler):

Alçak boylu bir çit ya da duvarla benzer rollere sahip diz ile göz seviyesi arasındaki bitkiler, mekânda daha net bir fiziki bariyer oluşturur, fakat bunu yaparken herhangi bir görsel engellemeye neden olmazlar (Şekil 6.14) (Robinson 2004).

Bu bitkilendirme şekilleri; mekansal sınırlama, vurgu yapma, çit vb olarak duvar yapma, göz hizasında çevreleme öğesi olarak kullanım ve diğer öğelerle bağlantı elmanı olarak kullanılırlar (Robinson 2004).

Şekil 6.14 : Diz-göz hizası arasında yapılan bitkilendirme örnekleri

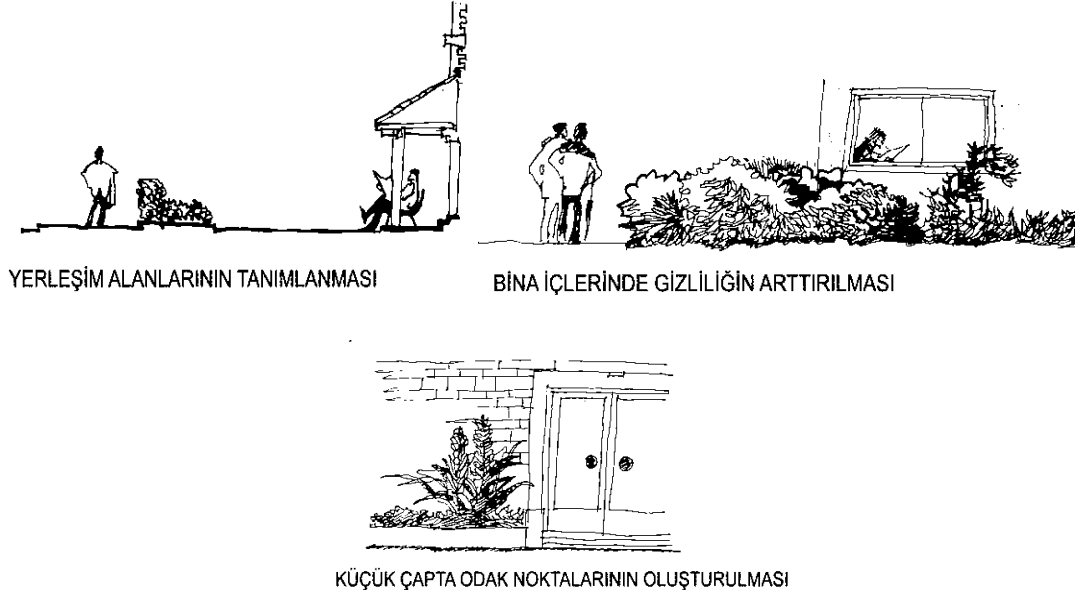
Kaynak: Robinson 2004; The Planting Design Handbook.

d. Göz Seviyesinin Üzerindeki Bitkilendirme (Boylu Çalılar/Ağaççıklarla):

Göz hizası üzerinde büyüyen çalı ve küçük ağaçlar (ağaççıklar), görsel ve fiziksel sınırlayıcı olma özelliği gösterirler. Böylelikle, kapalı bir tepe tacına sahip olan boylu bitkilendirme türüyle duvar ya da çitlere benzer şekilde küçük ölçekte ayırıcı, kapatıcı, manzara sağlayan ve koruyucu etkiler yaratabilir.

Bu bitkilendirme çeşidindedey; çevrede (bahçe, avlu, cadde, park, yapı vb.) gizlilik oluşturma, dekoratif arka fon oluşturma, diğer yapısal öğelerle alanda denge oluşturma, odak oluşturma, dınırlama elemanı yapma şeklinde kullanılırlar (Robinson 2004).

Şekil 6.15 : Boylu çalı ve ağaçlıkların örnek kullanımı

Kaynak: Robinson 2004; The Planting Design Handbook.

e. Ağaçlandırma:

Ağaçlar, binaların, yolların, köprülerin ve küçük ölçekli endüstriyel gelişimlerin büyüklüğüyle aynı düzene sahiptir. Bu nedenle, ağaçlarla yapılan bitkilendirme; sayılan geniş yapılara manzara oluşturma, onları koruma, ayırma, kapatma, eşlik etme ve tamamlama gibi işlevlere sahiptir. Ağaç türleri, baş hizasının üzerinde tepe tacıyla birlikte gövde ya da tomruk oluşturmak amacıyla serbest biçimde büyürken yer düzlemi üzerinde gövdelerinin kapladığı alanlar haricinde açık alanlar oluşturur. Bu durum farklı bir mekânsal öge tipinin ortaya çıkışını sağlar.

Ağaçların olgun dönemlerinde sahip oldukları yükseklik, 5m'den 40 m'ye kadar çıkabilmektedir. Yükseklik açısından; yetişkin yüksekliğe sahip olanlar (5-10 m), orta yükseklikte olanlar (10-20 m) ve uzun boylu ağaçlar (20 m) olmak üzere üç grupta toplanmaktadır (Robinson 2004).

Ağaçlar, mekân sınırlarını tanımlayarak ona karakter ve kimlik kazandırır. Ağaçların tasarımda konumlandırılmasından sonra daha küçük boyuttaki bitki materyali yerleştirilerek mekânsal kompozisyon tamamlanır (Şekil 6.16) (Ouren 1991).

Şekil 6.16 : Ağaçların kullanım şekilleri

Birbiriyle uyumsuz nitelikteki aktivite türleri arasında tampon (ayırıcı) görevi görür

Tek bir ağaç toplanma ve simge noktası olabilir

Büyük ölçekli binaların önünde perde oluşturarak ayırıcı etki yapar

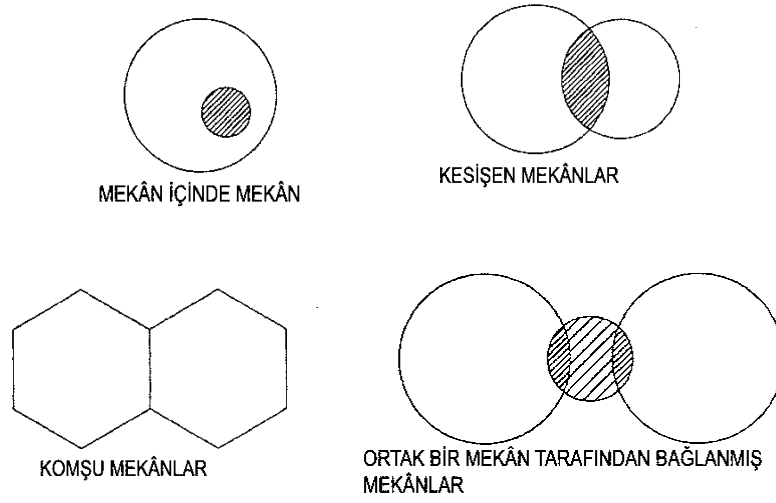
Kaynak: Robinson 2004; The Planting Design Handbook.

6.2.2.4 Mekân organizasyonu ve mekânsal hiyerarşi

Bitkilerle oluşturulan mekânlar arasında bazı temel ilişkiler vardır, bunlar: mekân içinde mekân, birbirine bağlı mekânlar, komşu mekânlar ve belli bir alana bağlı mekânlar olarak gruplandırılır (Şekil 6.17) (Chen 2007).

Mekân içinde mekân kavramı; alan büyüklükleri arasındaki farklılıklar ile açıklanabilir. Birbirine bağlı iki mekânın kesişim noktası farklı özelliklere sahipken, diğer kısımları özgün kimliklerini devam ettirebilir. İki komşu mekânın farklı görsel ve mekânsal ilişkileri olabilir. Örneğin, bu mekânlar birbirlerinden tamamen ayrı, sadece giriş noktalarından bağlantılı, ya da bitkilerin oluşturulduğu bir çitle ayrılmış şekilde konumlandırılabilir (Chen 2007).

Şekil 6.17 : Temel mekânsal ilişkiler

Kaynak: Chen 2007; Planting Design Illustrated.

Bitkiler mekâna ait üç katmanın oluşumunda görev alırlar:

- 1- Yakın mesafede; gözlemciden yaklaşık olarak 15 metre uzaklıkta bulunan bitkiler dal, yaprak, çiçek, koku, tekstür vb. özellikleriyle detaylı şekilde ayırt edilebilir.
- 2- Orta mesafede; bitkilerin gözlemciden 15 metre ile 90 metre uzaklıkta yer aldığı, bina kesitlerini yumuşatan ve komşuluk ünitesi çerçevesinde gelişim sağlayacak şekilde yapılan düzenlemedir.
- 3- Uzak mesafede; bitkilerin gözlemciden 90 metre ve daha uzak noktalarda yer aldığı, sadece mekânların arkasında fon olarak gözlenebilen ve algılanabilmeleri için uzun boylu olmaları gereken mesafe türüdür.

Bu mesafe katmanları ve alt katmanlarıyla birlikte farklı mekânsal derinlikler yaratılabilir (Chen 2007).

Ortak bir mekânla bağlantılı mekânların; bağlı buldukları ortak alanın özelliğine göre aralarında değişen ilişkiler bulunabilir. Örneğin; ortak alan, diğer iki mekândan form açısından farklılık göstererek koridor şeklinde bağlayıcı, küçük boyutlarda geçiş niteliğinde, etrafındaki mekânları organize eden nitelikte, büyük ve baskın bir şekilde ya da kendisiyle bağlantılı alanların etkisiyle fark edilebilir bir karaktere sahip olabilir. (Chen 2007).

6.2.2.5 Bitkilerle oluşturulan mekân tipleri

İlk defa gördüğümüz bir alanda dikkatimizi çeken ilk şey, gözlemcide genişliğiyle hayranlık uyandıran, açık, güven verici, korkutucu, rahatsız, konforlu ve bunun gibi bir çok özelliğin sayılabildiği alana ait mekânsal karakterdir. Bu konuyla ilgili olarak ‘açıklık’ kavramı; mekân kavramının detaylarını fark etmeden önce içinde bulunduğumuz ve farkında olduğumuz yer olarak tanımlanabilir (Robinson 2004).

Bir bütün halinde alan algısına karşı gelişen bakış açısı, biyolojik ve kültürel miras içinde yorumlanarak algılanan duyuşsal bilgi çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, alanın sadece ‘objeler arasındaki boşluklar olmadığını’ kavrayıp, kendi içinde anlamı olan ve etkileyici niteliğe sahip bir kavram olduğunun anlaşılmasını sağlar (Robinson 2004).

a. Mekân Kullanımı:

İçinde aktivitelerin gerçekleştirildiği mekânlar fonksiyonel görünümünün yanı sıra, fiziksel kompozisyonlarıyla da var olmaktadır. Mekân, amacını gerçekleştirebilmesini sağlayan estetik özellikleriyle birlikte düşünölmelidir.

Bir bitkilendirme tasarımcısı için iki açıdan yararlı olmaktadır. Birincisi; iç alanlara benzer şekilde dış alanların da hareketli bir kullanıma sahip olması gerektiği; ikincisi ise, binaların diliyle tanımlanan bitkisel tasarımın bitkilendirmenin dış alan tasarımında önemli olan yapısal / mekânsal görünümünü tanımlamasıdır (Robinson 2004).

b. Mekânsal Kompozisyon Elemanları:

Higuchi (1983) peyzaj alanını 4 ayrı bakış açısıyla ele almaktadır, bunlar;

1. Sınırlar; ‘açık ve çevreleyici sınırlar’ olmak üzere iki grupta incelenir. Serbest ulaşımaya izin veren açık sınırlar yerleşimleri tanımlayabilir, fakat alanları tanımlayamamaktadır. Tüm mekânsal sınırlar belirli derecelere sahip ayırıcılık ve kapaticılıkla şekillenir. Böylece, bitkilerle oluşturulan mekânsal kompozisyona ait ilk eleman ‘çevreleyicilik’ olmaktadır (Robinson 2004).

2. Odak–Merkez–Hedef; elemanları önemli sayılabilecek herhangi bir görsel odak (örn. bir çeşme, özel bir ağaç türü, doğal olarak merkez kabul edilen bir anfitiyatro ya da bina gibi bir hedef) kabul edilebilir (Robinson 2004).

3. Yönlülük; alana ait yönlendirici ya da direkt etki yaratan tüm görünömlerin bir bütünüdür. Bu görünömler içinde, şekil, oran, odak, eğim ve hatta rüzgâr ve güneş

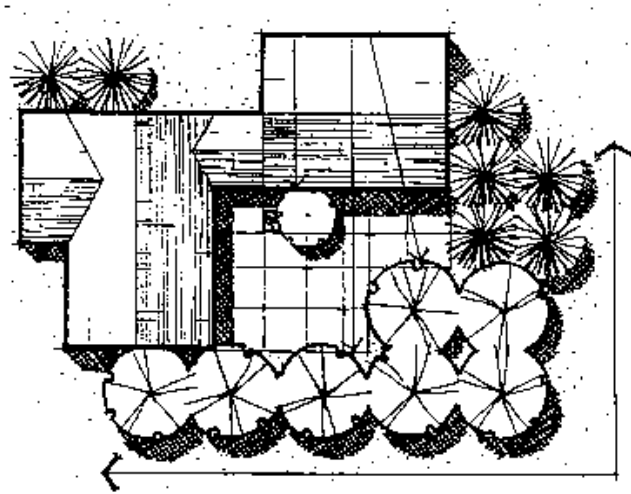
ışığının yönü bile bulunabilir. Yönlendirici elemanlar hareketi çağrıştırmalarından dolayı, dinamik özellikleri alan içinde tanımlı hale getirirler (Robinson 2004).

4. Arazi-Bölge; topoğrafya, su ve bitki örtüsü gibi yapılarını bütünüdür (Robinson 2004).

c. Kapalılık:

İki ya da üç tarafı binalar ya da duvarlarla çevrili bir alanda bitki örtüsü kapalılık oluşturmak ve mekânı tamamlamak amacıyla kullanılabilir (Şekil 6.18) (Booth 1996). Bazı tasarımcılar tam kapalılığı benimsesede peyzajda tam anlamıyla kapalılık istenmeyebilmektedir.

Şekil 6.18 : Bitkilerin kapalılık sağlamak amacıyla kullanılması

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

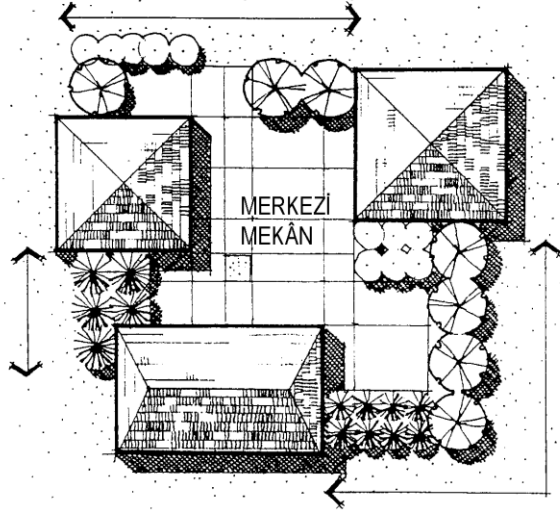
Yerleşimler, oran ve bariyerlerin (sınırların) geçirgenliğinin çeşitlendirilmesiyle farklı kullanım ve etkilere sahip alanlar yaratılarak idare edilebilir. Kapalılığa ait farklı tiplerin incelenmesinde, sistematik fakat esnek nitelikte uygulamaya izin veren, sadece mümkün olduğu kadar temel kurallarla biçimlenen ve içine hayal gücünün de katılabildiği amaçlar yaratmak ana hedeftir (Robinson 2004).

6.2.3 İlişkilendirme

Kapalılığa benzer biçimde, bitkilerle oluşturulan ilişkilendirmede diğer elemanlar tarafından kısmen çevrelenmiş mekânsal tanımlar daha net algılanmaktadır. Şekil 6.19'da görüldüğü gibi, birbirinden ayrı olan binalar arasında tasarlanan çizgisel bitki

kitleleri görsel anlamda binaları birbirine bağlayarak mekânsal kapalılığı tamamlamaktadır (Booth 1996).

Şekil 6.19 : Bitkiler binaların ilişkilendirilmesinde kullanılması

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Bitkilerin ilişkilendirme fonksiyonları ‘mekânları/objeleri birbirine bağlama’ yönüyle ele alındığında, Yıldızcı (1988)’ya göre ‘bağlama’; ‘bir elemanı diğerine bağlayarak büyük bir alanı daha küçük gösteren ve tasarımda daha uyumluluk kazandıran bir tekniktir. Bağlama, küçük bir alanın açık bir şekilde, bir alanlar grubunun veya büyük bir alanın bir parçası olduğunu gösterir.

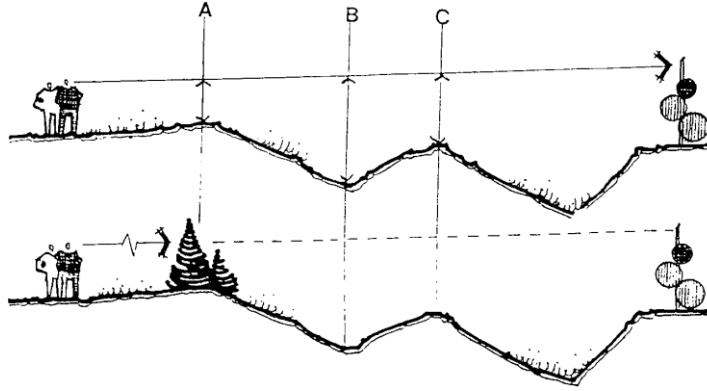
6.2.4 Perdeleme

Bitkiler görsel olarak kontrol edici elemanlardır. Geniş ölçüde görülmeyen negatif elemanlar olabilirler, fakat arkalarında bulunan manzarayı vurgulayarak çerçeve içine alırlar. Tek bir bitkinin manzarayı filtre etme veya engelleme derecesi bitkinin biçimine, yaşına, ve durumuna bağlı olmasına karşın bir bitki grubunun manzarayı filtre etme veya engelleme derecesi bitki örtüsünün işgal ettiği yere, yoğunluğuna, hacmine, yüksekliğine ve genişliğine bağlıdır.

Aynı tür veya benzer biçimde ve dokudaki bitkilerin gruplaması görünüşü bir tek şekilde filtre ettiği halde, farklı biçim, doku ve yükseklikteki bitki grupları ile sonsuz çeşitlilikte manzara filtrasyonu yaratılabilir (Yıldızcı 1988).

Bitkiler istenmeyen veya çirkin görünen alanları ve objeleri örtmek için maskeleye (perdeleme) elemanı olarak kullanılabilirler. Bitkilerin dikey bariyer (dikine alan bölücü) olarak kullanılmasıyla istenmeyen görüntüler ve objeler gizlenirken, gösterilmek istenen yerler ortaya çıkarılır. Şekil 6.20’de A noktasında bulunan ibreli bitkilerin görsel anlamda perdelemeyi daha çok sağladığı görülmektedir (Booth 1996).

Şekil 6.20 : İbreli bitkilerin görsel anlamda perdelemeyi sağlaması

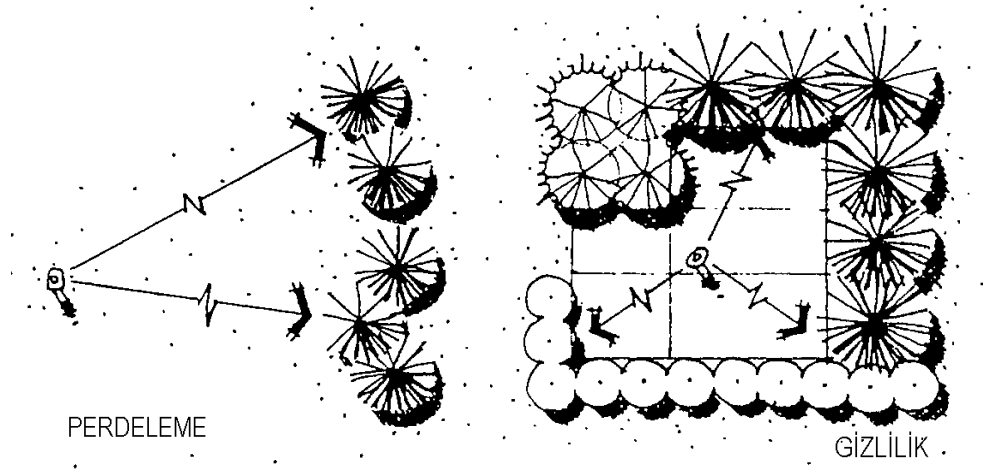
Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

6.2.5 Gizlilik (Mahremiyet) sağlama

Bitkilerin, perdelemeyle benzer biçimde kullanılan mahremiyet sağlama işlevi; belirli yüksekliğe sahip bitkilerin tanımlı bir mekânı tamamen çevreleyerek içi ve dışı arasında görüş alışverişini engellemesi ve mekânı çevresinden tamamen ayırmaktır.

Perdeleme ile mahremiyetin sağlanması arasındaki fark, perdelemenin sadece seçilen kötü görünüşleri örterek, bitkiler arasında hareket imkânı tanıması; mahremiyetin ise, mekânı tamamen çevreleyerek bakışları engellemesi ve hareketi engellemesidir (Şekil 6.21) (Booth 1996).

Şekil 6.21 : Mahremiyet sağlanan alanın çevre ile ilişkisi

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

6.3 BİTKİLERİN ESTETİK FONKSİYONLARI

İçinde bulunduğumuz mekânlarda farkında olmadan hareketimizi yönlendiren ve algılarımızı şekillendiren peyzaj unsurlarından en önemlisini bitki kompozisyonları oluşturur. Sanatın tüm dallarıyla ilişkili olan estetik, 'bitkisel tasarım' açısından ele alındığında, bitkilerin belirli özellikleri göz önüne alınarak yapılan tasarımlarda öne çıkmaktadır.

Bitkisel kompozisyonlar özellikle, çevredeki mimari yapılarla birlikte kişilerin görüş alanına girerek manzara çerçeveleri oluşturur. Bitkilerin estetik kullanımlarıyla farklı nitelikte mekânlar tasarlayarak algılanabilir, memnuniyet verici ve rahat alanlar yaratmak mümkündür. Estetik kullanımlara geçmeden önce, tasarım her türünde bulunması gereken 'estetik' ve 'algılama' konularından kısaca bahsetmek yerinde olacaktır.

'Estetik'; doğayla bütünleşen, sanatı ifade eden, müzikle birlikte ilerleyen ve daha da ötesinde mimariyle bağlantılı bir kavramdır. Sözcük anlamı bakımından; 'algı' ve 'algılanan' kelimelerinin birleşiminden meydana gelen estetik, insan doğasının temelini oluşturur (Erbaş 2003).

Bitkilerin estetik değerleri, sadece tekli bitki gruplarıyla değil, topoğrafik değişimlerle meydana gelen dağ vb. doğa parçalarının oluşturduğu kompozisyonlarla oluşur. Eğimli alanlar üzerinde yer alan dağınık, dairesel ya da akıcı biçimlere sahip bitki kitleleri eşsiz manzaralar oluştururlar (Carpanter & Walker 1998).

Bitki kitleleriyle bağlantılı olarak topoğrafyada meydana gelen değişimler, peyzaj alanlarında boyutsal çeşitlilikler yaratabilir. Bitkiler, büyümeleri ve mevsimsel değişimler arasında farklılaşırken, sert materyaller de kompozisyonlar için hızlı ve kalıcı sonuçlar oluşturmaktadır. Tasarımcının bitkiler hakkında yeterli bilgiye sahip olması, bitkilerin tasarımda fonksiyonel ve estetik açıdan en iyi şekilde kullanımını sağlar (Carpanter & Walker 1998).

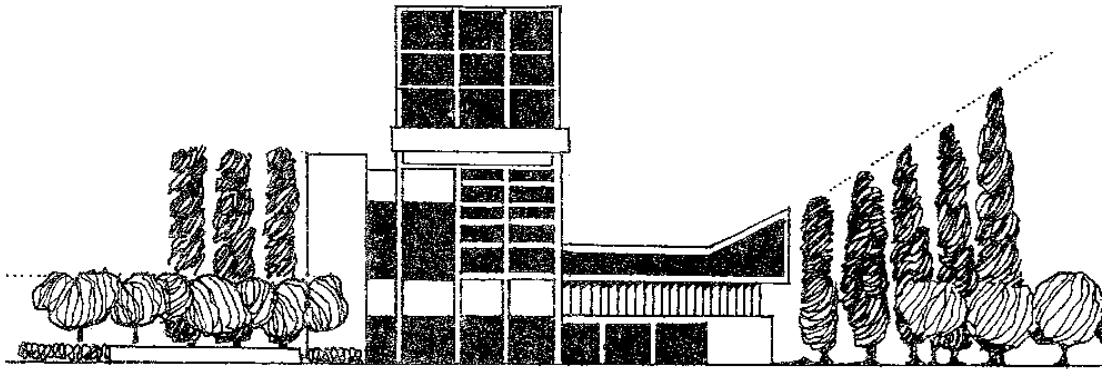
Tasarımcı, ancak bitkilerin ekolojik, fonksiyonel ve estetik özelliklerine tümüyle hakim olup bunu tasarımlarına yansıttığında başarılı olabilir.

Estetik açıdan, bitkilerin tasarımdaki fonksiyonları şunlardır (Yıldızcı 1988);

6.3.1 Tamamlama

Bitkiler tamamlayıcı olarak iki şekilde kullanılır. Bunlardan ilki, bir düzenlemeyi tamamlamak veya bitirmek şeklinde olmaktadır. Bu, bir tasarım projesinin bitkilerle donatım safhasında bitirilmesi gereken bir hacim, bir bina formu, bir manzara, fiziksel veya kuramsal bir fikir olabilir. Bitkilerin tamamlayıcı olarak kullanılmasında ikinci görüş, mevcut olan tabii veya yapay bir şeyi tamamlamaktır. Bu, bitkinin biçimi, rengi veya dokusundan yararlanılarak gerçekleştirilebilir (Şekil 6.22) (Yıldızcı 1988).

Şekil 6.22 : Bitkiler ile mimari elemanların devamlılığı sağlanması

Kaynak: Yıldızcı 1988; Bitkisel Tasarım.

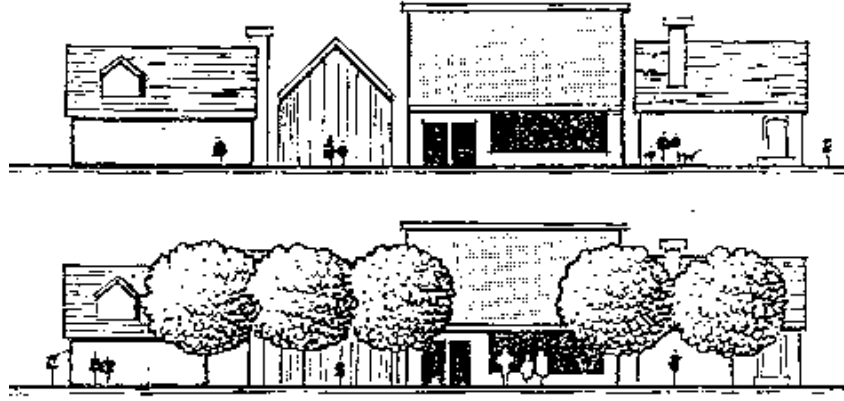
6.3.2 Birleştirme (Bütünleştirme-Birlik kurma-Ölçek değiştirme)

Bitkiler birleştirici, sentezleyici ve organize edicidir. Bir mekâna görünüm bütünlüğü vermek, değişik elemanları kaynaştırmak ve bir manzaranın dağınık kısımlarını düzenlemek için kullanılır. Organize edilmemiş, dağınık ve görünüm bozukluğu olan

mekânlara uyum ve düzen duygusunu vermek için bitkilerden yararlanır (Yıldızcı 1988).

Aynı zamanda, bitkiler birleştirici olarak kullanıldıkları alanlarda, çevrelerindeki elemanları görsel açıdan bütünleştiren ve dış çevrede oluşan karmaşalar arasında birlik kuran canlı materyallerdir (Booth 1996).

Şekil 6.23 : Cadde ağaçlandırması buldukları yerde birleştirici ve düzenleyici etkisi

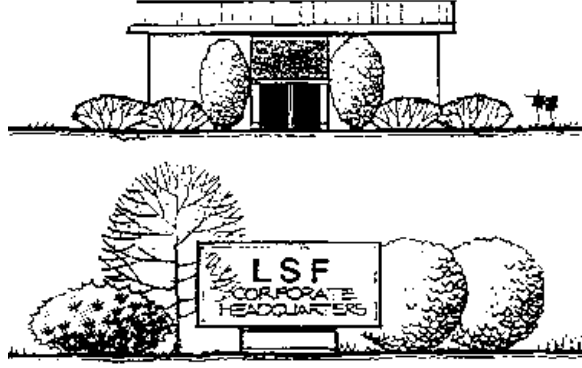
Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

6.3.3 Vurgulama

Bitkiler vurgulayıcı ve noktalayıcı olarak kullanılabilirler. Tasarımcı bitkilerle ‘işte bu yörede veya mekândaki en önemli şey budur’ diyebilir (Yıldızcı 1988).

Açık mekânda yürürken, gözleyicinin ilgisi dakikadan dakikaya her bölümde değişir. Vurgu elemanının bitki tasarımındaki yararı, gözleyicinin ilgisini yakalaması ve kompozisyonun istenen biçimde görülmesini kontrol etmesidir. Bir vurgunun etkili olabilmesi için kuvvetli olması gerekir. İnsan gözü çevresel görme kabiliyetiyle çevresini amaçsız olarak gözleyebilir. Kuvvetli vurgu kullanımıyla dikkatler o bitki üzerine çekilebilir. Vurguların düzenlenen alandaki yerinin seçiminde dikkatli olmak gerekir. Çok fazla vurgu noktası gözleyicinin karıştırmasına ve vurgu eşitliğinden dolayı etkisinin kaybolmasına neden olur (Yıldızcı 1988).

Şekil 6.24 : Bitkilerin vurgu elemanı olarak kullanılması

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

Vurguda en etkili tasarım elemanlarından birisi ‘renk’dir. Ani bir renk değişimi veya mekândaki zıt renkler vurgu yaratabilir (Şekil 6.24) (Yıldızcı 1988).

6.3.4 Tasarımı Kuvvetlendirme

Bitkileri ilgi çekmeyen,, basit elemanlar olmaktan kurtarmak, onlara zariflik, incelik kazandırmak için iyi bir biçimde kullanılmalıdırlar Bitkisel düzenlemelerin görünümlerini ön plana çıkarmak ve gözlemcilerin dikkatini çekmeleri amacıyla; mimari ya da estetik amaçlarla yapılan tasarımların çevresinde kullanılacak uygun bitkilerle söz konusu alanlar görsel açıdan desteklenebilir (Yıldızcı 1988).

6.3.5 Yön Verme (Sirkülasyon Yönlendirme)

Bitkiler tek olarak veya grup halinde düzenlemeler ile gözlemcinin dikkatini çekebilir. Bitkilerin yapısı, formu ve rengi, gözlemcinin görüşüne mekân içinde öyle bir yön verir ki, gözlemci mekânın geri kalan kısmını yakından görmek ve incelemek için hareket etme zorunluluğu hisseder (Yıldızcı 1988).

Kişilerin bir mekân ya da mekân bütünü içindeki hareketlerini etkileyerek teşvik eden bitkisel düzenlemeler, özellikle yaya hareketlerini kontrol edecek şekilde tasarlanabilir. Böylelikle, alan içinde görülmesi ya da ziyaret edilmesi istenen mekânlara doğru yönlendirme gerçekleştirilebilir (Yıldızcı 1988).

6.3.6 Fon Oluşturma

Bitki materyali vurgulama özelliğine benzer olarak dış çevredeki bir mekâna veya önemli bir objeye fon oluşturmak amacıyla kullanılabilir. Bu şekilde mevcut elemanları

daha da ortaya çıkararak bir şeyin var olduğunu simgeler ve onun yerini ve önemini belirtebilirler. Bitkiler tasarım düşüncelerini kuvvetlendirmelidir (Yıldızcı 1988).

Bitkilerin fon oluşturma konusundaki işlevleri çevrede yer alan objelerin konum ve önemlerini belirtmek amacıyla kullanılmalarıdır. Bitkisel kompozisyonlar buldukları mekânları daha anlaşılır ve dikkat çekici hale getirirler. Boylu bir ağacın heykelin arkasında yer alarak ona fon oluşturmaya benzer şekilde, aynı büyüklük, form, renk, tekstür ya da kompozisyona sahip bitkiler fon oluşturmada kullanılabilir (Şekil 6.25) (Booth 1996).

Şekil 6.25 : Bitkilerin fon oluşturmak amacıyla kullanımı

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

6.3.7 Yumuşatma

Bitkiler dış çevrede yer alan mimari şekil ve formların keskin ve sert hatlarını yumuşatmak amacıyla kullanılır. Bitkilendirme yapılmamış alanlarda ve sert görümlü yapıların etrafında tasarlanan kompozisyonlara ait form ve tekstür görünüşleri daha yumuşak bir etki sağlamaktadır . Bitkilendirme ile yumuşatılan mekânlar her zaman daha davet edici ve insancıl özelliğe sahiptir (Booth 1996).

6.3.8 Görüş Çerçeveleme (Manzara Açma/Kapama)

Bitkiler, çevrede görülen ya da görülemeyen nesnelere büyük etkiye sahiptir. Manzaraları kapatarak ya da yaprakları, gövdeleri ve dallarıyla açık ve ferah görünüşler sağlarken, aynı zamanda görünüşlerin bir kısmını örterek dikkati bir noktaya çekebilir. Görüş çerçeveleyerek manzara oluşturabilen bitkilerin bu şekilde kullanımı yaygındır (Şekil 6.26) (Booth 1996).

Şekil 6.26 : Bitkilerin görüş çerçeveleyici olarak kullanımı

Kaynak: Booth 1996; Basic Elements of Landscape Architectural Design.

6.3.9 Dekorasyon Malzemesi Olarak Kullanılma ve Görsel Çekiciliği Sağlama (Davet Etme)

Bitkilerin en çok yanlış kullanımı dekorasyon malzemesi olarak kullanılmalarında ortaya çıkar. Bu durum, bitkilerin özellikle sokak mobilyası, süs, güzelleştirici, zenginleştirici olarak kullanımında görülür. Ağaçlar ve çalılar, budama ve aşılama işlemleriyle istenilen biçime sokulabilmektedir. ‘Topiary’ ve ‘Espalier’ sanatı adı verilen bitkilerin şekillendirilmeleri işlemleri bitkileri, estetik kullanımında dekoratif eleman sınıfına sokmaktadır.

Seyredeni çekmek ve onun geniş bir alan boyunca veya o alandaki bir elemana hareketini sağlamak için davet, canlılık, çekicilik, hatırlatıcılık ve merak gibi unsurları gerektirir (Yıldızcı 1988). Bitkisel tasarımların görsel çekicilik fonksiyonu yol kenarlarında uygulanan dekoratif tasarımlarla da sağlanabilir.

Bitkilendirme çeşitleri birçok sınıfa ayrılrsa da, genel olarak 4 çeşit bitkilendirmeden söz etmek mümkündür. Bunlar şu şekilde sıralanabilir;

- a. Soliter (tek-yalnız) bitkilendirme
- b. Monotip (tektip) bitkilendirme
- c. Grup bitkilendirme
- d. Çalı kitleleri biçiminde bitkilendirme (Ayaşlıgil 2001).

Soliter bitkilendirme; bir ağaç veya çalının yalnız, tek başına kullanılmasıyla gerçekleşir. Soliter bitki, tasarımda dikkat çekmek amacıyla kullanılır Bu bir dekoratif, ilginç görünümlü ağaç ya da çalı olabilir.

Monotip bitkilendirme; tek bir türden oluşan bitki grubu veya aynı türdeki ağaç ve çalılarından meydana getirilen dizi, hat, bordür, çit ya da perdelerle temsil edilmektedir. Tasarlanan bitki gruplarının içinde tek bir tür bulunur.

Grup bitkilendirme; değişik türdeki bitkilerin grup halinde birarada kullanılmalarıyla gerçekleşir. Bu grupta iki-üç tür bitki yer alabileceği gibi, daha fazla sayıda bitki türleri de bir araya gelebilir. Grup halinde, birden fazla bir arada kullanılan bitkilerin üçlü, beşli, altılı, yedili, dokuzlu gibi tek sayılarla kullanımları algılanma açısından daha uygundur. Maksimum etkiyi yaratabilmeleri için bitkiler belirli mesafelerde dikilmelidir. Bitkilerin genel olarak, olgun haldeki çaplarının 1/4'ü ile 1/8'i oranında olgunlaştıklarında girişim yapacak yani, birbirlerinin içine geçebilecek biçimde dikilmeleri tercih edilmelidir (Öztan 1968).

Çalı kitleleri biçiminde bitkilendirme; birçok farklı bitkiyi bir araya getirerek tasarım ünitesi yaratır. Çalı kitlesi iki farklı bitkiden ya da çok büyük ölçekli durumlarda yirmi ya da otuz farklı tür ve varyeteden oluşabilir. Çalı kitlesini grup bitkilendirmesinden ayıran özellik, bitkilerin arajmanı, yani dizilişidir. Çalı kitlesinde, tüm bitkiler birbirine temas edip birbirilerini örterler ve tek bir tasarım ifadesi içinde kaybolurlar. Gerek bu işlem gerçekleştirilirken, gerekse, bariyer, çit, perde gibi tasarıma yardımcı elemanlar oluşturulurken bitkiler olgunlaştıklarında birbirleri içine girişim yapacak biçimde dikilmelidirler (Ayaşlıgil 2001).

7. ESENYURT İLÇESİ GENEL BİLGİLERİ

7.1 ESENYURT'UN TARİHÇESİ

XIX. yy. başlarında Ekrem Ömer Paşa'ya ait çiftlik toprağında kurulan yerleşme, buranın hissedarlarından olan Eşkinozgillerden ‘Eşkinoz’ adını almıştır. 1967'de de yerleşimin adı ‘Esenyurt’ olarak değiştirilmiştir. Eşkinoz Çiftliği'nde çalışanların oluşturduğu yerli halka 1920-1938 yıllarında Romanya ve Bulgaristan'dan göçenlerin katılımı ve son yıllarda iç ve dış göçlerle (Bulgaristan, Almanya, Kars, Ardahan, Bayburt v.s.) gelen nüfus, etnik yapının bugünkü halini almasını sağlamıştır. Kıraç yerleşmesi ise, adını topraklarının verimsiz olmasından almıştır. İstanbul'un Trakya'ya dönen yüzünde ücra bir Rum Köyü olan Kıraç'ın önceki ismi ‘Şirin Kız’ anlamına gelen ‘Kalyos’ olarak geçmektedir. 2008 yılında Esenyurt ilçesinin kurulması ile Kıraç Beldesinin ismi kaldırılmıştır.

Esenyurt 1989 yılında Belediye ünvanını almış ve Belde Belediyesi olarak İmar ve şehircilik uygulamalarına başlamış ve hizmet dönemi başlamıştır.

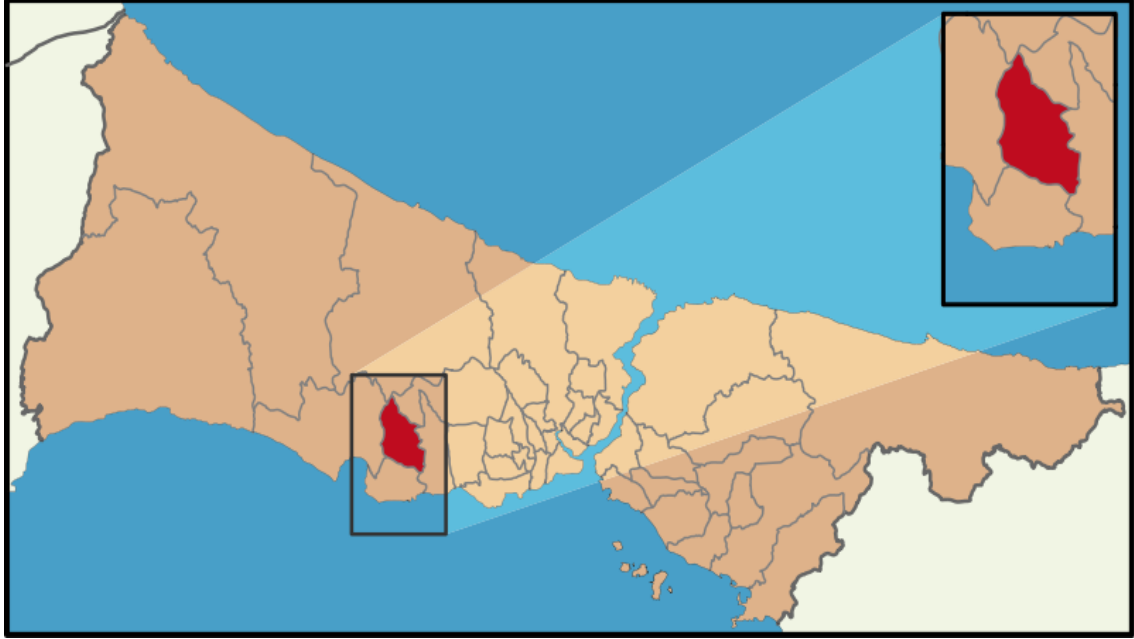
İlk yerleşim, Merkez ve Fatih Mahallesi'nde Köyiçi Mevkiinde oluşmuştur. Bugün hala bu alanda bulunan Romen Vatandaşların yaşadığı ve yerleşmenin en yoğun özelliklerini taşıyan Romen Mahallesi ilk yerleşmenin çekirdek alanlarından biridir. 1920-1938 yıllarında bölgeye gelen Romanya ve Bulgaristan göçmenlerinin ikamet ettiği Merkez Mahallesi'nin kuzey kesiminde bulunan göçmen mahallesi de yerleşmenin en eski bölgesidir (Esenyurt Belediyesi Stratejik Plan 2007-2011).

Esenyurt İstanbul'un 39 ilçesinden biridir. 2008 yılında Kıraç Beldesinin büyük bir bölümü, Yakuplu Beldesinin E-5 Kenarı yanında bulunan Güzelyurt Mahallesi ve Esenyurt'un diğer mahallelerinin birleşimi ile ilçe vasfını almıştır. Günümüzde ise Esenyurt 2004 yılında yapılan yerel seçimlerin ardından yapılan toplu konut projeleri ile büyük bir kentsel değişim başlamış olup, bunun neticesinde Kentsel Peyzaj alanları artışı yaşamıştır. Esenyurt'ta bu değişim devam etmekte olup Anadolu'dan ve İstanbul'un diğer ilçelerinden yoğun nüfus nakli yaşamaktadır.

Tarihine bakıldığında İstanbul'un kıyı kesiminde olmaması ve merkezine uzaklığı sebebi ile geçmişte içerisinde çiftlik alanı ve tarla arazileri olarak kullanıldığını görmekteyiz.

Esenyurt'un yüzölçümü 4.311,86 hektardır. Şekilde Esenyurt ilçesinin 06.03.2008 tarihinde TBMM. de kabul edilen 22.03.2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla belirlenmiş olan İstanbul sınırları içerisindeki konumu görülmektedir (Şekil 7.1).

Şekil 7.1. Esenyurt İlçesi İstanbul İli içerisindeki konumu

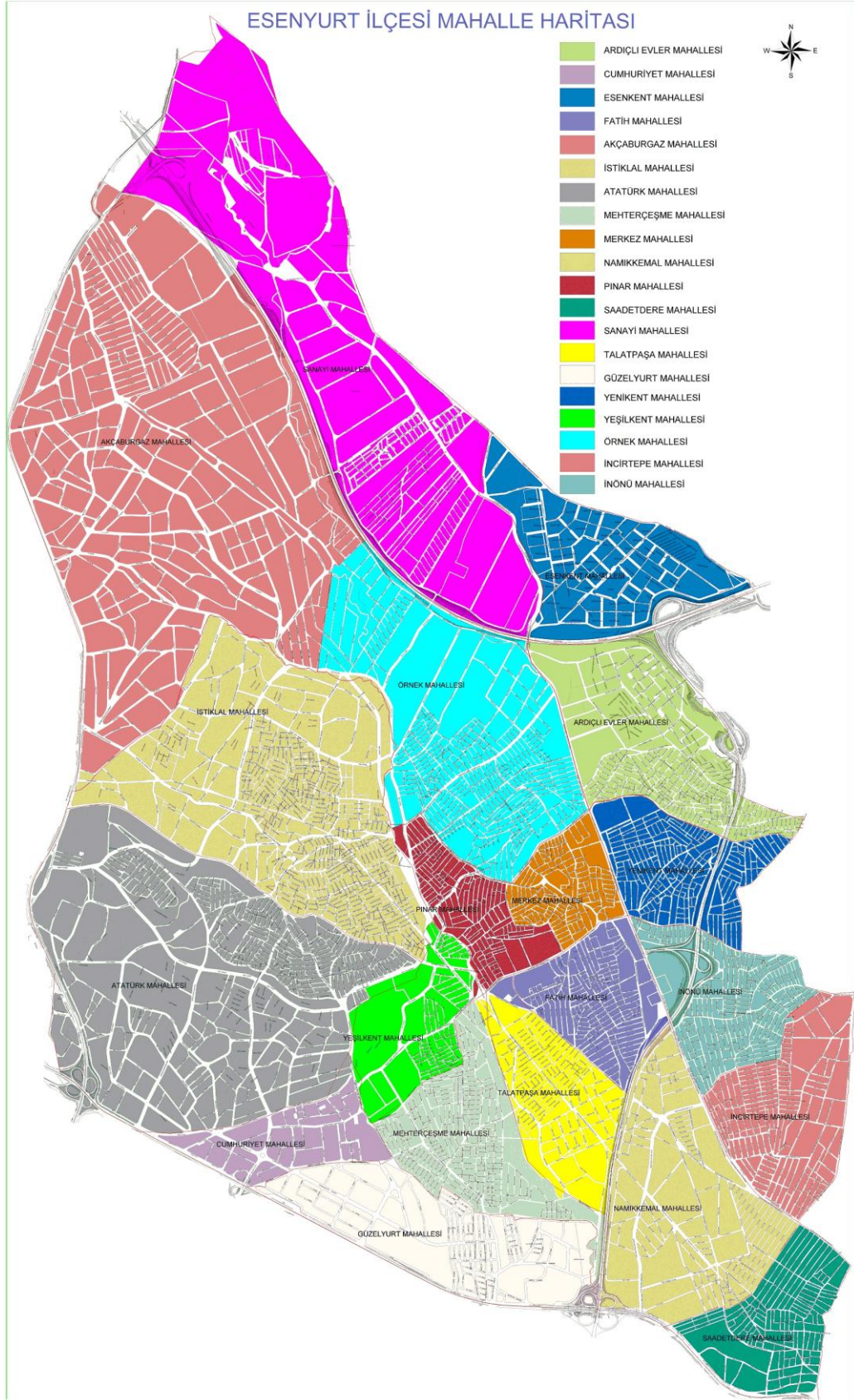
Kaynak: Esenyurt ilçesi İstanbul'da ki yeri, <http://tr.wikipedia.org> Ekim 2011.

7.2 COĞRAFİ KONUM

Esenyurt yerleşim yeri bütünü, Marmara bölgesinin Trakya alt bölgesinde, $41^{\circ} 00'$ - $41^{\circ} 05'$ kuzey enlemi ile, $28^{\circ} 37'$ - $28^{\circ} 42'$ doğu boylamında İstanbul Büyükşehir alan sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu bölgenin doğusunda Avcılar İlçesi (Tokat Mahallesi ve Firuzköy Mahallesi), Kuzey doğusunda Bahçeşehir, Kuzeyinde E80 TEM Otoyolu ve Arnavutköy, Batısında Büyükçekmece, güneyinde Beylikdüzü İlçesi ve E5 (D-100) Karayolu, bulunmaktadır.

26 Mart 1989 seçim döneminde bağımsız belediye olan Esenyurt ilk olarak 6 adet mahalleden oluşmakta iken hızla beldenin dışardan nüfus alması ve gelişmesi sonucu dönem dönem yeni yerleşim yerleri açılarak ve 2008 yılında diğer beldelere ait mahallelerinde birleştirilmesi ile yirmi mahalleye ulaşarak geniş bir ağa ulaşmıştır. Esenyurt İlçesi Mahalle haritası resimde görülmektedir (Şekil 7.2).

Şekil 7.2. Esenyurt İlçesi mahalle haritası

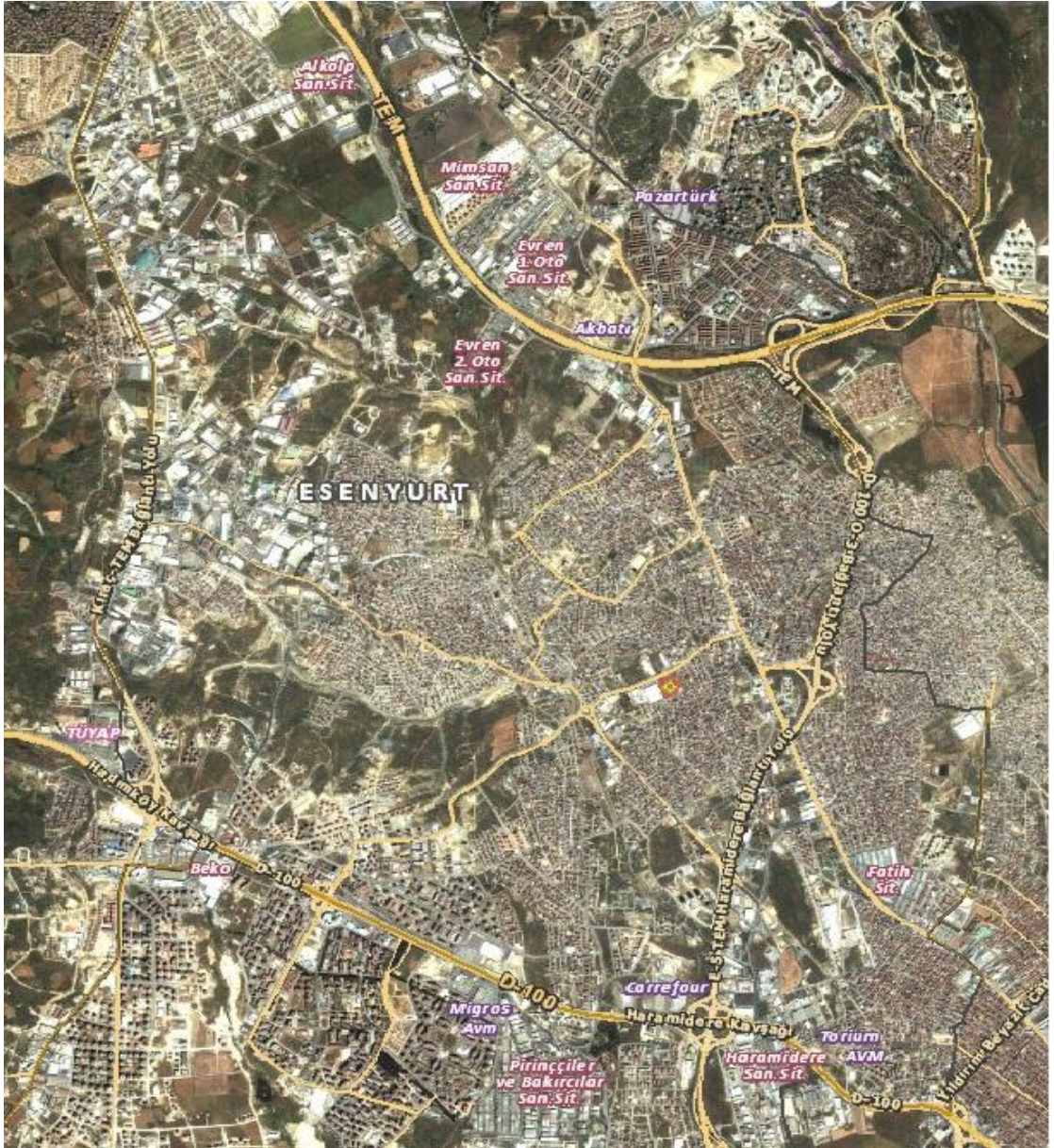

Kaynak: Esenyurt Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Ekim 2011.

7.3 DOĞAL YAPISI

İlçenin topoğrafik ve jeolojik yapısı yerleşim karakterini etkilemektedir. Esenyurt yerleşik alanında ortalama eğim yüzde onbeş-yirmi (15-20) arasında değişim göstermektedir. Kıraç mevkiine doğru arazideki eğim yüzde yirmi-otuzbir (20-31) arasına ulaşmakta ve arazide yükselmektedir. Arazinin yerleşme noktalarında düz veya engebeli oluşu nedeni ile yolların geçirilmesi, toplanma mekanlarının yerleri ve yapıların zemine oturtma tekniklerini ve şekillerini değiştirmektedir. Şekilde Esenyurt ilçesine ait uydu fotoğraf görünümü görülmektedir (Şekil 7.3)

Şekil 7.3. Esenyurt İlçesi uydu görünümü

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Esenyurt'un jeolojik yapısına bakıldığında en altta Gürpınar Formasyonu olarak adlandırılan yer kil taşı-silt taşı-çamur taşı ardından killi silt ve siltli killerde oluşan üst oligosen yaşlı birimi olduğu görülür. Bu litolojik birimin üzerinden sırasıyla kaba çakıl ve kumdan oluşan Çukurçeşme formasyonu, yeşil renkli killerden oluşan Güngören formasyonu ve en üstte de genel olarak topoğrafyanın düz olduğu yüksek kesimlerde bol mactra fosil kavkı izli, kil ara seviyeli killi kireç taşlarından oluşan Bakırköy formasyonu bulunmaktadır. Ayrıca dere yataklarında alüvyon yayılımı, değişik bölgelerde güncel dolgu malzemeleri ve heyelan karmaşığı izlenmektedir.

T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Deprem Araştırma Dairesi Başkanlığı tarafından bölge 1999 deprem sonrası 1. Derece deprem kuşağında değerlendirilmeye başlanmıştır.

7.4 İKLİM

Batı Marmara kara ikliminin egemen olduğu Esenyurt'ta hakim rüzgar yönü kuzey ve kuzeybatı doğrultusundadır. III. Derece kuvvetli rüzgar güney, güneybatı yönlü rüzgardır. Yaz aylarında kurak, kış aylarında yağışlı iklim özellikleri etkindir. Yağışlar daha çok yağmur ve kar şeklindedir. Ancak son yıllarda küresel ısınmanın da etkisi ile kar yağışları daha seyrek ve kısa süreli olduğu gözlemlenmektedir. Bölgede yıllık ortalama sıcaklık 15,9 °C'dir. Ortalama en yüksek sıcaklık Ağustos ayında 27,2 °C'dir. En düşük sıcaklık Ocak ayında 5,5 °C olarak görülmüştür. Topla yıllık yağışın, yaklaşık yüzde yetmişaltısı (76) Ekim-Nisan aylarında, yüzde yirmidörtü (24) ise diğer aylarda olmaktadır.

7.5 BİTKİ ÖRTÜSÜ

Esenyurt yerleşim alanı 1980'li yıllarda kuru tarımın yapıldığı açık alanlara sahipken günümüzde bu alanlar büyük oranda kentleşmiş ve arsaya dönüşmüştür. Bitki örtüsü olarak da özellikle bir alan sahip olmayan ilçe İmar Planlamalarında yeşil alan olarak düzenlenen park ve rekreasyon alanları ile yol kenarı ve orta refüj yeşil alanlarında yapılan düzenlemeler sonucunda oluşmuş bitki örtüsüne sahiptir.

7.6 AKARSU VE TAŞKIN ALANLAR

Esenyurt ilçesinde özellikle eğimli kesimlerde oldukça fazla vadi ve dereler mevcuttur. Bunlardan en önemlisi yerleşim alanının orta hattından geçen (Kuzey-Güney) Haramidere'dir. Haramidere Esenyurt içerisindeki diğer küçük derelerinde birleşmesi ile Avcılar ilçesinden geçerek Marmara Bölgesine ulaşmaktadır. Haramidere ve

çevresinde özellikle yağışlı mevsimlerde yüksek oranda sel ve taşkın riski oluşmaktadır. Esenyurt Belediyesi Haramidere boyunca yapmış olduğu planlamalarda bunu dikkate alarak yeni çalışmalar yapmakta ve bu alanları yeşil alan olarak ilçeye kazandırmaktadır.

7.7 NÜFUS

Esenyurt nüfusu 2011 yılı sonu TÜİK verilerine göre 500.027 kişidir. Bu sayının büyük çoğunluğunu genç nüfus oluşturmaktadır. TÜİK verilerinden alınan bilgilerde ilçenin 2004 yılı nüfusunun yaklaşık 300.000 olduğu görülmektedir. Bu bölgenin nüfusunun artmasının ve yoğunluğun fazla olması İstanbul'un birçok sanayi kuruluşlarının bu bölgede olması ve Kentsel değişim politikalarıyla yeni toplu konutlar yapılması önemli yer tutmaktadır. Kentsel değişim planları ve toplu konut alanları ile ilçe nüfusunun yakın bir gelecekte 650.000-700.000 civarında nüfusa ulaşması beklenmektedir.

7.8 SOSYO-EKONOMİK YAPI

Esenyurt ilçesinde yaşayan halkın büyük bölümü bu alandaki sanayi kuruluşlarında ve hizmet sektöründe çalışmaktadır. İnşaat sektöründeki hızlı büyüme bu alanda ve yan dallarında birçok kişiye istihdam sağlamaktadır. Sanayi E5 karayolu, E80 TEM otoyolu, Ambarlı limanına yakınlık gibi nedenlerden dolayı gelişmiş ve bu alanlarda bir çok çalışanı bulunmaktadır. Bu ilçe ve çevresinde büyük AVM'lerin yapılması da bölgede iş olanaklarını artıran temel nedenlerden biridir. Ayrıca Esenyurt Belediyesinin bir çok yeni proje uygulaması müteahhit firmalarını buraya çekerek bir başka iş kapısı olmuştur.

İlçe yeni yapılan büyük Park Alanları, AVM'ler, Kültür Merkezleri, Devlet Hastanesi ve Sağlık ocakları, Eğitim alanları ile diğer ilçelerden de ziyaretçi çekmekte ve bu bölgede yoğunluk sağlamakta olup büyük bir cazibe merkezi olmuştur.

7.9 ULAŞIM

Doğu Marmara ve Trakya bölgesi bir bütün olarak düşünüldüğünde Esenyurt İlçesi ulusal ve uluslararası ulaşım sistemlerinin içinde kalmaktadır. Ana ulaşım sistemleri karayolları iledir. Esenyurt'un güneyinde E5 (D-100) karayolu, kuzey kısmında yerleşme alanının içerisinden geçen E80 İstanbul-Edirne TEM otoyolu bulunmaktadır. İlçe içerisinde ana ulaşım yolu olarak Doğan Araslı Bulvarı devamında Avcılar ilçesinde ulaşmaktadır. Diğer ana yolları ise Beylikdüzü İlçesi aksına ulaşım Birlik Caddesi- N. Hikmet Bulvarı, Batı kısmında otobana bağlanan Hadımköy yolu, Kıraç

mevkiinde Atatürk Caddesi ile sağlanmaktadır. Esenyurt ilçesine ait ulaşım yolları resimde görülmektedir (Şekil 7.4)

Şekil 7.4. Esenyurt İlçesi ulaşım aksları haritası

Kaynak: Esenyurt Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, 2011.

8.ESENYURT İLÇESİ YEŞİL ALANLARIN KANTİTATİF VE KALİTATİF AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tez çalışmasının ana materyal konusu olan Esenyurt ilçesinde yapılan peyzaj uygulama çalışmalarında bitkisel tasarım açısından incelemesi bu bölümde seçilen örneklemeler ile yapılacaktır. Çalışma alanı planlama ilkeleri, bitkilerin uygulanması açısından incelenmesi ve seçilen örnekler resimlerle desteklenerek bitkisel tasarım yönünden incelenmesi yapılacaktır.

8.1 PLANLAMA AÇISINDAN İNCELEME

Bu bölümde örnek olarak seçilen ilçede, önce Nazım imar plan verileri ışığında yeşil alan envanterinin durumu ve ilçede bugüne kadar yapılan yeşil alan verilerinin değerlendirmesi ve karşılaştırması yapılacaktır.

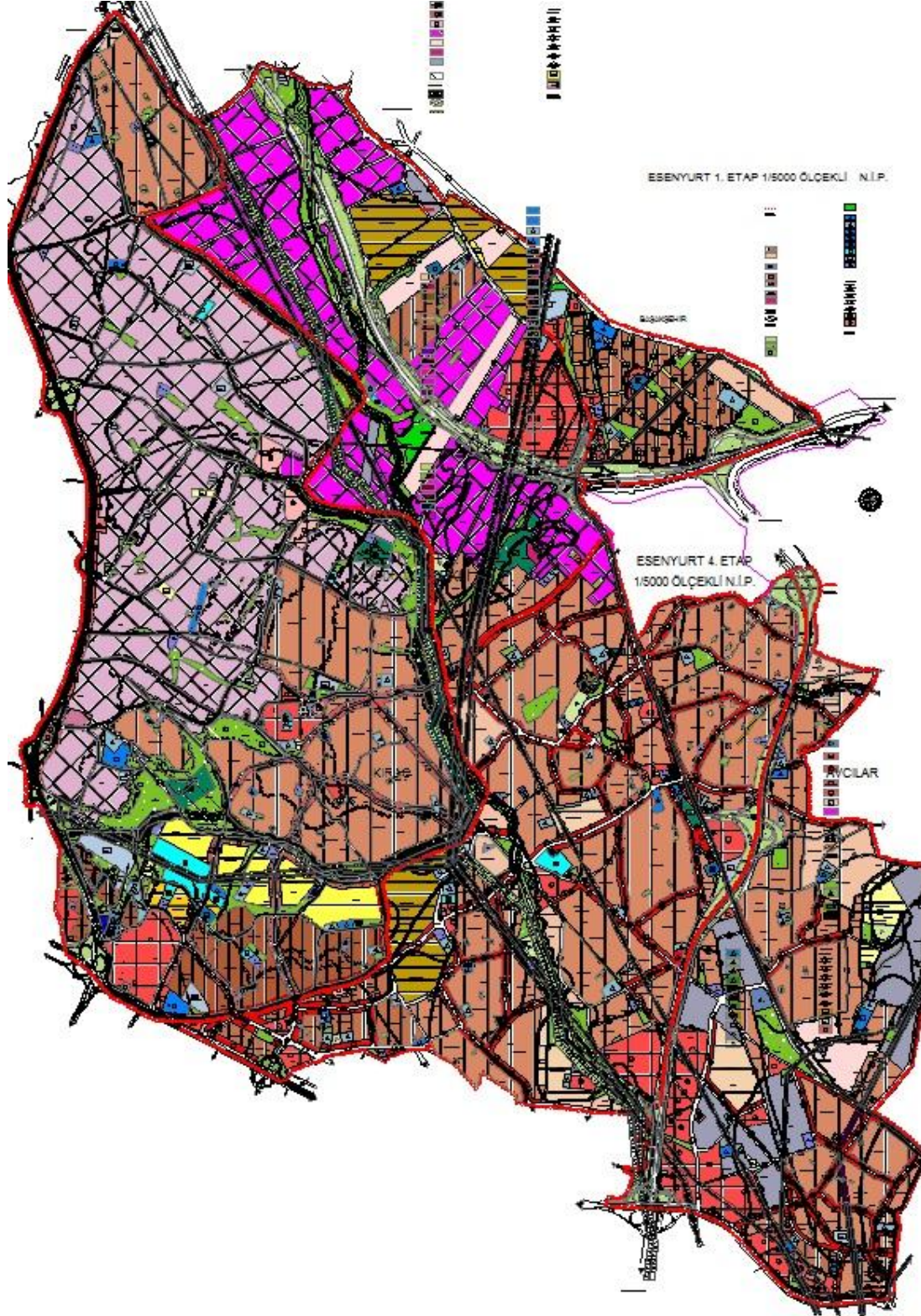
8.1.1 Esenyurt İlçesi Nazım İmar Planı Verilerinde Yeşil Alanların Değerlendirilmesi

Nazım imar planı açısından kentin açık ve yeşil alanları incelendiğinde Esenyurt ilçesi yerleşim alanı ortası kuzey-güney hattında ilçe içerisinden geçerek önce Avcılar daha sonra Marmara Denizine giden BOTAŞ boru hattının olduğu 70 mt. genişliğindeki bant yeşil alan ve ağaçlandırma alanları olarak işaretlendiği fakat bunların büyük bölümünün uygulamaya geçirilmediği, uygulanan iki büyük yeşil alanın ise ilçenin en büyük park alanlarını oluşturduğu, uygulama aşamasındaki biri 20 dönüm, diğeri yaklaşık 50 dönümlük alanların uygulamasının devam ettiği iki semt parkı olduğu görülmektedir. Uygulanan park alanları ise biri 120 dönümlük Şehitler Şehir Parkı, diğeri özellikle piknik alanı olarak kullanılan yaklaşık 100 dönümlük Gaziler Parkı oldukları görülmüştür.

Yeşil alan olarak görülen büyük alanların Haramidere yanında olduğu da görülmektedir. Bunun yanında en büyük rekreasyon alanı olarak ayrılmış yerin Esenyurt imar planı orta batı-doğu kısmında yaklaşık 317 dönümle İstiklal Mahallesi Adnan Kahveci bulvarı yanındaki 1071 ada ve çevresi olduğu görülmektedir. Esenyurt İmar planına baktığımızda pasif açık yeşil alanların büyük bir bölümünün, otoban yolu kenarı ve otoban Avcılar bağlantı yolu kenarında olduğu görülmektedir. Nazım İmar planında yapılan gözlemlerde hemen hemen her mahallede 20-80 dönümlük büyük yeşil alanlara rastlanmaktadır. Bu alanların birçoğunda Semt ve mahalle Parkı seviyesinde

uygulamalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca her mahallede yeterli olmamakla birlikte 500-1.500 m² arası Çocuk Parkı olarak ayrılmış ve bir çoğu uygulamaları yapılmış olan alanlar görülmüştür (Şekil 8.1, Şekil 8.2).

Şekil 8.1: Esenyurt 1/5000 Nazım imar planı

Kaynak: Esenyurt Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, 2011

Şekil 8.2: Esenyurt 1/5000 Nazım imar planı içerisinde açık ve yeşil alanların konumu

Kaynak: Esenyurt Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, 2011

Nazım İmar planında yapılan incelemede yaklaşık 540 hektar alanın ağaçlandırma alanı, park alanı, rekreasyon alanı, yol kenarı yeşil koruma alanı, mezarlık alanı ve diğer açık yeşil alanlar olarak planlandığı görülmektedir. Bu oran toplam Esenyurt'un alanının yaklaşık yüzde oniki nokta elliüç (12,53) seviyesinde olduğu görülmektedir. İmar planındaki açık ve yeşil alan miktarı sonraki yıllarda oluşacak 650.000 civarı nüfus düşünülürse sekiz nokta otuz (8,30) m²/kişi seviyelerinde gözükmemektedir. Bu alan İmar Plan Yönetmeliklerindeki kişi başına düşen 10 m²'lik aktif yeşil alan miktarının altında kalmaktadır (Tablo 8.1).

Tablo 8.1: Esenyurt 1/5000 ölçekli Nazım imar planı açık ve yeşil alanlara ait sayısal verileri

S.No	Açık ve Yeşil Alanlar	Nazım İmar Planı Yeşil Alan Durumu		Mevcut Yapılan Yeşil Alan Durumu (2011 yılı sonu)	
		m ²	Oran %	m ²	Yapılma Oranı %
1	Park ve Ağaçlandırma Alanları	1.660.000	30,74	905.528	16,77
2	Rekreasyon Alanları	889.000	16,46	65.236	1,21
3	Spor Alanları	126.000	2,33	42.924	0,79
4	Otoban Yol Kenarı Korunan Yeşil Alan	980.000	18,14	952.796	17,64
5	Mezarlık Alanları	311.000	5,76	245.434	4,54
6	Diğer Açık Yeşil Alanlar	1.435.000	26,57	613.434	11,36
	TOPLAM ALAN	5.401.000	100	2.825.000	52,31

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

8.1.2 Esenyurt İlçesi Yeşil Alanların Değerlendirilmesi

İlçede spor alanlarının mahalle ölçeğinden çok kent ölçeğinde kullanımları ön plana çıkmaktadır. Park alanlarının ise yine mahalle ölçeğinden çok ilçeye hitap ettiği bazı parkların ise çevre ilçelere de hitap ettiği gözlenmiş olup bunlar düşünülerek irdelemeler yapılmıştır.

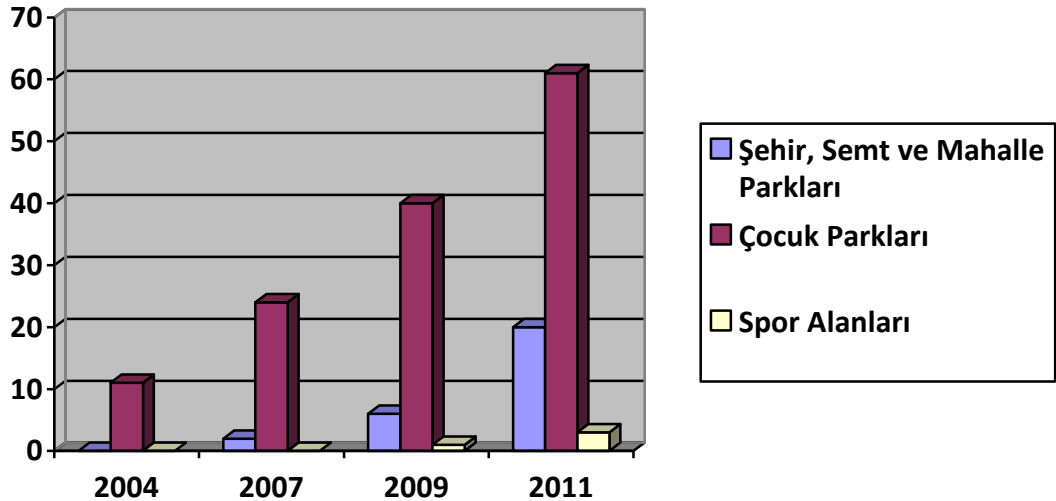
İlçede olan şehir parkları ve mahalle parkları buldukları yerler ve ölçüleri belirtilerek tablolarda gösterilmiştir. (Tablo 8.2). Ayrıca alınan bilgiler ışığında 2004-2011 yılları arası yeşil alan karşılaştırmasına yer verilmiştir (Şekil 8.3).

Tablo 8.2: Mevcut şehir, semt ve mahalle parkları

S. No	Şehir, Semt ve Mahalle Parkları	Bulunduğu Yer	Mahallesi	Alan (m ²)
1	Akça Park	H. Fahri Orman Caddesi	Akçaburgaz	6,125.00
2	Cumhuriyet Parkı (Mahalle Parkı)	1995. Sokak	Cumhuriyet	8,712.00
3	Ihlamur Parkı (Mahalle Parkı)	1985. Sokak	Cumhuriyet	2,918.00
4	1980. Sokak Yürüyüş Parkı	1980. Sokak	Cumhuriyet	3,055.00
5	Atatürk Yürüyüş Parkı (Mahalle Parkı)	Atatürk Bulvarı Esenkent Girişi	Esenkent	28,377.00
6	Has Bahçe Parkı (Semt Parkı)	Süleyan Demirel Cad.	Esenkent	9,035.00
7	Havana Parkı-G.S. Spor Merk. (Semt Parkı)	Enver Paşa Cad.	Esenkent	12,659.00
8	Fatih Parkı	947. Sokak	Fatih	5,080.00
9	Güzelyurt Yürüyüş Parkı	E-5 Yanı 1. cadde	Güzelyurt	17,432.00
10	Yunus BALTA Parkı ve K.M.	9. Cadde	Güzelyurt	3,810.00
11	İncirtepe Spor Parkı ve Sosyal Tesisleri	Okurlar Cad. 270. Sokak	İncirtepe	34,895.00
12	M. Akif ERSOY Parkı	410. Sokak	İnönü	19,420.00
13	İstiklal Mahallesi Gençlik Parkı	Doğalgaz Sokak (Dere Yanı)	İstiklal	40,000.00
14	Şehitler Parkı (Şehir Parkı)	Bağdat Cad. (Haramidere aynı)	M.Çeşme-Talatpaşa	120,582.00
15	Gaziler Parkı ve Spor Tesisleri	Birlik Cad.- Bağdat Cad. (Haramidere aynı)	Mehterçeşme	94,000.00
16	Tarihi Çeşme Parkı (Semt Parkı)	Birlik Cad.	Merkez	2,883.00
17	Osmanlı Semt Parkı- K. Yüzme Havuzu	Bağlarçeşme Caddesi	Merkez	16,520.00
18	Recep Tayyip Erdoğan Şehir Parkı	D.Araslı Bulvarı	Namık Kemal	77,340.00
19	Koru Park (Semt Parkı)	1413. Sokak	Örnek	9,767.00
20	Örnek Mahalle Parkı ve Sosyal Tesisleri	1543. Sokak	Örnek	18,000.00
21	Gazi Osman Paşa Parkı (Semt Parkı)	Örnek Mah. Hisar Arkası	Örnek	3,779.00
22	Bilal Yazkurt Parkı	1250. Sokak	Pınar	4,998.00
23	Emin BATMAZOĞLU Parkı	453. Sokak	Yenikent	11,000.00
24	75. Yıl Parkı (Semt Parkı)	Atatürk Cad.	Yenikent	17,203.00
			Toplam	567,590.00

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

Şekil 8.3 : Park ve spor alanları değişimi (2004-2011)

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

Park ve Bahçeler Müdürlüğünden alınan veriler ışığında açık yeşil alanların 2011 yılı sonu itibari ile 2.825.000 m² seviyelerinde olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 8.1). Bu veriler ışığında 2011 yılı sonu nüfusu düşünüldüğünde kentin kamuya ait, aktif yeşil alan miktarının 5,65 m²/kişi seviyelerinde olduğu görülmektedir. İlçe içerisinde yapılan 2012 yılı projelerine bakıldığında ise bu rakamın, 2012 yılı sonunda 3.000.000 m² yeşil alana ve kişi başı yeşil alanın ise 6 m²'lere yaklaştığı görülmektedir. (Bu hesaplamalara konut, site, toplu konut alanları, fabrika bahçeleri vb. özel yeşil alanlar dâhil değildir).

8.2 BİTKİLERİN UYGULAMA AÇISINDAN İNCELENMESİ

Kentsel planlamalarda bitkiler estetik ve fonksiyonel olarak büyük öneme sahiptir. Son yıllarda bitkiler kentsel peyzajı oluşturan unsurlarda yoğun olarak kullanılmaya başlamıştır. Araştırmanın bu bölümünde ilçede yapılmış olan mevcut şehir ve semt parkları, mahalle ve çocuk parkları, spor alanları, yol kenarı yeşil alan uygulamaları, orta refüj uygulamaları ve diğer yeşil alan uygulamaları incelenerek nicelik ve nitelik olarak irdelenecektir. Esenyurt ilçesinde kullanılan bu tezin ana kaynağını oluşturan ağaç, çalı ve yer örtücülerin kullanım oranları ve kullanım şekilleri çizelge ile gösterilmiştir (Tablo 8.3).

Tablo 8.3: Esenyurt ilçesi açık yeşil alanlarda kullanılan yapraklı ağaçlar

S. No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	Cassia sp.	Sinameki
2	Chamaerops excelsa	Palmiye
3	Chamaerops humulis	Akdeniz Bodür Palmiyesi
4	Chimonanthus praecox	Kış Tatlısı
5	Citrus sp.	Limon
6	Cinnamomum camphora	Kafur Ağacı
7	Corylus colorna	Fındık
8	Crateagus spp.	Alıç
9	Eriobotrya japonica tige	Yeni Dünya
10	Eucalyptus gunni	Okalıptüs
11	Fagus sylvatica atropupureum	Mor Avrupa Kayını
12	Fraxinus americana	Amerikan Dişbudak
13	Fraxinus excelsior	Dişbudak
14	Fraxinus ornus	Çiçeksi Dişbudak
15	Fraxinus excelsior Aurea Bushes	Altuni Dişbudak Çalı
16	Ginkgo biloba	Mabet Ağacı
17	Gleditschia triacanthus "Sunburst"	Gladiçya
18	Knipofia sp.	Knipofya
19	Koeleruteria paniculata	Güvey Kandili
20	Lagerstromia indica tige	Tijli Oya
21	Lagerstromia india 'Bush'	Oya Ağacı
22	Laurocerasus officinalis ana	Karayemiş
23	Leucanthemum sp.	Beyaz Çiçekli Papatya
24	Liquidambar americana tige	Amerikan Sığılası

25	<i>Liriodendron tulipifera</i>	Lale Ağacı
26	<i>Ligustrum japonicum</i> tige	Tijli ligustrum ağacı
27	<i>Magnolia grandiflora</i>	Manolya
28	<i>Magnolia grandiflora pyramidalis</i>	Yaprak Dökmeyen Piramit Manolya
29	<i>Magnolia grandiflora</i> tige	Manolya Tijli
30	<i>Magnolia soulangeana</i>	Yaprak Döken Manolya
31	<i>Malus floribunda</i>	Süs Elması
32	<i>Metasequoia dendron giganteum</i>	Bataklık Servisi
33	<i>Morus pendula</i>	Ters Dut
34	<i>Morus platanoides</i>	Çınar Yapraklı Dut
35	<i>Morus plataniifolia</i>	Top Dut
36	<i>Olea europeae</i> bonzai	Bonzai Zeytin
37	<i>Olea europaea</i> extra	Zeytin
38	<i>Pawlonia tomentosa</i>	Pavlonya
39	<i>Photinia serrulata</i> Red Robin	Alev Ağacı
40	<i>Photinia serrulata</i> Red Robin Tige 'Palla'	Tijli Alev Ağacı
41	<i>Platanus acerifolia</i>	Çınar
42	<i>Platanus occidentalis</i>	Batı Çınarı
43	<i>Platanus orientalis</i>	Doğu Çınarı
44	<i>Platanus</i> ssp.	Çınar
45	<i>Platanus tetto</i>	Çınar
46	<i>Platanus vaso</i>	Çınar
47	<i>Pyrus calleryana</i> chanticleer	Süs Armudu
48	<i>Pyrus salicifolia</i> pendula	Ters Aşılı Süs Armudu
49	<i>Quercus palustris</i>	Bataklık Meşesi
50	<i>Quercus robur</i>	Saplı Meşe
51	<i>Quercus robur pyramidalis</i>	Piramit Osmanlı Meşesi
52	<i>Quercus robur</i> troiana	Osmanlı Meşesi
53	<i>Quercus rubra</i>	Kırmızı Meşe
54	<i>Quercus rubra americana</i>	Kırmızı Amerikan Meşesi
55	<i>Rhus typhina</i> lacinata	Sumak
56	<i>Robinia hispida</i> rosea	Yalancı akasya
57	<i>Robinia pseudoacacia</i> Umbraculifera	Top Akasya
58	<i>Robinia</i> sp.	Akasya
59	<i>Salix alba</i> Tiristis	Sarı Söğüt
60	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt
61	<i>Salix caprea</i> 'Globosa'	Top Keçi Söğüdü
62	<i>Salix caprea</i> 'Pendula'	Ters Keçi Söğüdü
63	<i>Salix liempde</i>	Gümüş Piramit Söğüt
64	<i>Salix matsunda</i> tortusa	Tirbişon Söğüdü
65	<i>Salix vitellina</i> pendula	Söğüt
66	<i>Sophora japonica</i>	Japon Soforası
67	<i>Sorbus aria</i>	Kuş Üvezi
68	<i>Sorbus aria</i> Lutescens	Üvez
69	<i>Sorbus domestica</i>	Üvez
70	<i>Tilia tomentosa</i> argentea	Gümüşi Yapraklı Ihlamur
71	<i>Tilia platyphyllos</i>	Büyük Yapraklı Ihlamur
72	<i>Tilia tomentosa</i>	Ihlamur
73	<i>Tilia cordata</i>	Küçük Yapraklı Ihlamur
74	<i>Washingtonia filifera</i>	Palmiye
75	<i>Washingtonia robusta</i>	Washington Palmiyesi
76	<i>Acer buergerianum</i>	Üçdişli K.Amerika Akçaağacı
77	<i>Acer campestre</i>	Ova Akçaağacı
78	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç
79	<i>Acer palmatum</i> Globosum	Top Akçaağaç
80	<i>Acer palmatum</i> Krimson King	Kırmızı Yap. Akçaağaç
81	<i>Acer palmatum</i> Atropurpuea	Kırmızı Yap. Akçaağaç
82	<i>Acer palmatum</i> 'Butterfly'	Alaca Yapraklı Japon Ağacı

83	Acer Palmatum 'Dissectum Artropupureum	İnce Kırmızı Yapraklı Japon Akçaağacı
84	Acer palmatum 'İneba Shidera'	Portakal Japon Ağacı
85	Acer platanoides	Çınar Yapraklı Akçaağaç
86	Acer pseudoplatanus	Dağ Akçaağacı
87	Acer saccharinum	Şeker Akçaağacı
88	Acer sp.	Akçaağaç
89	Aesculus carnea briottü	Kırmızı Çiçekli At Kestanesi
90	Aesculus hippocastanum	At Kestanesi
91	Albizia Jullibrissin	Gülibrişim
92	Alnus cordata	Kızılağaç
93	Betula alba	Huş
94	Betula pendula	Sarkık Huş
95	Carpinus betulus	Gürgen
96	Carpinus betulus 'Nana'	Bodur Adi Gürgen
97	Carpinus betulus Tige	Tijili Gürgen
98	Carpinus betulus Wall	Perde (Duvar) Gürgen
99	Carpinus pyramidalis	Piramit Gürgen
100	Cassia floribunda	Sinameki
101	Catalpa bignoides	Top Katalpa
102	Catalpa bungei	Top Katalpa
103	Catalpa bungei 'Nana'	Katalpa
104	Celtis australis	Adi Çitlenbik
105	Eleagnus angustifolia	İğde
106	Eleagnus ebbingei Extra	İğde
107	Eleagnus ebbingei Limelight	İğde
108	Eleagnus maculata Tige	Süs İğdesi
109	Prunus cerasifera 'Nigra'	Kır.Yap.Süs Eriği
110	Prunus cericifera Pendula	Ters Süs Kirazı
111	Parrotia persica	Iran Demir Ağacı
112	Prunus persica 'Meyer'	Süs Şeftalisi
113	Prunus serrulata Kanzan	Süs Kirazı
114	Prunus subhirtella Pendula	Sarkık Kar Kirazı

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011

Tablo 8.4: Esenyurt ilçesi açık yeşil alanlarda kullanılan iğne yapraklı ağaçlar

S. No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	<i>Araucaria araucana</i>	Maymun Çıkmaz Ağacı
2	<i>Cedrus atlantica glauca</i>	Mavi Atlantik Sediri
3	<i>Cedrus deodora</i>	Himalaya Sediri
4	<i>Cedrus deodora Aurea</i>	Himalaya Sediri
5	<i>Cedrus deodora Aurea 'Nana'</i>	Bodur Himalaya Sediri
6	<i>Cedrus deodora 'Golden Horizon'</i>	Himalaya Sediri Altuni Bodur
7	<i>Cedrus feeling blue</i>	Mavi Sedir
8	<i>Cedrus libani</i>	Toros Sediri
9	<i>Cercis siliquatum</i>	Erguvan
10	<i>Chamaecyparis lawsoniana 'Aurea'</i>	Altuni Yalancı Servi
11	<i>Chamaecyparis nootkatensis</i>	Yalancı Servi
12	<i>Cryptomeria japonica</i>	Japon Kadife Çamı
13	<i>Cupressocyparis leylandii</i>	Melez Servisi
14	<i>Cupressocyparis leylandii cv.</i>	Şekilli Leylandi kültivarları
15	<i>Cupressus sempervirens pyramidalis</i>	Piramit Servi
16	<i>Cupressus arizonica glauca</i>	Arizona Servisi
17	<i>Cupressus macrocarpa gold crest</i>	Altuni Manteri Servisi
18	<i>Cupressus macrocarpa wilma</i>	Altın Servisi
19	<i>Juniperus media old gold</i>	Yayılcı Sarı Ardiç
20	<i>Juniperus scopulorum blue haven</i>	Yayılcı Ardiç
21	<i>Juniperus chinensis kaizuka</i>	Yayılcı Ardiç
22	<i>Juniperus chinensis stricta</i>	Kalem Ardiç
23	<i>Juniperus horizontalis</i>	Yayılcı Ardiç
24	<i>Juniperus pfitzeriana aurea</i>	Altuni Yayılcı Ardiç
25	<i>Juniperus variegata</i>	Ardiç
26	<i>Juniperus virginiana 'Skyrocket'</i>	Kalem Ardicı
27	<i>Libocedrus decurrens 'Aurea Variegata'</i>	Su Sediri
28	<i>Picea abies</i>	Ladin
29	<i>Picea amonica</i>	Amerika Çamı
30	<i>Picea glauca Albertiana Conica</i>	Ak Ladin
31	<i>Picea pungens Glauca</i>	Mavi Ladin
32	<i>Picea pungens Hoopsii</i>	Mavi Ladin
33	<i>Pieris japonica</i>	Pieris
34	<i>Pinus nigra</i>	Karaçam
35	<i>Pinus nigra "Bonsai"</i>	Bonsai Karaçam
36	<i>Pinus pinea</i>	Fıstık Çamı
37	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarı Çam
38	<i>Sequoia sempervirens</i>	Sekoya
39	<i>Thuja meldonensis</i>	Mazı
40	<i>Thuja occidentalis cv.</i>	Batı Mazısı
41	<i>Thuja orientalis cv.</i>	Doğu mazısı

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011

Tablo 8.5: Esenyurt ilçesi açık yeşil alanlarda kullanılan çalı türleri

S. No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	Photinia freseri Red Robin	Alev Çalısı
2	Punica granatum Nana	Bodur süs narı
3	Pyracantha coccinea Variegata	Ateş Çiçeği
4	Pyrus callieriana Chanticleer Bussh	Süs Armudu Çalı
5	Rosea spp.	Gül
6	Rosmarinus officinalis	Kuş Dili
7	Abelia grandiflora	Büyük Çiçekli Abelya
8	Acuba japonica	Japon Akubası
9	Arbutus unedo	Kocayemiş
10	Azalea japonica	Açelya
11	Bambusa aurea	Bambu
12	Berberis thunbergii Red Javel	Berberis Yarı Bodur
13	Berberis thunbergii Atr. Nana	Berberis Bodur
14	Berberis juliana	Yaprak Dökmeyen Kadın Tuzluğu
15	Berberis thunbergii Nana	Bodur Berberis
16	Berberis thunbergii Tige	Kırmızı Yapraklı Kadın Tuzluğu
17	Buxus microphylla Palla	Şimşir Top
18	Buxus sempervirens Elegantissima	Şimşir
19	Buxus sempervirens 'Rotundifolia'	Şimşir Top
20	Buxus variegata	Alacalı Şimşir
21	Callistemon citrimis	Fırça Çalısı
22	Callistemon leavis	Fırça Çalısı
23	Camelia japonica	Kamelya
24	Camelia sasangua	Kamelya
25	Campsis radicans	Acem Borusu
26	Canna sp.	Tesbih Çiçeği
27	Carex sp.	Karex
28	Cephalotaxus harringtonia	Yalancı Porsuk
29	Chaenomeles japonica	Japon Ayvası
30	Cornus alba sibirica	Kızılıcık
31	Cornus mas	Kızılıcık
32	Cornus stolonifera	Kızılıcık
33	Cortaderia selloana	Saz
34	Cotinus coggygia Royal Purple	Boyacı Sumağı
35	Cotoneaster dammerii	Dağ Muşmulası
36	Cotoneaster horizontalis	Yayılcı Dağ Muşmulası
37	Cotoneaster salicifolia	Söğüt Yapraklı Dağ Muşmulası
38	Erica arborea	Ağaç fundası
39	Escallonia sp.	Eskolonya
40	Eunonymus fortuneii	Taflan
41	Euonymus elegantissima aurea	Altuni Taflan
42	Euonymus japonica cv.	Taflan
43	Euonymus microphylla cv.	Şimşir Taflan
44	Feijoa sellotviana	Kaymak Ağacı
45	Forsythia extra	Altın Çanak
46	Gaura lindheimeri	Gaura
47	Hedera helix	Kaya Sarmaşığı
48	Hibiscus syracus	Hatmi Çalısı
49	Hydrangea macrophylla	Ortanca
50	Ilex aquifolium	Alacalı Çoban Püskülü
51	Jasminum fruticans	Sarı çiçekli yasemin
52	Ligustrum jonandrum 'Palla'	Üç Top Kurtbağrı
53	Laurus Nobilis	Defne
54	Lavandula angustifolia	Lavanta
55	Lavandula dentata	Lavanta

56	Lavandula officinalis	Lavanta
57	Lignstrum jonandrum '3 Palla'	3 Top Kurtbağrı
58	Ligustrum japonica	Jopon Kurtbağrı
59	Ligustrum japonica Aurea	Alacalı Kurtbağrı
60	Ligustrum japonica Exc. Superbum	Alacalı Kurtbağrı
61	Ligustrum ovalifolium Aurea	Altuni kurtbağrı
62	Ligustrum texanum	Alacalı kurtbağrı
63	Ligustrum vulgare	Kurtbağrı
64	Lonicera tatarica	Hanımeli
65	Mahoberberis miethkeana	Mahoberberis
66	Mahonia aquifolium Apollo	Boya alıısı
67	Mahonia media Chartii	San Boya alıısı
68	Myrtus communis var. Tarentina	Yaban Mersini
69	Nandina domestica	Cennet Bambusu
70	Nerium oleander	Zakkum
71	Nerium oleander Nana	Zakkum Bodur
72	Parthenocisus truncispidata	Amerikan Sarmaşığı
73	Philadelphus coronarius	Filbahri
74	Phormium tenax Atropurpurea	Formiyum
75	Phormium tenax Variegatum	Formiyum
76	Pieris japonica	Japon pierisi
77	Miscanthus zebrunus	Alacalı Saz
78	Pinus mugo Mughus	Bodur am
79	Pittosporum tobira	Pitos
80	Prunus cistena	alı Kırmızı Yaprak Ss Eriği
81	Prunus laurocerasus 'Rotundifolia'	Karayemiş
82	Pyracantha coccinea Nana	Bodur Ateş Dikeni
83	Pyracantha coccinea Tige	Ateş Dikeni Tijli
84	Raphiolepis umbellata	Rafyolepsis
85	Rosea meiland	Meyland gl
86	Rosea spp.	Gl
87	Rosmarinus officinalis	Biberiye
88	Santolina chamaecyparissus	Kl alıısı
89	Spirea vanhouttei	Keçi Sakalı
90	Spiraea nipponica Snowmound	İspirya
91	Syringa vulgaris	Adi Leylak
92	Tamarix tetrandra Purpurea	İlgın
93	Taxus baccata	Porsuk
94	Teucrium fruticans	Zeytin alıısı
95	Viburnum tinus	Herdem yeşil kartopu
96	Viburnum burkwoodii Chenaultii	Kartopu
97	Viburnum lucidum	Manolya yapraklı kartopu
98	Viburnum opulus	Kartopu
99	Weigelia florida variegata Nana	Bodur Vangelya
100	Wistria chinensis	Mor Salkım
101	Yucca filamentosa	Avize alıısı

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

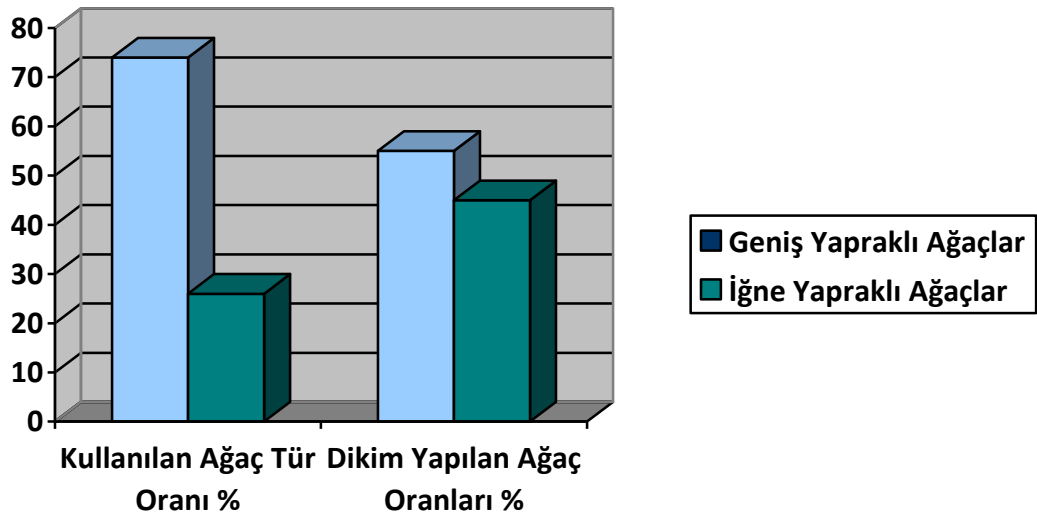
Esenyurt ilçesinde yapılan tüm yeşil alan uygulamalarında kullanılan bitki türleri kullanım alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Yapılan gözlem ve alınan bilgiler ışığında bölgede uygulanan ağaçların daha çok büyük boylu ve yetişkin ağaçlar olduğu görülmüştür. Birçok tür ağaın olduğu parklarda ithal ağaçların yoğunlukta kullanıldıkları görülmüştür. Bu uygulamalarda transplantasyon ağaç söküm-dikim-

taşıma araçları kullanılarak İstanbul'un çeşitli ormanlarından yetişkin ağaçlar ilçe içerisindeki yapımı tamamlanmış park alanlarına getirilerek dikim yapıldıkları belirtilmiştir. Listede belirtilen türlere bakıldığında birçok türün peyzajda kullanılan kültürel yetiştirilen türler oldukları görülmektedir. Esenyurt'un toprak yapısına, iklim ve biyolojik özelliklerine bakıldığında seçilen türlerin İstanbul koşullarında yetişen fakat Esenyurt toprak yapısında yetiştirme ortamını tam sağlamadığını görmekteyiz. Esenyurt Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü yetkililerinden alınmış bilgiler ışığında bu ağaçların dikim esnasında dikim çukurlarının karışım dikim toprağı ile zenginleştirilerek dikim yapıldıkları belirtilmektedir. Esenyurt'un bitki örtüsüne bakıldığında bu konuda sanayileşme, yapılaşma ve kent ortamlarının oluşturulması ile bilgi sahibi olunmadığı görülmektedir.

Bitkiler, Esenyurt ilçesinde kentsel peyzaj planlama çalışmalarında estetik açıdan semt ve mahalle parkları, çocuk parkları ve çocuk bahçeleri, dini tesis alanları, toplu konut alanları, kamu kuruluşları bahçeleri, sanayi bahçeleri, yol kenarı ağaçlandırması, orta refüj ve göbeklerde; estetik olarak perdeleme, gölgeleme, gürültü önleme, ulaşım akslarında düzeni sağlama ve trafik olumsuzluklarının etkilerini kırma, toz ve gaz etkilerini önleme, sınırlama elemanı olarak ve çeşitli rekreasyon etkileri açısından kullanıldıkları görülmektedir. Fakat kent sistemine bakıldığında çarpık ve plansız yapılaşma sonucu yapıların ağaç ve diğer bitkilerin kullanımını kısıtlayıcı hatta engelleyici etkisi göze çarpmaktadır. Bu tür yapılaşma alanlarında kısıtlı şekilde bitkilendirme çalışmaları ortaya çıkmıştır. Fakat ilçede çağdaşlık ve modernleşme ışığında yeni planlama ve düzenlemelerin etkisi ve toplu konut alanlarının yapılması ile daha yeşil ve yaşanabilir ortamların yapılmaya başlaması dikkat çekmektedir. Bu anlamda yapılan peyzaj çalışmalarında birçok bitki türüne yer verilmekte ve doğal ortamlar oluşturulmaktadır. İlçede yapılmış olan uygulamalar incelendiğinde kullanılan bitki materyallerinin yeterli olduğu görülmektedir. Bitkilerin özellikle semt ve mahalle parklarında düzenli bir şekilde kullanıldıkları göze çarpmaktadır. Ancak orta refüj uygulamalarında çim alanların geniş yer tuttuğu görülmekte, bu uygulamalarda orta refüj alanının dışına taşmayan çalı türlerinin kullanılması tercih edilmesi önerilmektedir. Çim alanlar yayalar açısından da çabuk deforme edildiği göze çarpmaktadır. Son yıllarda ilçede yapılan uygulamalarda bilinçli bir şekilde yapılan bitki seçimleri ile çağdaş ve modern ortamların sağlanması ile yaşanabilir bir kent olma yolunda önemli bir yolun kat edildiği görülmektedir.

Yapılan incelemelerde ve Park ve Bahçeler Müdürlüğünden alınan veriler ışığında Esenyurt ilçesinde yapılan peyzaj uygulamalarında 256 ağaç ve çalılara ait bitki türünün kullanıldığı görülmektedir. Bunların 114 adeti geniş yapraklı ağaçlar, 41 adeti iğne yapraklı ağaçlar, 101 adeti çalı türleri ve 25 adet yer örtücü ve çiçeklerin kullanıldığı görülmektedir. Bitki türlerinin iğne yapraklı ve geniş yapraklı kullanım oranları şekilde görülmektedir (Şekil 8.4).

Şekil 8.4 : Bitki türlerinin geniş yapraklı ve iğne yapraklı kullanım durumlarına göre dağılımı

8.3 SEÇİLEN PARK VE YEŞİL ALAN ÖRNEKLERİNİN BİTKİSEL TASARIM YÖNTEMLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Esenyurt Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğün'den elde edilen veriler doğrultusunda, parkların ve diğer yeşil alanların büyüklükleri, kullanım yoğunlukları ve şekilleri, bulunulan konumları gibi faktörler dikkate alınarak incelenecek aktif yeşil alan örneklerine karar verilmiştir.

8.3.1 Recep Tayyip Erdoğan Şehir Parkı Örneği

Recep Tayyip Erdoğan Şehir Parkı kent içerisinde merkezi bir konumda ve ilçenin ana yol güzergâhında olması bakımından herkes için kolay erişilebilir niteliktedir. Parkın yapımına 2005 yılında başlanılarak 2006 yılında açılışı yapılmıştır. Park alanı 5.000 m²'lik yapay gölet ve şelaleleri, yürüyüş ve koşu yolları, restoran ve kafeterya binaları, spor tesisleri, iç ve dış otoparkı, piknik alanları ve diğer oturma dinlenme alanları ile

ilçe ve bölge halkının yoğun olarak kullandığı canlı bir parktır. Park Namık Kemal Mahallesi, Saadetdere Mahallesi, İncirtepe Mahallesi ve İnönü Mahallelerine yakın mesafededir. Park 77.340 m² alandan oluşmaktadır. Bu alanın yaklaşık 18.000 m²'lik kısmı yürüyüş yolları, gölet, otopark, kafeterya vb. sert zeminlerin oluşturduğu alanlar olup diğer alanlar çim ve çiçeklik alanlardır. Şekil 8.5'te park alanına ait peyzaj projesi görülmektedir.

Şekil 8.5 RTE Şehir Parkı, peyzaj projesi

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2006

Park alanının doğusunda ilçenin ana ulaşım ağı olan Doğan Araslı Bulvarı, batı kısmında Deniz Gezmiş Caddesi bulunur. Parkın kuzey uç kısmında Belediye binası, Kaymakamlık, Emniyet Müdürlüğü, Tabu Müdürlüğü vb. kamu binaları ve iş merkezlerinin olduğu kompleks inşaat yapımına başlanmış olup, inşaat alanlarının bitimi ile birlikte daha fazla ziyaretçisi olacağı ön görülmektedir.

Park alanı incelendiğinde etrafı duvarlar ve duvar üstü ferforje ile çevrilerek yoğun yol trafiğinden ayrılmış olduğu görülmektedir. Parkın ana girişi daha az trafiğin olduğu Namık Kemal Mahallesi tarafından yapılmış ve kazalara sebebiyet vermemeye çalışıldığı öngörülmüştür. Parkın büyüklüğü göz önüne alındığında üç adet tali giriş kapısı belirlenmiş olup peyzaj kriterleri açısından olumlu bir yol izlenmiştir. Park alanının genel iç tasarımında çeşitlilik söz konusu olup park kullanıcılarının her alanda sıkılmadan dinlenme ve gezintilerine önem verildiği görülmektedir. İlçenin deniz veya göl kenarında olmaması sebebi ile yaklaşık 5.000 m²'lik bir yapay gölet, dere ve şelaleleri yapılarak su ögesinin kullanılması bu parkı çekici kılan özelliklerdendir. Park

içesinde peyzajın asıl yapı taşı olan bitkiler birçok değişik tür, form ve kullanım amacı ile önemli bir yer tutmuş olduğu görülmektedir. Peyzaj kriterleri açısından bitkiler kullanılırken kitle boşluk, şekil, renk, gölge, perdeleme, rüzgar ve toz kesme gibi özelliklerin sıkça kullanıldığı görülmektedir.

Park bitkilendirme açısından genel peyzaj mimarlığı esaslarına uyduğu görülmektedir. Çevre parklardan yapılan bitkilendirme çalışmalarına nazaran bu park alanında çeşitli ve değişik türler dikkat çekmektedir. Örnek olarak restoran binası önünde Sumak bitkisinin kullanılması, Sumağın koyu kırmızıya yakın çiçek rengiyle ne kadar başarılı kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca soliter kullanımı ile başarılı uygulamanın en göze çarpan bitkilerinden Laurecarasus familyasının üyesi Cinnamomun camphora (Kafur Ağacı)'nın kullanımı da aynı etkiyi fazlasıyla vermektedir. Ağacın yer seçimindeki bu başarı, başka yerde göze çarpması mümkün değilken, bir anda Cinnamomun bitkisini ön plana çıkarmaktadır. Bulunduğu yer itibarı ile peyzajda vurgu elemanı kavramını etkili bir örnek olarak park alanında kendisini gösterdiği görülmektedir. Park içerisinde geniş yeşil alanlarda gölge amaçlı Salix sp., Platanus sp., Celtis sp., Tilia sp. türlerinin yererince kullanılması da uygun bir tasarım olarak görülmektedir. Ayrıca Quercus türlerinin yürüme yolları boyunca alle amaçlı dikimindeki başarı da açıkça göze çarpmaktadır. Quercus'ların yol boyunca yürüyen kullanıcılarda uyandırdığı iç disiplin, intizam ve rahatlık duygusunu ön plana çıkarması çok net bir şekilde görülmektedir. Parkın, Doğan Araslı Bulvarı sınırında bulunan çevre duvarı önünden geçen Cupressus türlerinin dikiminin, Doğan Araslı Bulvarı tarafından bakan kullanıcılar için vurgu elemanı olarak göze çarpması, duvarın kötü görünümünü azaltması yönüyle klasik kullanım olmasına rağmen doğru bir dikim tekniği olduğu görülmektedir. Ayrıca çevre duvarının diğer bir yanı olan Namık Kemal Mahallesi bakan kısmının, Cupressus türleri ile değil de, Yasemin türleri ile kapatılması da park çevre duvarlarının işlevsel kapatılmasının bilinçli bir tasarım olarak yapıldığını göstermektedir. Cupressus türleri ile yapılan yoğun perdeleme, Namık Kemal Mahallesi tarafından bakan kullanıcılar için olumsuz bir perdeleme olarak algılanabilecekken, Hedera türleri ile yapılan kısmi perdeleme bu olumsuz düşüncüyü engellemiş olmaktadır.

Park alanının sonunda bulunan geniş yeşil alanlarda Cedrus sp., Pinus sp., Acer sp. ve Platanus sp. türleri ile yapılan ağaçlandırma çalışmaları doğal piknik alanı oluşturulduğu görülmektedir. Bu alan park ziyaretçileri tarafından doğal yeşil alan kullanımının iyi sentezlendiği alan olarak dikkat çekmektedir.

Recep Tayyip Erdoğan Parkı boyunca gölet çevrelerindeki bitkilendirme çalışmaları da diğer parklara nispeten daha başarılı olduğu görülmektedir. Gölet çevrelerindeki Cortoderia sp., Hemoracalis sp. vb. saz türlerinin kullanımı hem fonksiyonel hem de görsellik açısından başarılı uygulamadır.

Park içerisindeki bitkilendirme çalışmaları incelendiğinde çalı türlerinin soliter kullanılmayıp gruplar halinde kullanılmaya özen gösterildiği görülmektedir. Eounymus, Çalı Elaeagnus türleri gruplar halinde kullanılarak dikkat çekmektedir. Yine ağaçlandırma çalışmaları sırasında gruplandırma yapılırken, yaprak dökken ve dökmeleyen türlerin belirli bir kompozisyonla yan yana getirildikleri görülmektedir.

Recep Tayyip Erdoğan parkı bitkilendirme çalışmaları açısından gerekli peyzaj kriterleri ve çalışmaları göz önüne alınarak tasarlandığı görülmektedir. Şekil 8.6'da Recep Tayyip Erdoğan Parkının hava fotoğrafı ve çevre yolları ile olan bağlantıları görülmektedir.

Park alanına toplam uygulama aşamasında 4.786 adet ağaç ve ağaççık dikimi yapılmış bunun 2.874 adedi geniş yapraklı ağaçlar, 1.912 adetini ise iğne yapraklı ağaçlar oluşturmuştur. Toplamda ise yaklaşık 48.000 adet çalı ve gül dikimi yapıldığı belirtilmiştir. Park alanında 37 adet geniş yapraklı ağaç türü, 24 adet iğne yapraklı olmak üzere toplam 61 adet ağaç türü kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 8.6, Tablo 8.7).

Şekil 8.6: RTE Şehir Parkı hava fotoğrafı ve çevre yolları görünümü

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Tablo 8.6: RTE Parkı geniş yapraklı ağaçlar listesi

<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>	
Latince Adı	Türkçe Adı
1 Acer platanoides	Çınar yapraklı akçaağaç
2 Aesculus hippocastanum	At kestanesi
3 Albizzia julibrissin	Gülibrişim
4 Betula pendula	Huş
5 Carbinus betulus pyr.	Piramidal gürgen
6 Carbinus betulus tige	Tijli gürgen
7 Catalpa bigonioides	Katalpa
8 Cerasus gibrade	Süs vişnesi
9 Cercis siliquastrum	Erguvan
10 Corylus colurna	Süs fındığı
11 Eleagnus angustifolia	İğde
12 Fagus sylvatica aurea	Alacalı yapraklı kayın
13 Fagus sylvatica pendula	Salkım kayın
14 Fagus sylvatica purpurea	Kırmızı yapraklı kayın
15 Ilex aquafolium	Çoban püskülü
16 Koelreutaria paniculata	Güvey kandili
17 Lagerstroemia indica	Oya ağacı
18 Lauracerasus officinalis	Laz kirazı
19 Laurus nobilis	Defne
20 Ligustrum japonica tige	Tijli ligustrum
21 Liquidamber styracifolua	Amerikan sığlası
22 Magnolia grandiflora	Manolya
23 Malus floribunda	Süs elması
24 Morus pendula	Ters dut
25 Phoenix sp.	Hurma
26 Prunus ceracifera	Süs kirazı
27 Prunus pissiardi nigra	Süs eriği
28 Punica granatum	Süs narı
29 Robinia pseudoacacia	Top akasya
30 Quercus robur	Saplı meşe
31 Quercus robur Koster fast.	Sütun kırm yaprk. meşe
32 Salix alba	Ak söğüt
33 Salix babylonica	Salkım söğüt
34 Salix matsudana	Tirbişon söğüdü
35 Sinomenium sp.	Sinomoniyum
36 Sophora japonica	Japon saforası
37 Tilia platyphylus	Ihlamur

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

Tablo 8.7: RTE Parkı iğne yapraklı ağaçlar listesi

<u>İğne Yapraklı Ağaçlar</u>		
	Latince Adı	Türkçe Adı
1	Abies bornmülleriana	Uludağ göknarı
2	Abies concolor	Gümüşi göknar
3	Abies nordmanniana	Kafkas göknarı
4	Cedrus atlantica pendula	Atlas sediri
5	Cedrus atlantica tige	Atlas sediri
6	Cedrus deodora	Himalaya sediri
7	Cedrus libani	Cedrus libani
8	Cham.law. Allumii	Yalancı servi
9	Cham.law. Ellwoodii	Yalancı servi
10	Cryptomaria japonica compacta	Japon kadife çamı
11	Cupressoparis leylandii	Leylandi
12	Cupressus arizonica	Mavi servi
13	Cupressus mac. Gold crest	Altuni servi
14	Cupressus semp. Pyr.	Piramidal servi
15	Picea abies	Avrupa ladini
16	Picea galuca Conica	Konik ladin
17	Picea pungens	Mavi ladin
18	Pinus pinaster	Sahil çamı
19	Pinus pinea	Fıstık çamı
20	Thuja occidentalis	Batı mazısı
21	Thuja or.pyr.Aurea	Altuni piramidal mazi
22	Thuja or.pyramidalis	Piramidal mazi
23	Thuja orientalis	Mazi
24	Taxus baccata	Porsuk

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

Bunların yanında park içerisinde bazı ağaçların küçük yapılı ağaçlar olması dikkat çekmiş olup, alınan bilgilerden kuruyan bitkilerin yerine dikildikleri bilgisi edinilmiştir. Yine bazı noktalarda sık dikim yapılan ağaçların taçlarının iç içe girdiği görülmüş olup bununla ağaçların dikim yapıldığı yıllarda ki formlarına göre uygulandığı ve çabuk yeşillendirme amaçlı olduğu bilgisi alınmıştır. Bitkilerin taç yapılarının dikkate alınmadan yapıldığı bu alanlardaki dikimler olumsuz özellik olarak dikkat çekmiştir. Bu alanda şimdiden önlem alınması ve seyreltme yapılması gerekmektedir. Park alanına ait resimler şekillerde örnek olarak gösterilmiştir.

Şekil 8.7: RTE Şehir Parkı üç boyutlu hava fotoğrafı

Kaynak: Google earth, 2011

Şekil 8.8: RTE Şehir Parkı gölet etrafı bitkisel düzenlemeye ait fotoğraf

Şekil 8.9: RTE Şehir Parkı ana giriş kapısı çiçek parterleri düzenlemesi

Şekil 8.10: RTE Şehir Parkı dere boyu bitki düzenlemesi

Şekil 8.11: RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi

Şekil 8.12: RTE Şehir Parkı genel görünüm

Şekil 8.13: RTE Şehir Parkı eğimli alan düzenlemesi

Şekil 8.14: RTE Şehir Parkı ana yürüyüş yolu çevresi düzenlemesi

Şekil 8.15: RTE Şehir Parkı duvar üzeri sarılıcı bitki düzenlemesi (Yasemin)

Şekil 8.16: RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi

Şekil 8.17: RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi

Şekil 8.18 RTE Şehir Parkı gölet içi adacık bitki düzenlemesi

8.3.2 Şehitler Şehir Parkı Örneği

Şehitler Parkı Mehterçeşme Mahallesi ve Talatpaşa Mahalleleri arasında Haramidere yanında, dere koruma ve Doğalgaz Botaş boru hattı üzerinde bulunan 120 dekar alan üzerine kurulmuştur. Parkın yapımına 2005 yılında başlanılarak 2007 yılında tamamlanmıştır. Park yürüyüş yolları, bisiklet yolları, çok amaçlı sosyal tesisi, kafeteryaları, Çocuk Trafik Eğitim Pisti, Paintball (Boyalı savaş oyunu) alanı, piknik alanları, lunaparkı, üç adet yapay şelale, dere ve göleti ile yoğun kullanıma sahip olup, Esenyurt'un çevre ilçelerden de ziyaretçi çeken cazibe merkezlerindedir. Park E-5 karayoluna 3 dakika mesafede olup, parka birçok yönden ulaşmak mümkündür. Hava fotoğrafında konumu ve alanı gözükmektedir (Şekil 8.19)

Şekil 8.19: Şehitler Parkı hava fotoğrafı ve çevresi görünümü

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Şehitler Parkının yürüyüş yolları genellikle çalı türleri veya ağaççıklar ile tasarlanmış olduğu görülmektedir. Bu yönü ile yürüyüş yollarında büyük ağaçların kullanıldığı Recep Tayyip Erdoğan Parkından ayrılmaktadır. Şehitler Parkının içeriğinin çok zengin

türlerle oluşması parka ayrı bir önem katmaktadır. Birçok türle oluşturulmuş ağaç meşcereleri, adeta doğal habitatlarını yansıtmaktadır. Şehitler Parkı bu yönü ile insana, doğal bir ortamda mı parkta mı olduğunun ayrımını yaptırır tarzda bitkisel tasarıma sahip bir parktır.

Şehitler Parkının ana arterinde yol boyu alle amaçlı çınarların varlığı, doğru bir kararla dikilmiş olduğunu göstermektedir. Çınarlar ağaçlarının arka kısımlarında bulunan ibrelili türlerin bu çınarlarla bütünleşmesi iyi bir tasarım örneğini göstermektedir. Ana yürüyüş yolunun bu kadar geniş olması park ziyaretçilerin rahatça gezinmesini ve giriş-çıkışını kolaylaştırmakta olduğu görülmektedir.

Şehitler Parkının girişi için söylenecek bir başka konu ise, yol boyu sıralı dikilen ağaçların tek düzeliğini kırmak amaçlı olduğu görülen, S'ler şeklinde oluşturulmuş çiçek tarhlarıdır. Bu çiçek tarhları çınarların oluşturduğu tek düzeliği kırmış ve girişte bir hareketlilik kazandırmış olduğu görülmektedir.

Park içerisindeki çalılar çeşit yönü ile zenginliği, görsel açıdan çok olumlu bir özellik olarak görülmektedir. Çalılar birbiri ile uyumu, dikiminde renk ve boy uyumlarına dikkat edildiğini göstermektedir. Hibiscus, Laurus, Elaeagnus vb. türlerin birbiri ile kompozisyonları çok uyumlu olmuştur. Bu tür çalılar bazı alanlarda büyük ağaç önlerinde soliter kullanımları da hem bitkiye dikkat çeker olmuş hem de bulunduğu mekânı bitkisel yönden vurgulamıştır.

Park içinde ve parkın tam ortasından geçen Haramidere de olumsuz görüntüsü başarılı tür seçimleri ile bertaraf edilmiş olduğu görülmektedir. Bataklık kurutucuları olarak bilinen Ocaliypus türleri ve azotlu toprakları sevdiği bilinen Tamarix türleri uygun bitkilendirme tekniği ile park içerisinde iyi bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca dereyi sınırlayan ferforjelerin Ampholepsis rubra (Kırmızı Amerikan Sarmaşığı) ile sınırlandırılması hem derenin kötü görünümünü absorbe etmiş, hem de kullanıcıların göz zevkine hitap eder durum aldığı görülmektedir. Ayrıca dere kenarında Salix babylonica (Salkım söğüt) ağacı kullanıldığı görülmektedir. Yoğun tepe tacı nedeniyle ve İstanbul koşullarında yapraklarını geç dökmesi ve erken ilkbaharda yeşillenmesi sebebi ile daim yeşil bir görüntü oluşturmaktadır. Ayrıca dallarının sıklığı kokuyu ve kirli dere suyu görüntüsünü büyük oranda kapladığı görülmüştür. Parkın son kısmında bulunan zeytin ağaçları ve Sedir türleri ile doğal oturma ortamları oluşturulmuştur. Bu iki türle oluşturulmuş farklı bitki konseptindeki uyumu iyi bir bitkilendirme çalışmasının park içerisinde yapılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Parkın bazı kısımlarında, piknik masalarının çevrelerinde, ağırlıklı olarak Çam vb. ibrelilerinin kullanılmasını, oturanlar açısından gölge oluşturmayaacağı için yanlış tercih olarak değerlendirebiliriz. O bölgelerde yapraklı türlerin kullanılması gölgeleme amacıyla daha doğru karar olacaktır şeklinde önerebiliriz. Çamların yoğun kullanıldığı alanlardaki çarpıklık hemen göze çarpmaktadır. Bu çarpıklığı önlemenin tek yolu, ibreli türlerin seyreltilme amacıyla sökülüp, yerlerine yapraklı ağaçlar dikilmesidir. Böylece yapraklı ağaçların varlığı ile piknik alanlarında istenebilecek gölgeleme sağlanmış olacaktır.

Park etrafı beton duvar ile çevrili olarak diğer alanlardan ayrıldığı görülmektedir. Park peyzaj kriterleri ve kullanım yoğunlukları düşünülerek tasarlanmış ve her yaştan ziyaretçiye hitap eden nitelikte olduğu görülmektedir. Park bitkisel açıdan zengin bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Ağaçlar ve çalılar ile kitle boşluk kurallarına uyularak tasarımlar dikkat çekmektedir. Park alanının bazı noktalarında grup şeklinde ağaçların dikim yapıldıkları gözlemlenmiş ve bu alanlara ayrı bir uygulama olduğu görülmektedir.

Parkın Talatpaşa Mahallesi kısmında kalan eğimli alanda kaya bahçesi, kayrak yürüyüş yolları dikkat çekmektedir. Ayrıca bu noktalarda Olea sp. (Zeytin) ağacının küçük yapılı olması, grimsi yaprakları ile görsel bir tasarım yapıldığı gözlemlenmiştir. Parkın bu eğimli alanında yüksel gerilim hattının geçmesi ve elektrik tellerinin yüzeye eğimden dolayı yakın mesafe olan kısmında ağaçlar ile uygulama yapılmayıp, çim yüzey uygulaması yapıldığı görülmekte ve olumlu bir tasarım olarak dikkat çekmektedir.

Alınan bilgiler ve veriler ışığında park alanına toplam uygulama aşamasında 4.878 adet ağaç ve ağaççık dikimi yapılmış olup, bunun 3.043 adedi geniş yapraklı ağaçlar, 1.835 adedini ise iğne yapraklı ağaçlar oluşturmuş olduğu görülmektedir. Park alanına toplamda ise yaklaşık 42.600 adet çalı türleri ve gül dikimi yapıldığı belirtilmiştir. Tablo 8.8’de dikimi yapılan bitki türleri görülmektedir.

Şekil 8.20: Şehitler Parkı ana yürüyüş yolu alle ağaçlandırması

Tablo 8.8: Şehitler Parkı geniş bitki kullanım listesi

<u>İğne Yapraklı Ağaçlar</u>		
	Latince Adı	Türkçe İsmi
1	Abies nordmanniana	Göknar
2	Cedrus atlantica	Atlas Sediri
3	Cedrus atlantica glauca	Mavi Atlas Sediri
4	Cedrus deodora	Himalaya Sediri
5	Cedrus libani	Lübnan Sediri
6	Chamacyparis lawsoniana 'elwoidii'	Yalancı Servi Elvudi
7	Cupressus sempervirens	Mezarlık Servi
8	Cupresyparis leylandii	Yalancı Servi Leylandii
9	Cupresyparis macrocarpa golders	Limoni Servi
10	Picea pungens	Mavi Ladin
11	Pinus pinea	Fıstık Çamı
12	Pinus mugo	Bodur Kaya Çamı
13	Taxus baccata	Porsuk
14	Thuja orientalis	Mazı
15	Thuja orientalis 'compacta nana'	Bodur Mazı

İğne Yapraklı Ağaçlar

1	Acacia dealbata	Gerçek Akasya
2	Acer palmatum	Alev Akçaağaç
3	Aesculus hippocastanum	At Kestanesi
4	Ailanthus altissima	Kokar Ağaç
5	Arbutus unedo	Kocayemiş
6	Carpinus betulus	Gürgen
7	Catalpa bignonioides	Sigara Ağacı
8	Cercis siliquastrum	Erguvan
9	Chamarops humulis	Bodur Akdeniz Palmiyesi
10	Coryllus avellana	Fındık
11	Eleagnus angustifolia	İğde
12	Eribortya japonica	Yenidünya
13	Fagus sylvatica	Kayın
14	Fagus sylvatica 'atropurpurea'	Kırmızı Yapraklı Kayın
15	Feijoa sellowiana 'extra'	Kaymak Ağacı
16	Gladitshia tracanthus	Gıladıçya
17	Ginkgo bilabo	Çin Mabet Ağacı
18	Hibiscus syriachus	Ağaç Hatmi
19	Juglans regia	Ceviz
20	Lagarstroemia indica	Oya Ağacı
21	Laurus nobilis	Defne
22	Liquidamber orientalis	Sığla
23	Ligustrum japonica	Japon Kurtbağrı Bitkisi
24	Magnolia grandiflora	Manolya
25	Malus filoribunda	Süs Elması
26	Morus alba	Dut
27	Olea europa	Zeytin
28	Quercus robur	Meşe
29	Phonix excelsa	Palmiye
30	Phtonia serrulata	Alev Ağacı
31	Platanus orientalis	Çınar
32	Prunus otto luyken	Karayemiş
33	Prunus cercifera	Süs Eriği
34	Prunus domestica	Mürdüm Eriği
35	Prunus kanzan	Süs Kirazı
36	Punica grenatum	Süs Narı
37	Robinia pseudoacacia umbrelifera	Top Akasya
38	Rhus cariera	Sumak
39	Salix babylonica	Salkım Söğüt
40	Sophora japonica pendula	Japon Saforası
41	Tilia tomentosa	İhlamur
42	Ulmus glabra	Karaağaç

Çalılar

1	Abelia grandiflora	Abelya-Güzellik Çalısı
2	Agave euro-americana aurea	Sarı Sabır Ağacı
3	Ampholopsis quinquefolia	Amerikan Sarmaşığı
4	Arbutus unedo	Kocayemiş

5	<i>Buxus sempervirens</i>	Şimşir
6	<i>Chonemolens japonica</i>	Japon Ayvası
7	<i>Cercis sp.</i>	Erguvan Çalısı
8	<i>Cordyline sp.</i>	Saz
9	<i>Cotanaster horizontalis</i>	Yayılcı Dağ Muşmulası
10	<i>Cotinus tetra</i>	Bulut Çalısı
11	<i>Cortadaria sellowiana</i>	Saz
12	<i>Drecena indivisa</i>	Diresena
13	<i>Eleagnus umbellata</i>	Japon İğdesi
14	<i>Euonymus latifolia aurea</i>	Sarı Alacalı Taflan
15	<i>Euonymus microphylla</i>	Çıtır Taflan
16	<i>Escolonia rubra</i>	Eskolonya
17	<i>Hemerocalis sp.</i>	Gün güzeli
18	<i>Hibiscus sp.</i>	Hatmi
19	<i>Hibiscus rosa</i>	Japon Hatmi
20	<i>Hydrangea microphylla</i>	Ortanca
21	<i>İlex aquifolium</i>	Çoban Püskülü
22	<i>Jasminum fruticans</i>	Yasemin
23	<i>Kerria japonica</i>	Japon Gülü
24	<i>Laurus sp.</i>	Çalı Defne
25	<i>Lavandula angustifolia</i>	Lavanta
26	<i>Lonicera nitida</i>	Hanımeli
27	<i>Mahonia media chartii</i>	Mahonya
28	<i>Nandina domestica</i>	Bambu
29	<i>Nerium oleander</i>	Zakkum
30	<i>Opintia sp.</i>	Kaynana Dili
31	<i>Pittosporum tobira nana</i>	Bodur Pitosporum
32	<i>Phytoloba fraseri red robin</i>	Alev Çalısı
33	<i>Pyracantha coccinea</i>	Ateş Dikeni
34	<i>Rosa sp.'tige'</i>	Baston Gül
35	<i>Rosa sp.</i>	Gül
36	<i>Rosmarina officinalis</i>	Biberiye
37	<i>Santolina sp.</i>	Lavantin
38	<i>Senecio maritima</i>	Kül Çiçeği
39	<i>Spartium junceum</i>	Katır Tırnağı
40	<i>Syringa vulgaris</i>	Adi Leylak
41	<i>Juniperus sabina horizontalis</i>	Yayılcı Sabin Ardıcı
42	<i>Tamarix gallica</i>	Ilgın
43	<i>Tülbaghia sp.</i>	Sosyete Sarımsağı
44	<i>Viburnum lucidum</i>	Parlak Yapraklı Kartopu
45	<i>Viburnum tinus</i>	Herdem Yeşil Kartopu
46	<i>Viburnum opulus</i>	Kartopu
47	<i>Wisteria sinensis</i>	Mor Salkım
48	<i>Welgelia sp.</i>	Pem. Çiçekli Gelin Tacı
49	<i>Yucca filomentosa</i>	Avize Çiçeği

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

Şekil 8.21: Şehitler Parkı eğimli alan düzenlemesi

Şekil 8.22: Şehitler Parkı ana yürüyüş yolu yanı mevsimlik çiçek uygulaması

Şekil 8.23: Şehitler Parkı şelale ve yürüyüş yolu düzenlemesi

Şekil 8.24: Şehitler Parkı yamaç düzenlemesi

Şekil 8.25: Şehitler Parkı genel görünüm

Şekil 8.26: Şehitler Parkı genel görünüm

Şekil 8.27: Şehitler Parkı genel görünüm

Şekil 8.28: Şehitler Parkı eğimli alan düzenlemesi

Şekil 8.29: Şehitler Parkı soliter ağaç kullanımı

Şekil 8.30: Şehitler Parkı yapay gölet ve çevresi

Şekil 8.31: Şehitler Parkını simgeleyen heykel

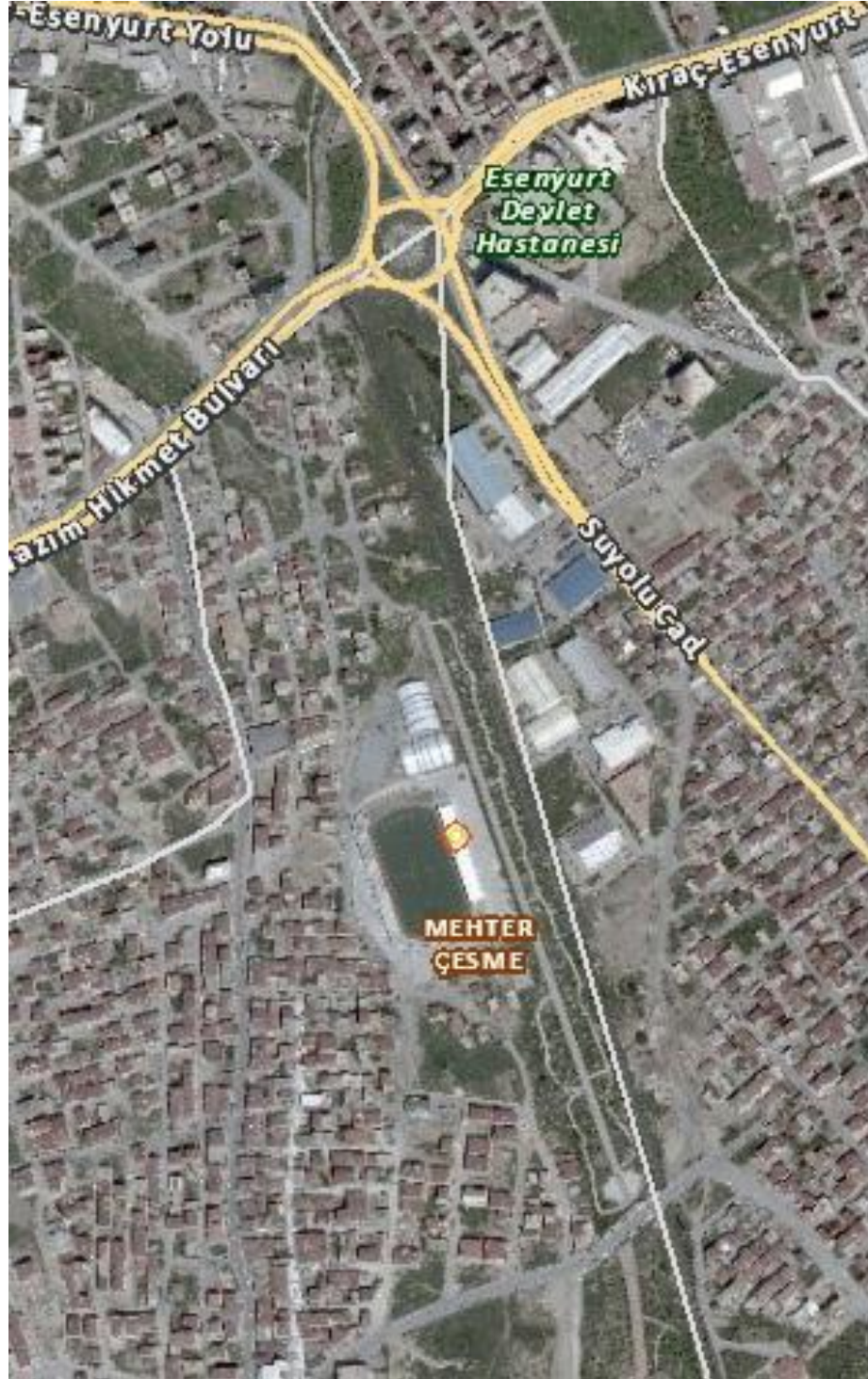
Şekil 8.32: Şehitler Parkı kapalı alan ve çevre düzenlemesi

8.3.3 Gaziler Parkı Örneği

Gaziler Parkı Şehitler Parkının devamında Mehterçeşme Mahallesi Haramidere kenarında, dere koruma ve Doğalgaz Botaş boru hattı üzerinde bulunan 100 dekar alan üzerine kurulmuş semt parkı olarak kullanılan park alanıdır (Şekil 8.33).

Şekil 8.33: Gaziler Parkı hava fotoğrafı ve çevresi

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Park inşasına 2007 yılında başlanmış ve 2009 yılında tamamlanmıştır. Park alanı içerisinde 5.000 kişilik yarı kapalı futbol stadyumu ve çevresindeki spor kompleksi ile gençlere ve ilçenin amatör futbol kulüplerine hizmet vermektedir. Park alanı içerisinde futbol sahası yanında 150 araçlık otopark bulunmaktadır. Parkın girişinde Şehitler parkında olduğu gibi 15 metrelik bir yürüyüş yolu ve *Platanus orientalis* (Doğu çınarı) ile alle dikkat çekmektedir. Giriş alanının iki yanında iki adet fıskiyeli süs havuzu ve önünde tarih boyunca kurulmuş Türk devletlerinin bayrakları ve kurucularının büsleri dikkate çeken diğer unsurlardır. Park yürüyüş yolları, bisiklet yolları, kafeteryaları, çocuk oyun alanları, piknik alanları ile ilçe halkını hafta içi ve sonu çeken cazibe merkezidir. Park her piknik masasının yanında barbeküsü olması özelliği ile piknik alanı olarak tasarlanması İstanbul içerisindeki parklardan ayrılan bir özelliğe sahiptir.

Gaziler parkında bitkilendirme çalışmaları açısından incelediğimizde tasarımın profesyonelce hazırlandığı dikkat çekmektedir. Bu da parkın girişinden başlayarak çıkış kısmına kadar insan ruhuna yansıdığı dikkat çekmektedir. Dere kenarlarının yanına başarı ile seçilen söğüt, iğde gibi türler hem kötü görüntüyü başarı ile engellemiş hem de oluşabilecek pis kokuyu iğdenin hoş kokusu ile bertaraf etmek gibi planlı bir şekilde düşünülmüştür. Ayrıca parkı dereden ayıran duvarların kırmızı yapraklı duvar sarmaşıkları (*Ampolepsis rubra*) ile kaplanmış olması, peyzaj literatüründeki canlı duvar örneğinin en güzel numunesini teşkil ettiği görülmektedir. Tasarımda bu şekilde bitkinin kullanılması ile park alanında göze çarpan ve dikkat çeken bir etki oluşturulduğu görülmektedir. Bunun yanında park içerisinde bulunan ve barbeküler ile piknik masalarını gölgeleyen böylece insanların serin, rahat ve huzurlu diyebileceğimiz bir alan kazanmasını sağlayan büyük ağaçların seçilmesi de amacın başarıya ulaşmasını sağlamış olduğu görülmektedir.

Gaziler parkının bir başka göze çarpan bitkisel yanı ise girişten itibaren parkın sonuna kadar geçen ana yolun sağ ve sol yanlarında başarılı şekilde Doğu Çınarlarının kullanılmış olmasıdır. Alle ağacı olarak, sonbahar renklenmesi yapması, insan ruhunda dinginlik sağlayan peyzaj tekniğini bilenler tarafından yıllarca kullanılmasına rağmen; Doğu çınarının Gaziler parkında alle olarak kullanılması alle tanımını yeniden hatırlatır nitelikte olduğu görülmektedir.

Gaziler parkında incelendiğinde ibrelili türlerin az kullanıldığı hemen fark edilmektedir. İbrelili türlerin parkta kullanılıp kullanılmaması tartışmaya açık konu olarak görülmektedir. İbrelili tür kullanılmalı mıydı sorusunun cevabı da tasarımcının

insiyatifinde olmalıdır diye düşünülebilir. Ayrıca yapraklı ağaç ve çalı türlerinin uygun yerlerde başarıyla kullanılması eksik gibi görünen ibrelili türlerin azlığını fazlasıyla kapattığı görülmektedir.

Gaziler parkında kafe, restoran, çocuk oyun alanı çevrelerinde de oluşturulan çalı- ağaç- ağaççık konseptleri işlevsel ve tasarım yönünden güçlü bir çalışma olduğu görülmektedir. Compact formda bodur mazı türleri, Akdeniz Servileri ile kafe girişlerinde başarılı bir şekilde sınırlandırılmış veya çevrenmiştir. Ayrıca yol boylarında ağaç altlarına dikilen çiçeklerde parka kattığı renk ve hareketle ayrı bir anlam katması ile yerinde bir çalışma olduğu görülmektedir.

Yine parkı bitkisel açıdan incelemeye devam ettiğimizde; çalı türlerine çok az yer verildiği ve çiçek parterlerinin sadece futbol sahası ile parkı ayıran yeşil alanda olduğu görülmüştür. Bunun nedenini alınan bilgiler ışığında bu alanın piknik alanı olarak yoğun kullanımı olduğu çocuklar tarafından geniş yeşil alanda hareket özgürlüğü yöntemi uygulandığı görülmektedir. Park alanı diğer park alanlarında olduğu gibi duvar ile çevrilerek yollardan ve konut alanlarından ayrıldığı görülmektedir.

Tablo 8.9 : Gaziler Parkı bitki kullanım listesi

<u>İğne Yapraklı Ağaçlar</u>		
S.No:	Latince Adı	Türkçe İsmi
1	Cedrus deodora	Himalaya Sediri
2	Cedrus atlantica glauca	Mavi Atlas Sediri
3	Cupressyparis leylandii	Yalancı Servi Leylandii
4	Juniperus ssp.	Ardıç
5	Picea abies	Ladin
6	Pinus pinea	Fıstık Çamı
7	Pinus strobus	Veymut Çamı
8	Pinus mugo	Kaya Çamı
9	Pinus brutia nana	Bodur Kızıl Çam
10	Thuja orientalis 'compacta nana'	Top Mazı
11	Thuja orientalis 'pyramidata'	Piramit Mazı
<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>		
1	Acer palmatum	Kır. Yapraklı Akçaağaç
2	Acacia dealbata	Gerçek Akasya
3	Acer campestre	Ova Akçaağacı
4	Ailanthus altissima	Kokar Ağaç
5	Albizia julibrissim	Gülibrişim
6	Arbutus unedo	Kocayemiş
7	Catalpa bignonioides	Sigara Ağacı

8	<i>Carpinus betulus</i>	Gürgen
9	<i>Celtis australis</i>	Çitlembik
10	<i>Cercis siliquastrum</i>	Erguvan
11	<i>Cydonia japonica</i>	Süs Ayvası
12	<i>Eleagnus angustifolia bungei</i>	İğde
13	<i>Fraxinus excelsior</i>	Dışbudak
14	<i>Gladitshia tracanthus 'euro-americana'</i>	Giladiçya
15	<i>Gingo biloba</i>	Çin Mabet Ağacı
16	<i>Juglans regia</i>	Ceviz
17	<i>Ligustrum japonica</i>	Japon Kurtbağrı Bitkisi
18	<i>Laurus nobilis</i>	Defne
19	<i>Magnolia grandiflora</i>	Manolya
20	<i>Malus filoribundo</i>	Süs Elması
21	<i>Morus alba pendula</i>	Sarkık Dut
22	<i>Morus alba</i>	Dut
23	<i>Quercus rubra</i>	Meşe
24	<i>Phonix excelsa</i>	Palmiye
25	<i>Populus ssp.</i>	Kavak
26	<i>Populus alba</i>	Ak Kavak
27	<i>Platanus orientalis</i>	Çınar
28	<i>Prunus kanzan</i>	Süs Kirazı
29	<i>Prunus cercifera 'atropurpurea'</i>	Kırmızı Yapraklı Süs Eriği
30	<i>Prunus cercifera</i>	Süs Eriği
31	<i>Robinia pseudoacacia 'umbrelifera'</i>	Top Akasya
32	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt
33	<i>Salix alba</i>	Ak Söğüt
34	<i>Tilia tomentosa</i>	İhlamur
<u>Çalılar</u>		
1	<i>Abelia grandiflora</i>	Abelya-Güzellik Çalısı
2	<i>Akuba japonica</i>	Japon Akübası
3	<i>Berberis thunbergi atropurpurea</i>	Berberis
4	<i>Buxus sempervirens 'compacta nana'</i>	Top Şimşir
5	<i>Camelia japonica</i>	Kamelya
6	<i>Cortederia sellowiana</i>	Saz
7	<i>Cornus mas</i>	Kızılcık
8	<i>Cotanaster horizontalis</i>	Yayılcı dağ Muşmulası
9	<i>Cotinus tetra</i>	Bulut Çalısı
10	<i>Hibiscus sp.</i>	Hatmi
11	<i>Laurus sp.</i>	Çalı Defne
12	<i>Ligustrum japonica</i>	Çalı Japon Kurtbağrı
13	<i>Mahonia media chartii</i>	Mahonya
14	<i>Nerium oleander</i>	Zakkum
15	<i>Pyreantha coccinea</i>	Ateş Dikeni
16	<i>Rosa ssp.</i>	Gül
17	<i>Taxus baccata</i>	Porsuk
18	<i>Viburnum lucidum</i>	Parlak Yapraklı Kartopu

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü, 2011)

Şekil 8.34: Gaziler Parkı girişi havuz ve çevresi görünümü

Şekil 8.35: Gaziler Parkı süs havuzu arkası ve çevresi bitkilendirme çalışması

Şekil 8.36: Gaziler Parkı ana yürüyüş yolu alle uygulaması

Şekil 8.37: Gaziler Parkı çevre duvarı önü bitkilendirme çalışması

Şekil 8.38: Gaziler Parkı otopark çevresi ağaçlandırma çalışması

Şekil 8.39: Gaziler Parkı transplante dikim çalışmaları (Çam ağaçları)

8.3.4 Mehmet Akif Ersoy Parkı Örneği

Mehmet Akif Ersoy Parkı İnönü Mahallesi TEM bağlantı yolu Esenyurt girişı ve 410. Sokak yanında bulunan yaklaşık 20 dekar alandan oluşan mahalle parkı ölçeğinde park alanıdır. Park 2009 yılı sonunda tamamlanmıştır. Park içerisinde Esenyurt ilçesinde yaşayan vatandaşlara çeşitli kursların verildiği Kültür ve Eğitim Merkezi bulunmaktadır. Aynı zamanda yürüyüş yolları, kafeterya, çocuk oyun alanı, yapay gölet ve şelalesi, halı sahası ve tesisi, açık alan spor aletleri ve diğer oturma alanları bulunan mahalle halkına ve çevresinden gelen ziyaretçilere hizmet eden bir parktır. Hava fotoğrafında konumu ve alanı gözükmemtedir (Şekil 8.40)

Şekil 8.40: M. Akif Ersoy Parkı hava fotoğrafı

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Mehmet Akif Ersoy parkı emsalleriyle karşılaştırıldığında bitkilendirme yönüyle zayıf kalmış bir parktır diye söyleyebiliriz. Park geneli bitkilendirme çalışmaları gözlemlendiğinde bir ya da iki başarılı uygulama, genelde zayıf kalmış bitkilendirme çalışmaları görülmektedir. Parkın Kuzey Batısından geçen 348. Sokak göze çarpan yoğun ve çınar dikimleri çok başarılı olmuşken, parkın içerisinde ısrarla çınar ağaçlarının kullanılması akli karıştırır durumdur. Park içerisinde yürüyüş yollarında Katalpaların kullanılması ile oluşturulmadaki alle etkisi, çınarlarla kuşkusuz daha fazla verilebilirdi.

Parkın çevre duvarlarının leylandilerle perdelenmeye çalışılması ilk bakışta başarılı bir uygulamaymış gibi görünse de dikkatle incelendiğinde, uygulamanın yetersizliği de aynı ölçüde hemen göze çarpmaktadır. Çevre duvarlarının bir kısmının önündeki yeşil alanda yeteri miktarda Pinus pinea türleri gerekli perdelemeyi yapmışken hemen arkalarında tekrar leylandilerin devam etmesi çok anlamsız bir uygulama olarak göze çarpmaktadır. Bu kısımlarda leylandiler sonlandırılarak, ferforjeler Ampolopsis'ler ile (Kırmızı Amerikan Sarmaşık) veya beyaz çiçekli yaseminlerle sardırılsaydı daha doğru bir çalışma olacaktı. Oluşacak renk kombineside çalışmanın doğruluğuna kuşkusuz ekstra bir katkı daha sağlayacaktı.

Park içindeki gölet çevresi bitkilendirme çalışmaları çok zayıf kalmış, tür seçimlerindeki zayıflık ve gelişi güzel dikimleri ile çok amatörce yapılmış bir uygulama gibi durduğu dikkatlerden kaçmamaktadır. Gölet çevrelerindeki adalarda Zeytin ağaçlarının üçerli gruplarla dikilmesi nispeten bu yetersiz bitkilendirme çalışmalarının başarısızlığını örtbas ettiği görülmektedir. Ayrıca parkın çeşitli noktalarında kaya bahçeleri oluşturma isteği hareketlilik ve görsellik açısından olumlu olmakla birlikte kaya bahçesinde taşların yoğunluğuna oranla bitkilerin yetersizliği dikkat çekmektedir. Burada önerimiz bu alanların toprak ve çeşitli çalı türleri ve bodur iğne yapraklılarla beslenmesi bu alandaki olumsuzluğu hemen kapatacaktır.

Parkın girişinde “Palla”, “Pin-Pon” şekilli spiral servilerin ve küçük yapılı ağaçların kullanımı insanların ilgisini çekmesi yönüyle, parkın ilk girişteki ziyaretçilerin alanı net görmesi sebebi ile başarılı bir çalışmadır.

Tüm bu bitkilendirme çalışmalarının dışında, park içerisindeki yeşil alanların Pinus pinea'larla ve uygun dikimleri ile başarıya örnek olmuştur. Pinus pinea'lar altlarında oturmaya imkan tanınması yönüyle yerinde kullanım oluşturmuştur. Ayrıca parklarda kullanımına sıklıkla rastlanmayan keten bitkisinin yamaçta oluşturulmuş dikimi,

cesaretle uygulanmış ve başarı sağlanmıştır. Fakat park bütünüyle incelendiğinde halkın yoğun kullanımına olanak veren mahalle parkı kriterlerini yakalamış gözükmektedir.

Tablo 8.10: M. Akif ERSOY Parkı bitki kullanım listesi

<u>İğne Yapraklı Ağaçlar</u>	
Latince Adı	Türkçe İsmi
1 Cedrus atlantica	Atlas Sediri
2 Chamacyparis lawsoniana pin-pon	Yalancı Servi ponpon
3 Cryptomeria japonica	Japon Kadife Çamı
4 Cupresyparis leylandii	Yalancı Servi Leylandii
5 Picea abies	Ladin
6 Picea glauca conica	Konik Ladin
7 Pinus pinea	Fıstık Çamı
8 Pinus grifiti	Ağlayan Çam
9 Sekoya sempervirens	Sekoya
10 Taxus baccata	Porsuk
11 Thuja orientalis	Mazı
12 Thuja orientalis 'compacta aurea nana'	Bodur Altuni Mazı
<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>	
1 Acer cristom king	Kral Akçaağaç
2 Aesculus hippocastanum	At Kestanesi
3 Albizzia julibrişim	Gülibrişim
4 Catalpa bignonioides	Sigara Ağacı
5 Celtis australis	Çitlembik
6 Cercis siliquastrum	Erguvan
7 Chamarops humulis	Bodur Akdeniz Palmiyesi
8 Eribortya japonica	Yenidünya
9 Gladitshia tracanthus	Gıladıçya
10 Ligustrum japonica	Japon Kurtbağrı Bitkisi
11 Magnolia grandiflora	Manolya
12 Morus alba pendula	Sarkık Dut
13 Olea europa	Zeytin
14 Quercus robur	Meşe
15 Quercus ilex	Pırnal Meşe
16 Phonix excelsa	Palmiye
17 Phtonía serrulata	Alev Ağacı
18 Platanus orientalis	Çınar
19 Prunus cercifera	Süs Eriği
20 Prunus kanzan	Süs Kirazı
21 Salix babylonica	Salkım Söğüt
22 Sophora japonica pendula	Japon Saforası
23 Tilia tomentosa	Ihlamur

Geniş Yapraklı Ağağlar

1	Agave euro-americana aurea	Sarı Sabır Ağacı
2	Buxus sempervirens	şimşir
3	Bambusea sp.	Bambu alışı
4	Cotinus tetra	Bulut alışı
5	Drecena indivisa	Diresena
6	Eleagnus umbellata	Japon İğdesi
7	Euonymus latifolia aurea	Sarı Alacalı Taflan
8	Hibiscus sp.	Hatmi
9	İlex aquifolium	oban Püskülü
10	Laurus sp.	Çalı Defne
11	Ligustrum japonica	alı Japon Kurtbağrı
12	Mahonia media chartii	Mahonya
13	Phtonia fraseri red robin	Alev alışı
14	Juniperus sabina horizontalis	Yayılcı Sabin Ardıcı
15	Viburnum opulus	Kartopu

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011

şekil 8.41: M. Akif Ersoy Parkı genel görünüml

Şekil 8.42: M. Akif Ersoy Parkı gölet çevresi bitkilendirilmesi

Şekil 8.43: M. Akif Ersoy Parkı içi ağaçlandırma ve kaya bahçesi görünümü

Şekil 8.44: M. Akif Ersoy Parkı yürüyüş yolu çevresi düzenlemesi

9.3.5 Cumhuriyet Parkı Örneği

İnceleme uygulamalarından bir diğer alan ise Cumhuriyet Parkıdır. Mahalle parkı olarak yapılan park Cumhuriyet Mahallesi Cumhuriyet Caddesi yanında olup, E5 karayoluna 150 metre mesafededir. Park yaklaşık 9 dekar alandan oluşmaktadır. İçerisinde Kapalı ve yarı açık kafeterya, çocuk oyun alanı, açık alan spor aletleri alanı, 320 m²'lik mini gölet ve şelalesi alanı, kauçuk zemin yürüyüş yolu ve oturma alanları bulunmaktadır. Park bu mahalle ve çevresindeki mahallelere ve de aynı zamanda çevre ilçe vatandaşlarına da hizmet etmektedir. Park yapımına 2005 yılında başlanmış ve hizmete açılmıştır. Hava fotoğrafında konumu ve alanı gözükmektedir (Şekil 8.45)

Cumhuriyet parkında yoğun bir bitkilendirme görülmesine rağmen isabetli tür seçimleri ile göze çarpan örnek bir park çalışması diyebiliriz. Çevresinin yüksek binalarla çevrili olması ve bina bahçelerinin bulunmaması veya bahçelerine yeteri özen gösterilmesi Cumhuriyet parkının varlığının gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. İçerisinde herhangi bir bitki olmasa dahi sadece yeşil alanı ile Cumhuriyet parkı bulunduğu yerde önemli bir konuma sahiptir. Böylesi bir parkta seçilecek türlerin yerli yerinde olması da

başarıya kaçınılmaz kılacaktır. Nitekim Cumhuriyet parkında yapılan bitkilendirme çalışmaları da bu düşüncelerimi destekler niteliktedir.

Şekil 8.45: Cumhuriyet Parkı hava fotoğrafı

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Cumhuriyet parkı Esenyurt parkları içerisinde bitki türlerinin form bakımından en iyi olduğu parklardan biridir. Soliter kullanımları ile Laurus sp., Picea sp., Taxus sp. türleri başarı ile uygulanmış ve yapımından günümüze geçen 6 (altı) yıla yakın süre zarfında hemen hemen tüm türler en iyi form seviyelerine ulaşmış olduğu görülmektedir. İç kısımlar ile duvar önlerinde kullanılan Callistemon (fırça) çalıları yeşil bantlar üzerinde renk uyumu ile hemen göze çarpmaktadır. Ayrıca büyük çap ve boyda ağaçların kullanımın yoğun olmadığı alanlarda kullanılmasında yerli yerinde bir davranış olduğu kanısındayım. Böylelikle insanların yoğun kullandığı oturma, kafe, çocuk oyun alanı vb. alanlarda insanlar daha rahat aktivitelerini gerçekleştirmekte, büyük ağaçlarla kullanım alanları kısıtlanmamaktadır. Parkta kullanılan bitki türleri Tablo 8.11’de görülmektedir.

Cumhuriyet parkının içerisindeki ağaç ve çalılar başarı ile tasarlanıp dikilmiş olmasına rağmen havuz çevrelerinin bitkilendirmesinin ve park geneli çiçeklik alanların azlığı da dikkat çekmektedir. Gölet çevresinde sadece bambuların kullanılması hem türün cansız görünümünden, hem de tür çeşitliliğinin az oluşundan parkın genel bitkilendirme başarısına gölge düşürmektedir.

Cumhuriyet parkına yapılacak bakımlarla, gölet çevresi bitkilerin çeşitliliğinin artırılması ve ayrıca çiçek dikim alanları oluşturularak mevsimlik çiçek dikimleri ile parkın görsel açıdan zenginleşmesi kanaati oluşmaktadır.

Tablo 8.11: Cumhuriyet Parkı bitki kullanım listesi

<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>		
Latince Adı		Türkçe İsmi
1	Abies nordmanniana	Gök nar
2	Cedrus deodora	Himalaya Sediri
3	Cupressus arizonica	Arizona Servisi
4	Picea pungens	Mavi Ladin
5	Thuja orientalis	Mazı
<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>		
1	Acer negundo	Akçaağaç
2	Eleagnus angustifolia	İğde
3	Gladitshia tracanthus	Gıladıçya
4	Hibiscus syriacus	Ağaç Hatmi
5	Laurus nobilis	Defne
6	Liquidamber orientalis	Sığla
7	Magnolia grandiflora	Manolya
8	Malus filoribunda	Süs Elması
9	Quercus robur	Meşe
10	Phonix canariensis	Palmiye
11	Phtonia serrulata	Alev Ağacı
12	Prunus cercifera nigra	Süs Eriği
13	Salix babylonica	Salkım Söğüt
14	Sophora japonica pendula	Japon Saforası
15	Tilia tomentosa	İhlamur
<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>		
1	Berberis thunbergi 'atropurpurea'	Kır. Yapraklı Kadın Tuzluğu
2	Buxus sempervirens	Şimşir
3	Callistemon citrinus	Fırça Çalısı
4	Euonymus latifolia aurea	Sarı Alacalı Taflan
5	Ligustrum japonica	Çalı Ligustrum
6	Nerium oleander	Zakkum
7	Rosa sp.	Gül
8	Viburnum tinus	Herdem Yeşil Kartopu

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

Şekil 8.46: Cumhuriyet Parkı girişi bitki uygulaması

Şekil 8.47: Cumhuriyet Parkı oturma alanı çit uygulaması

Şekil 8.48: Cumhuriyet Parkı yürüyüş yolu yanı bitki düzenlemesi

Şekil 8.49: Cumhuriyet Parkı yürüyüş yol kenarı birki uygulaması

Şekil 8.50: Cumhuriyet Parkı yürüyüş yolu alle uygulaması (Ihlamur)

Şekil 8.51: Cumhuriyet Parkı duvar kenarı bitki uygulaması

Şekil 8.52: Cumhuriyet Parkı duvar kenarı bitki uygulaması

Şekil 8.53: Cumhuriyet Parkı park içi bitki uygulaması

8.3.6 Gazi Osman Paşa Parkı Örneği

Gazi Osman Paşa Parkı mahalle parkı olarak yapılmış park alanlarından bir diğeridir. Park alanı Örnek Mahallesi 1384. Sokak yanında bulunan ve yaklaşık 4 dekar alana kurulmuş etrafı duvarlar ile çevrilerek diğer alanlardan ayrılmış çevre halkın yoğun bir şekilde kullandığı park alanlarındandır. Park alanı içerisine baktığımızda bir fiskiyeli süs havuzu, sosyal tesis, çok amaçlı saha (basketbol, voleybol, futbol), çocuk oyun alanı, fitness alanı, yürüyüş yolu, oturma bankları dikkat çekmektedir. Park 2009 yılı sonunda hizmete açılmıştır. Şekil 8.54 de parkın hava fotoğrafı, Şekil 8.55 de parkın peyzaj projesi görülmektedir.

Şekil 8.54: G.O. Paşa Parkı hava fotoğrafında konumu ve çevresi

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Şekil 8.55: G.O. Paşa Parkı peyzaj projesi

Kaynak: E.B. Park ve Bahçeler Müdürlüğü, 2010.

Gazi Osman Paşa parkı yeşil alanının az olmasının yanında yerinde türler seçilmek koşulu ile ziyaretçileri açısından beğenilen ve ruhsal açıdan rahatlatan ölçüde bir park olduğu görülmektedir. Parkın giriş kısmında yeşil alanlarda üçlü gruplar şeklinde zeytin ağaçları kullanılması tasarımda iyi bir örnek oluşturmuştur. Ayrıca parkta göze çarpan tür olarak zeytin ağaçlarının kullanımı bonsai havası verdiği görülmektedir. Tasarım açısından güzel bir düşünce olarak dikkat çekmektedir.

Parktaki yürüyüş yolları ve spor alanları çevresi alle amaçlı *Lagestroemia indica* (oya) ile çevrilmesi de teknik açıdan olumlu bir davranış olmuştur. Ayrıca parkın sınırını teşkil eden fabrika duvarının önüne dikilen orman sarmaşıklarının ileriki yıllarda büyüyerek fabrika duvarını kaplayıp yeşil duvar oluşturacağı da düşünülürse parktaki bitkilendirme başarısının iyi olduğu görülmektedir. Parkın çevre duvarı tarafında leylandi türleri ile perdeleme yapıldığı görülmektedir. Genel anlamı ile peyzaj kriterleri ele alınarak yapılan dikimler ziyaretçilerini de memnun eder nitelikte olduğu görülmektedir. Tablo 12’de park alanında kullanılan bitki türleri görülmektedir.

Tablo 8.12: Gazi Osman Paşa Parkı bitki listesi

<u>İğne Yapraklı Ağaçlar</u>	
Latince Adı	Türkçe İsmi
1 Cedrus atlantica	Atlas Sediri
2 Cupresyparis leylandii	Yalancı Servi Leylandi
3 Cupressus macrocarpa wilma	Limoni Servi
4 Cupressus macrocarpa glauca	Mavi Servi
5 Pinus pinea	Fıstık Çamı
6 Thuja occidentalis	Mazı
<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>	
1 Acer negundo	Akçağaç
2 Albizzia julibrissim	Gülibirişim
3 Catalpa bignonioides	Sigara Ağacı
4 Cercis siliquastrum	Erguvan
5 Chamarops humulis	Bodur Akdeniz Palmiyesi
6 Ficus sp.	İncir
7 Gladitshia triacanthos	Gıladıçya
8 Juglans regia	Ceviz
9 Lagarstroemia indica	Oya Ağacı
10 Laurus nobilis	Defne
11 Magnolia grandiflora	Manolya
12 Morus alba	Dut
13 Olea europa	Zeytin
14 Phonix excelsa	Palmiye
15 Pinus pinea	Fıstık Çamı
16 Prunus cercifera	Süs Eriği
17 Robinia pseudoacacia umbrelifera	Top Akasya
18 Salix babylonica	Salkım Söğüt
19 Tilia tomentosa	Ihlamur
<u>Çalılar</u>	
1 Cercis sp.	Erguvan Çalısı
2 Cotinus tetra	Bulut Çalısı
3 Eleagnus angustifolia bungei	Çalı İğde
4 Euonymus latifolia	Taflan
5 Hydrangea microphylla	Ortanca
6 Laurus sp.	Çalı Defne
7 Mahonia media chartii	Mahonya
8 Nerium oleander	Zakkum
9 Phtonis sp.	Alev Çalısı
10 Pyracantha coccinea	Ateş Dikeni
11 Sprea bumelda	İspirya Çalısı
12 Juniperus sabina horizontalis	Yayılıcı Sabin Ardıcı

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011

Şekil 8.56: G.O. Paşa Parkı ana yol çevresi bitkilendirme çalışması

Şekil 8.57: G.O. Paşa Parkı yürüyüş yolu ve duvar yanı ağaçlandırma çalışması

Şekil 8.58: G.O. Paşa Parkı grup ağaç kullanımı (Zeytin)

Şekil 8.59: G.O. Paşa Parkı soliter ağaç kullanımı

8.3.7 Has Bahçe Parkı Örneği

Has Bahçe Parkı mahalle parkı ölçeğinde yapılmış bir diğer park alanıdır. Park 2007 yılında hizmete açılmış olup, içerisinde yetmişmiş çam ağaçlarının bulunduğu koruluk alanda mevcut ağaçlar korunarak projelendirilmiş Esenkent mahallesi ve çevre mahallelere hizmet eden park alanıdır. Park Esenkent Mahallesi Süleyman Demirel Caddesi üzerinde yaklaşık dokuz dekar alan üzerine kurulmuştur. Park alanı içerisinde restoran ve kafeterya, fiskiyeli şelaleli gölet, alan tenisi sahası, üç potalı basketbol oyun alanı, çocuk oyun alanı, yürüyüş yolu, ahşap köprü, görsel su değirmeni, pergola, oturma alanları bulunmaktadır. Hava fotoğrafında konumu ve alanı görülmektedir (Şekil 8.60).

Hasbahçe Parkı Esenyurt ilçesinin toplu konut alanı olarak tasarlanmış ve bu yönde yapılaşmasının olduğu Esenkent Mahallesi'nde kurulmuş orta ölçekte bir park olarak dikkat çekmektedir. Parkın bitkilendirme çalışması yapılırken çevre yapıların mimarisinin düşünülürken göz ardı edilmemiş gibi durmaktadır.

Parkın girişinde büyük Pinus sp. türleri adeta insan ruhunda Orman havasını hissettirmektedir. Girişte böyle büyük ağaçlarda karşılaşmak, ilk etapta insanın dış dünya ile bağını keser durumdadır. Yol boyu devam eden ibrelili ve yapraklı ağaçların birbiri ile yaptığı kompozisyonda görülmeye değerdir. Ayrıca formlarının düzgün oluşu ile Eounymus sp., Cotanaster sp., Phtonta sp. vb. çalı türleri tasarımda eksik yan bırakmamaktadır.

Hasbahçe içerisinde gölet bulunan parklar içerisinde bitkilendirmesi en isabetli olan park olarak göze çarpmaktadır. Gölet yanlarında kullanıma uygun saz türleri, bodur Pittosporum ve Juniperus türleri ile uyumlu bir şekilde planlanıp uygulanmıştır.

Parkın olumsuzluk olarak nitelendirilebileceğimiz göze çarpan bitkisel uygulaması olarak Pinus türlerinin diğer çalılara verdiği zarar söylenebilir. Pinus türlerinin yoğun olarak kullanıldığı alanlarda Pinus altlarında bulunan çalı türlerinin gelişiminin yavaş veya sıkıntılı olduğu gözlemlenmektedir. Pinus altlarına dikilecek ağaççık veya çalıların, gölgeye dayanıklılığı, gelişim gücü gösterip göstermeyeceği de planlanarak seçilecek türlerle daha büyük başarılar yakalanacağı düşünülebilir. Tablo 13'de parkta kullanılan bitki türleri tablo olarak görülmektedir.

Şekil 8.60: Has Bahçe Parkı hava fotoğrafında konumu ve çevresi.

Kaynak: <http://sehirrehberi.ibb.gov.tr/map> 2011

Tablo 8.13: Hasbahçe Parkı bitki listesi

<u>İğne Yapraklı Ağaçlar</u>		
	Latince Adı	Türkçe İsmi
1	Cupresyaris leylandii	Yalancı Servi Leylandii
2	Picea pungens	Mavi Ladin
3	Pinus sp.	Çam
4	Thuja orientalis	Mazı
<u>Geniş Yapraklı Ağaçlar</u>		
1	Aesculus hippocastanum	At Kestanesi
2	Laurus nobilis	Defne
3	Ligustrum Japonica	Japon Kurtbağrı
4	Magnolia grandiflora	Manolya
5	Quercus robur	Meşe
6	Platanus orientalis	Çınar
7	Phonix canariensis	Palmiye
8	Salix babylonica	Salkım Söğüt
<u>Çalılar</u>		
1	Berberis thunbergi 'atropurea'	K. Yapraklı Kadın Tuzluğu
2	Buxus sempervirens	Şimşir
3	Callistemon citrinus	Fırça Çalısı
4	Cortederia sellowiana	Saz
5	Euonymus latifolia aurea	Sarı Alacalı Taflan
6	Ligustrum japonica	Çalı Ligustrum
7	Nerium oleander	Zakkum
8	Rosa sp.	Gül
9	Viburnum tinus	Herdem Yeşil Kartopu

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü) 2011

Şekil 8.61: Hasbahçe Parkı mini gölet çevresi bitkilendirme çalışması

Şekil 8.62: Hasbahçe Parkı girişi mevsimlik çiçek çalışması

Şekil 8.63: Hasbahçe Parkı yürüyüş yolu ağaçlandırması

Şekil 8.64: Hasbahçe Parkı eğimli alan bitkilendirmesi

Şekil 8.65: Hasbahçe Parkı kaya bahçesi tasarımı

Şekil 8.66: Hasbahçe Parkı bina yanı bitkilendirme ve perdeleme çalışması

8.3.8 Örnek Yeşil Sokak Uygulaması

Esenyurt ilçesinde Park ve Bahçeler Müdürlüğünden alınan bilgiler ve veriler incelendiğinde bazı cadde ve sokaklarda yeşil örnek sokak uygulamaları görülmektedir. Bu uygulamalar genelde seçilen bazı mahallelerde uygulanmış sokak veya cadde içerisinde araç yolunun bir bölümü kullanılarak yeşil alan bantları oluşturmuştur. İlk yapılan örnek sokak uygulamasının Örnek Mahallesi 1374. Sokakta yapıldığı ve bunun ardından bazı diğer sokaklarda da uygulama yapıldığı belirtilmiştir. 1374. Sokakta yapılan peyzaj düzenlemesi görülmektedir (Şekil 8.67).

Şekil 8.67: 1374. Sokak peyzaj düzenlemesi (Örnek Sokak)

Örnek olarak incelenen sokakta yapılan incelemede resimde de görüldüğü üzere alan içerisinde araçların geçeceği tek yönlü yol bırakılmış olup yol kenarında 150 cm genişliğinde yeşil bantlar bırakılmıştır. Yeşil alanlar belli noktalarda kesilerek araç park alanları ve bina girişleri için sert zeminler bırakılmıştır. Bant içerisinde ayrıca *Pittosporum tobira* nana (Bodur pitosporum), *Rosa* sp. (Gül) çalı türlerinin, yer örtücü olarak ise çim uygulaması yapıldığı görülmüştür. Uygulama sokak sakinlerine bir park havası kazandırmıştır. Fakat yapılan incelemede birçok örnek sokakta yeşil alan üzerine

park etmiş araçlar dikkat çekmiş olup, bazı sokak sakinleri tarafından yapılan uygulamaların korunmadığı görülmüştür. Bu alanlarda yapılacak çit bitkisi ve ya çit yapma suretiyle bu olumsuzlukların giderilebileceği düşünülmektedir. Ayrıca sokakta bazı alanlarda araç park yerleri oluşturularak bu uygunsuz kullanımların engellenebileceği önerilmektedir. Esenyurt ilçesinde örnek yeşil sokak uygulaması yaklaşık olarak yirmi sokak ve cadde de yapıldığı bilgisi alınmıştır. Bu uygulama yanında diğer birçok sokak ve cadde de yol kenarı ağaçlandırma çalışmaları dikkat çekmektedir.

Bu tür uygulamalar sokaklarda yeşil bir görüntü oluşturması, halkın park alanlarını kapıları önünde hissetmeleri açısından önemli bir yer tutmasına rağmen, kullanım alanlarının ve sokakların darlığı açısından olumsuz etkiler sağladığı görülmektedir.

8.3.9 Çocuk Parkı Örnekleri

Esenyurt ilçesinde peyzaj uygulama alanları incelendiğinde önemli bir yere sahip olan ve her mahallesinde birkaç adet olan Çocuk Parkları görülmektedir. Tüm Esenyurt'un İmar planları incelendiğinde Kentsel yeşil alan planlamalarında en küçük ölçeğe sahip bu alanların yeteri yere sahip olmadığı dikkat çekmektedir. Mevcut Çocuk Parklarına ait liste tabloda görülmektedir (Tablo 8.14).

Genelde yapılan incelemelerde ve E.B. Park ve Bahçeler Müdürlüğünden alınan veriler ışığında çocuk park alanlarında yapılan uygulamalarda çocuk oyun alanları, açık alan spor aletlerinin bulunduğu alanlar, kısa yürüyüş yolları, yüksek aydınlatma ve çok amaçlı basketbol sahaları dikkat çekmektedir.

Örnek olarak alınan Ardıçlı Mahallesi G-514 sokak yanında bulunan Ardıç Park TEM kenarına bakan tarafı çevre duvarı ile diğer alandan ayrılmış ve sokağa bakan kısmında ise bordürler ayırıcı eleman olarak kullanılmıştır (Şekil 8.68, Şekil.8.69). Park içerisinde bir yürüyüş yolu, basketbol sahası, çocuk oyun grubu, oturma alanları ve geniş yeşil alanlar dikkat çekmektedir. Parkın TEM yoluna bakan cephesinde karayolunun görüntüsünü kapatmak amaçlı olmak üzere Leylandi ağacı ile perde yapıldığı görülmektedir. Parkın içerisinde ise ağaçlar yol kenarı ağaçları ve park içi uygulamaları olarak kullanıldığı görülmektedir. Çalı türleri fazla kullanılmadığı dikkat çekmektedir. Bunun nedeni olarak bu alanların çocuklar tarafından yoğun kullanılması gösterilmektedir. Bu alanlarda çeşitli çalı türleri ile bazı noktalarda gruplar

oluşturulması ve yol kenarında it bitkisi ile yeşil bir it bitkisi kullanılması önerilmektedir.

Esenyurt geneli ocuk parklarının geneli incelendiğinde bitkilendirme çalışmalarının yer yer zayıf olduğunu söyleyebiliriz. ocuk Parklarındaki bitkilendirme çalışmaları cadde ile sokaklarındaki ağaç yoğunluğu fazla olan örnek ve Merkez mahalleleri gibi mahallelerde az, Kıra, Güzelyurt mahalleleri gibi cadde ve sokaklarda ağaçlandırmanın az olduğu yerlerde fazla bitkilendirme göze çarpmaktadır.

Çocukların veya ebeveynlerinin parkı kullanırken rahatsız olabileceği düşünülerek olsa gerek; ibreli türler aktif kullanım alanlarının dışında tercih edildiği görülmektedir. Bu tür ağaçların yerine ocuk parklarında meyvesiz çalılar, yapraklı ağaç ve ağaççıklar tercih edildiği görülmektedir.

Parkların birçoğunda bahçe duvarının leylandilerle çevrili olması da park duvarlarındaki yapılaşmanın sert görünümünü yumuşatmış, ayrıca park sınırının belirleyici olması yönüyle de yerinde bir kullanım olduğu görülmektedir.

şekil 8.68: Ardıç Parkı (ocuk Parkı) TEM yanı leylandi ile perdeleme alışması

Şekil 8.69: Ardıç Parkı (Çocuk Parkı) genel görünüm

Tablo 8.14: Çocuk parkları ve oyun alanları

S. No	Çocuk Oyun Alanı ve Parkları	Bulunduğu Yer	Mahallesi	Alan (m ²)
1	Ardıç Parkı	G-514. Sokak (Tem Kenarı)	Ardıçlı	5,029.00
2	Defne Parkı	736. Sokak	Ardıçlı	712.00
3	Karanfil Parkı	778. Sokak	Ardıçlı	537.00
4	Petunya Parkı	745. Sokak	Ardıçlı	810.00
5	Rotary 100. Yıl Parkı	795-824. Sokak	Ardıçlı	3,838.00
6	Sarmaşık Parkı	788. Sokak	Ardıçlı	472.00
7	Çocuk Parkı	330 Sk Işık-Dicle Sk. Dere Yolu	Atatürk	1,540.00
8	Çocuk Parkı	Yunus Emre Cad Çalığışu Sk	Atatürk	997.00
9	Çocuk Parkı	K. Karabekir Cad. Fidan Sk.	Atatürk	992.00
10	Çocuk Parkı	Atatürk Cad. Leylek-Pelikan Sk.	Atatürk	274.00
11	Kuruçeşme Parkı	Kuruçeşme Cad. Ssedef Sk	Atatürk	1,094.00
12	Nazım Hikmet Parkı	Bahçeyolu Cad. 911. Sokak	Fatih	9,471.00
13	Lale Parkı	894-897. Sokak	Fatih	1,956.00
14	Altınyıldız Sitesi Yanı Yür. P.	1979. Sokak	Cumhuriyet	2,285.00
15	1981. Sokak çocuk parkı	1981. Sokak	Cumhuriyet	833.00
16	Gökmar Parkı	Mimar Sinan Cad. 13. Sokak	Güzelyurt	2,215.00
17	Nilüfer Parkı	28. Sokak	Güzelyurt	1,103.00
18	Çocuk Parkı	20-22. Sokak Çocuk Parkı	Güzelyurt	1,429.00
19	Gardenya Parkı	9. Cadde	Güzelyurt	1,992.00
20	Çiğdem Parkı	227. Sokak	İncirtepe	647.00
21	Hız Ömer Camii Yanı Parkı	355. Sokak	İnönü	2,090.00
22	Çocuk Parkı	Açelya Cad. Filiz Sk.	İstiklal	739.00
23	Çocuk Parkı	Papatya Cad. Gülbahar-Aslanağzı Sk	İstiklal	537.00

24	Çocuk Parkı	Atatürk Cad. İhlamur Sokak)	İstiklal	1,447.00
25	Hüseyin Demircioğlu Parkı	Küpe çiçeği Cad. Fesleğen-Leylak Sk.	İstiklal	789.00
26	Gül Parkı	Ahmet Haşim Cad. İpek Sokak)	İstiklal	1,089.00
27	Hasan Bey parkı	F.Çakmak Cad. Güfte Sk.	İstiklal	798.00
28	İbrahim Boybeyi Parkı	Açelya Cad-Madımak Sk	İstiklal	1,215.00
29	İSKİ Altı Parkı	Esen Cad.	İstiklal	5,464.00
30	Kartopu Parkı	Atatürk Cad. Gümüş-Mercan Sk.	İstiklal	1,184.00
31	Çocuk Parkı	Sarı Papatya-Çelenk Sk.	İstiklal	802.00
32	Kıraç Maydan Parkı	Atatürk Cad.	İstiklal	1,560.00
33	M.çeşme Muhatarlık Yanı Çocuk P.	Sinan Başkan Sağlık Ocağı Yanı	Mehterçeşme	1,232.00
34	Şirinler Anaokulu Çocuk Bahçesi	1880. Sokak	Mehterçeşme	2,280.00
35	Menekşe Parkı	1868-1880. Sokak	Mehterçeşme	1,505.00
36	Eski Muhtarlık Yanı Çocuk Parkı	1207. Sokak	Merkez	3,135.00
37	Meyveli Park	1168-1175. Sokak	Merkez	1,074.00
38	Esenyurt Anaokulu Çocuk Bahçesi	1131. Sokak	Merkez	1,840.00
39	Hüseyin Gürocak Parkı	1204. Sokak	Merkez	2,380.00
40	Cami Yanı Bahçesi Çocuk parkı	115. Sokak	Namık Kemal	4,200.00
41	Çocuk Parkı	1367. Sk. (Esenyurt İÖÖ. Arkası)	Örnek	418.00
42	Çınar Parkı	F. Sönmez Cad. 1405. Sokak	Örnek	1,620.00
43	Akasya Parkı	4.-5. Sokak	Saadetdere	555.00
44	Begonya Parkı	74. Sokak	Saadetdere	421.00
45	Kazım Karabekir Çocuk Parkı	Kazım Karabekir Caddesi	Saadetdere	743.00
46	Ortanca Parkı	65. Sokak	Saadetdere	914.00
47	Rahman Şahin Parkı	38-39. Sokak	Saadetdere	875.00
48	Sardunya Parkı	50. Sokak	Saadetdere	444.00
49	Sümbül Parkı	63. Sokak	Saadetdere	454.00
50	89. Sokak Çocuk Parkı	89. Sokak	Saadetdere	350.00
51	Zambak Parkı	Oktay Rifat Caddesi	Saadetdere	613.00
52	Erguvan Parkı	1658-1667. Sokak	Sanayi	1,036.00
53	Yasemin Parkı	1658-1661. Sokak	Sanayi	672.00
54	Sanayi Mah. Çocuk Oyun Alanı	1570. Sokak	Sanayi	557.00
55	Obakent Çocuk Parkı	Fatih Sultan Mehmet Cad.	Talatpaşa	783.00
56	Yonca Parkı	649. Sokak	Yenikent	455.00
57	Yenikent Kültür Merkezi Parkı	679. Sokak	Yenikent	2,434.00
58	661. Sokak Çocuk Parkı	661. Sokak	Yenikent	1,060.00
59	659. Sokak Çocuk Parkı	659. Sokak	Yenikent	692.00
60	Papatya Parkı	1894 Sokak	Yeşilkent	1,365.00
61	85. Sokak Parkı	85-86. Sokak	Saadetdere	331.00
			Toplam Alan	90,378.00

Kaynak: Esenyurt Belediyesi (Park ve Bahçeler Müdürlüğü), 2011.

8.3.10 Orta Refüj, Cadde, Yol Kenarı ve Diğer Yeşil Alan Örnekleri

Kentlerde yeşil alan uygulamalarında yok kenarı ağaçlandırmaları, orta refüj ve göbekler, kamu bahçeleri, ağaçlandırma alanları, mezarlıklar vb. diğer yeşil alanlar da önemli bir yere sahip peyzaj uygulamalarıdır. Esenyurt ilçesinde bu alanlar incelendiğinde orta refüj uygulamalarından Doğan Araslı Bulvarı ilk göze çarpan peyzaj uygulaması olarak dikkat çekmektedir. Esenyurt ilçesinin ana ulaşım yolu olan bulvar yaklaşık 5 km. uzunluğunda olup ilçeyi baştan sona ikiye bölen bir konumdadır. Bu alan

alınan veriler ışığında yaklaşık 8.000 m² yeşil alandan oluşmakta ve orta refüj ağaçlandırması yapılmış, belli bir bölümünün mevsimlik çiçekler ve kısa boylu *Lavandula angustifolia* (Lavanta) çalısı ile düzenleme yapıldığı görülmektedir. Böylelikle tek düzeliğin olduğu bu orta refüj bir hareketlilik kazanmış olmaktadır. Ayrıca iki yönlü olarak değişen mevsimlerle birlikte ayrı renklemelerin olduğu mevsimlik çiçekler ile göze hitap eden bir yapı oluşturulduğu görülmektedir. Ayrıca alanda yeraltı sulama sistemi uygulaması özellikle yaz aylarında yüzeyden sulama sonucu fazla suyun yola taşması sonucu yol üzerinde araçlarda kaymalara sebep olduğu göz önüne alınırsa iyi bir uygulama olarak görülmektedir. Bu alanda yer örtücü olarak çim yüzeyler oluşturulmuş olup, dikim yapılan ağaçlara bakıldığında daha çok soliter kullanımlarda görülen *Magnolia grandiflora* (Manolya) ağacının tijli türünün kullanıldığı görülmektedir. Ülkemizde pek fazla bu tür ile orta refüj uygulaması görülmemektedir. Fakat bazı ülkelerde örneklerine rastlanmaktadır. Modern şehircilik anlayışı düşünüldüğünde iyi bir çalışma olduğu görülmektedir. Bunun yanında *Ligustrum japonicum* tige (Tijli kurtbağrı ağacı) da bu alanda orta refüjde kullanılan tür olarak göze çarpmaktadır. *Ligustrum* ağacının bu tür uygulamalarda yaygın kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca bu uygulamada dikkat çeken unsurlardan biride ağaçların boylu ve kalın gövdeli olmalarıdır. Ağaçlar yol trafiği düşünüldüğünde iyi bir seyir alanı oluşturmakta, bazı noktalarda yer yer alacalı türlerin kullanılması ile de farklılık oluşturmaktadır. Bulvar kenarında dikim yapılan ağaçlara bakıldığında orta refüjde bulunan düzen görülmemektedir. Bunun nedenlerinden birisi ise düzensiz yapılaşma olarak dikkat çekmektedir. Son yıllarda yeni yapılaşmalarla birlikte bu düzen bir nevi oluşturulmaya başlamış fakat yol kenarında ağaçlarda boşluklar dikkat çekmektedir. Yol kenarı ağaçlarına baktığımızda *Platanus orientalis* ve *Fraxinus excelsior* türleri olduğu görülmektedir. İki türde yol kenarı ağaçlandırılmasında sıkça kullanılan türler olarak görülmektedir (Şekil 8.70, Şekil 8.71).

Şekil 8.70: D.Arashlı Bulvarı orta refüj düzenlemesi (Manolya ağaçları)

Şekil 8.71: D.Arashlı Bulvarı orta refüj düzenlemesi (Ligustrum ağaçları)

Orta refüj uygulaması yapılmış diğer caddeler incelendiğinde başlıcaları Akçeburgaz Mahallesi Akçeburgaz Caddesi; Atatürk Mahallesi Atatürk Caddesi; Cumhuriyet Mahallesi Cumhuriyet Caddesi, Nazım Hikmet Bulvarı, Hürriyet Caddesi; Esenkent Mahallesi Talatpaşa Mahallesi yan yol yeşil alan düzenlemesi; Güzelyurt Mahallesi Yıldırım Beyazıd Caddesi; Mehterçeşme Mahallesi Nazım Hikmet Caddesi, Bağdat Caddesi yan refüj uygulamaları; Merkez Mahallesi Ahmet Arif Caddesi; Namık Kemal Mahallesi Adile Naşit Bulvarı; Örnek Mahallesi Sivas Kongre Caddesi, Erzurum Kongre Caddesi; Pınar mahallesi Ahmet Arif Caddesi; Sanayi Mahallesi Atatürk Caddesi, Yeşilkent Mahallesi Ahmet Arif caddesi, 1917. Sokak uygulamaları dikkat çekmektedir. Burada yapılmış uygulamalar ve dikim yapılan ağaçlar ilçenin ana aksında dikkat çeken uygulamalardır. Bu caddelerden özellikle toplu konutların bulunduğu Güzelyurt mahallesi ve Cumhuriyet mahallelerinde bulunan caddelerin orta refüj uygulamalarında çalı türleri ve mevsimlik çiçek uygulamaları ağaç dikimleri yanında dikkat çekmekte diğer caddelerde ise sadece ağaç dikim uygulamaları ve zeminde çim ögesi kullanıldığı görülmektedir. Dikim yapılan ağaç türlerine bakıldığında genelde, *Platanus orientalis* (Doğu çınarı), *Fraxinus sp.* (Dişbudak), *Robinia pseudoacacia* (Yalancı akasya), *Tilia spp.* (Ihlamur) gibi geniş yapraklı ağaç türleri dikkat çekmektedir. Son yıllarda uygulaması yapılmış olan bu caddelerde ağaçların dikim kuralları çerçevesinde dikildikleri görülmektedir.

Bunun yanında diğer birçok cadde ve sokakta yapılan yol kenarı ağaçlandırmalarında da ilçenin yeşillendirme çalışmalarında önemli yere sahip oldukları görülmektedir. Bu alanlarda cadde ve sokakların darlığı sebebi ile yapılan uygulamalarda gözlemlenen unsurların başında ağaçların bina cephelerine yakın olması bina sakinlerini rahatsız ettiği gözlemlenmiş, bu alanlara özellikle daha küçük taç yapılı ağaçların uygulamasının daha iyi olabileceği tavsiye edilmektedir.

Esenyurt ilçesini TEM yoluna bağlayan giriş yolu çevresindeki alanda oluşturulan peyzaj uygulama çalışması dikkat çeken ve önemli olduğu düşünülen bir uygulama olarak görülmektedir (Şekil 8.72, Şekil.8.73). Bu alanda dikim yapılan ağaç, ağaççık, çalı ve yer örtücülerle ilçeye giriş kısmında göze hitap etmesi, servi türü ağaçlar ile perdeleme ve çevreleme yapılması bu ağaçların ön kısmında gül, pitosporum, muşmula gibi çalı türleri ile çeşitli figürler oluşturulması ve her mevsim değiştirilen mevsimlik çiçeklerle sıcak renklenmeler yapılması iyi bir peyzaj çalışması olarak görülmektedir.

Ayrıca bir diğerkentsel uygulamalardan biride mezarlık alanlarıdır. Esenyurt ilçesinde altı adet mezarlık bulunmaktadır. Bu mezarlıkların toplam alanı 300.000 m²'yi bulmaktadır. Mezarlıkların bakımı ve uygulaması İBB. Mezarlıklar Müdürlüğünce yapılmaktadır. Mezarlık alanları incelendiğinde beş mezarın artık doluluk oranına ulaştığı ve buralarda genelde vatandaşlar tarafından yapılan ağaç ve çalı dikimleri ile düzensiz bir dikim uygulandığı görülmektedir. Bu alanlarda genellikle Karaçam, Servi türleri, Sedir, Akçe ağaç, yalancı akasya, dişbudak ağaç türleri ile bunun yanında güller dikkat çekmektedir. Esenyurt Belediyesince Örnek Mahallesi ve Merkez Mezarlıklarında yapmış olduğu dikim çalışmalarında mezarlık yolu yan kenarları, şevli bölüm ağaç dikimleri ve mezarlar üzerinde yapmış olduğu gül dikim çalışmaları bu alanları bir nebze düzenlemiştir. Definlerin devam ettiği Sanayi Mahallesi Gülbahçe mezarlığındaki çalışmaların İBB Mezarlıklar Müdürlüğünde olması ve yeni uygulamalar çerçevesinde adalar ve yollar net bir şekilde ayrılmış ve ağaç dikim alanları belirlenmesi iyi bir uygulama olarak görülmektedir. Mezarlık çevresinin büyük bir bölümü Leylandi servisi ile çevrelenmiş ve damlama sulama sistemi ile döşenmiştir. Bu alan içerisinde henüz ağaçlandırma çalışmaları yetersiz olduğu görülmektedir. Mezarlıklar Müdürlüğünün ilerki yılları çalışması arasında olduğu belirtilmektedir.

Esenyurt ilçesinde yapılan bu uygulamalara bakıldığında son yıllarda yapılan çalışmalar ile ağaçlandırma alanları, orta refüjler, kamusal alan bahçeleri, yol kenarları, mezarlıklar ve diğerkaçık yeşil alanların 1.030.000 m²'yi bulduğu alınan bilgiler ışığında görülmektedir. Esenyurt çevre yolunda yeşillendirilmiş koruma alanları incelendiğinde 980.000 m² açık yeşil alan olduğu görülmektedir (Esenyurt Belediyesi, Park ve Bahçeler Müdürlüğü). Aşağıdaki şekillerde yapılan yeşil alan ve orta refüj uygulamalarına ait resimler görülmektedir.

Şekil 8.72: TEM Bağlantı yolu Esenyurt girişi yol kenarı düzenlemesi 1

Şekil 8.73: TEM Bağlantı yolu Esenyurt girişi yol kenarı düzenlemesi 2

Şekil 8.74: Yürüyüş Parkı peyzaj düzenlemesi

Şekil 8.75: Esenyurt Haramidere göbek ve çevresi peyzaj uygulaması

Şekil 8.76: Yol kenarı mevsimlik çiçek düzenlemesi

Şekil 8.77: Belediye bahçesi, yeşil alan düzenlemesi

Şekil 8.78: Esenkent Atatürk Caddesi orta refüj peyzaj uygulaması

Şekil 8.79:Güzelyurt Mahallesi Hürriyet Caddesi yeşil alan uygulaması

Şekil 8.80: M.çeşme Mah. Bağdat caddesi yol kenarı otopark ve peyzaj düzenlemesi

9. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde şehirler sadece barınma alanı olmayıp, sosyal mekânlar, kültür, ulaşım, eğitim, ticaret, sağlık, rekreasyonel faaliyetler ve birçok yaşam faaliyetinin yerine getirildiği alanları kapsamaktadır. Bu yaşam alanı içerisinde artık ayrılmaz parçaları olan ve gerekliliği gün geçtikçe artan bahçeler, parklar, semt parkları, ormanlar ve diğer yeşil alanlar çok önemli konuma gelmiştir.

Bitkiler estetik ve fonksiyonel açıdan kullanıldıkları ortamları oluşturan, dengeleyen, geliştiren, zenginleştiren, canlandıran ve çeşitli kompozisyonlar oluşturan elemanlardır. Bu çalışmada da incelenen alanlara bakıldığında bitkilerin etkileri açıkça görülmüştür. Ayrıca bitkiler veya bitkisel tasarımlar ulaşım da çok önemli bir öge durumundadırlar.

Esenyurt ilçesinin yeşil alanları, yapılaşma sonucu yoğun baskı altında kaldığı görülmektedir. Esenyurt ilçesinde yeşil alanlarda son yıllarda yapılan çalışmalara rağmen, henüz ulusal ve uluslararası standartlara ulaşılmadığı görülmektedir.

Esenyurt ilçesinde yapılan incelemeler sonucu açık yeşil alanlarda yapılan peyzaj düzenleme faaliyetlerinde kullanılan bitkisel materyal tür sayısı bakımından oldukça yeterli olduğu görülmektedir. Bu tür çeşitliliğinin de şehir parkı, çocuk parkları, orta refüjler ve diğer yeşil alanları oluşturmada planlı bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. İlçe içerisinde uygulanmış olan park ve yeşil alanlarda bitki öğelerini incelediğimizde, değişik kullanım alanlarındaki araştırma sonuçları aşağıda belirtilmiştir;

9.1 ŞEHİR VE SEMT PARKLARI İNCELEME VE SONUÇLAR

Tez kapsamında 8.3.1 ve 8.3.7 arasında örnek olarak seçilen şehir ve semt park alanları detaylı şekilde anlatılmış olup, bu bölümde genel olarak park alanlarındaki tasarımların incelemesi hakkında bilgi verilecektir.

Park alanlarının tasarımında bitkilerin üstlendikleri fonksiyonlara göre; perdeleme, yeşil şerit oluşturma, sert duvar etkisini kırma, mekan çevreleme, gizlik sağlama, gürültüyü azlatma ve tasarımı kuvvetlendirme gibi fonksiyonları gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Park alanlarının giriş kısımlarında tasarımı kuvvetlendirme amacı ile dekorasyon oluşturma, vurgulama, görsel olarak çekici kılma, şerit oluşturma vb. fonksiyonlar göze çarpmaktadır.

Şehir parklarında özellikle Çınar ağaçları ile alleler oluşturulmuş ve ilerde alacakları heybetli yapıları ile mekan oluşturma ve gölge sağlama özelliklerinde yararlanıldığı görülmektedir. Ayrıca park alanlarında yapılan alle ağaçlandırmaları ile yürüyüş, bisiklet yolları yön verme, görüşü çevreleme ve sınırlama fonksiyonu açısından bitkiler kullanıldığı görülmektedir.

Park alanlarının tali yollarında da bitkiler ile zaman zaman vurgulama, gölgeleme, sınırlama, dekorasyon oluşturma ile görsel çekicilikler uygulanmış tasarımlar belli noktalarda bırakılmadığı tespit edilmiştir.

Park alanları içerisinde çok az olan tasarımlarda genelde dışarda tutulmuş otoparklar, bitkilendirmede genelde ağaçlar ile çevreleme ve gölge ortam oluşturma olarak peyzaj kriterleri kullanılarak yapıldıkları anlaşılmaktadır. Park alanlarındaki otoparklar genelde park alanı dışında yeterli düzeyde olduklarında dikkat çekmektedir. Burada araçların dışarda tutularak yeşil alan içerisinde etkiyi azaltmaları engellenmiş ve insanların doğayla başbaşa olmaları düşünüldüğü tasarımların kullanıldığı görülmektedir.

Şelale, gölet ve dere boyları çevresinde yapılan bitkisel tasarımlarda mekan ve objeleri birbirine bağlama ile ilişkilendirme, vurgulama yapma, görüş alanını çevreleme yapma, gizleme oluşturma, dere boyunda hat oluşturma, görsel çekicilik sağlama ve dekorasyon oluşturma fonksiyonlarının iyi bir şekilde kullanıldıkları görülmektedir.

Park alanlarında bulunan oturma birimleri çevresinde (bank, kamerye, pergola vb.) bitkilerin gölge sağlama, tamamlama, mekan oluşturma, ölçeklendirerek birleştirme ve bütünleştirme fonksiyonları kullanıldığı görülmektedir.

Çocuk oyun alanlarında yapılan bitkilendirmelerde, mekanı sınırlandırma ve çevreleme, gölge ortamlar oluşturma ve bitkiler ile tasarımı kuvvetlendirme etkileri oluşturulduğu görülmektedir. Çocuk parklarında ise genelde park genelinde çalı gruplarına ve özellikle iğneli çalılara yer verilmediği bununda çocukları bu grupların zararlarından korumak için yapıldığı görülmektedir.

Şehir Parkı alanlarında bulunan kafeterya, restoran, WC. Vb. bina çevrelerinde yapılan bitkisel tasarımlarda; mekan içerisinde öğeleri birbirine bağlama, ilişkilendirme, yön verme, gizleme, görsel çekicilik, vurgulama fonksiyonları göze çarpmaktadır.

Park alanlarının duvar üstlerinde sarılıcı ve tırmanıcı bitkiler ile sert duvar etkisini kırma, duvara yeşil örtü sağlama, sınırlama etkisi oluşturma fonksiyonları bulunduğu görülmektedir. Ayrıca duvar kenarı bitkilendirmelerinde çeşitli çalı grupları ile görsel

çekicilik oluşturma, sınırlama sağlama, mekanı tamamlama ve birleştirme, devamlılık sağlama gibi özellikler olduğu tespit edilmiştir.

Şehir parklarında diğer yeşil alanlara bakıldığında tepecikler ve kaya bahçeleri oluşturma, buraların bitkilendirmesinde görsel çekicilik oluşturma, kuşatma sağlama, vurgulama ve tsarımı kuvvetlendirme yapıldığı görülmektedir. Eğimli alanlarda yayılıcı bitkiler ile bütünlük sağlama, eğim alını görsel bir şölene çevirme ve kısa boylu bitkiler ile bonzai etkisi yaratarak görsel şölen oluşturduğu görülmektedir. Eğimli alanlarda yer örtücü ve çiçeklerinde çok güzel kullanıldığı tespit edilmiştir.

Son olarak, park alanlarında uygulanan bitkisel tasarım örneklerinin bitkilerin ekolojik, mimari ve estetik fonksiyonları göz önüne alındığında şehir ve semt parklarında görsel olarak mimari ve estetik fonksiyon açısından bitkisel tasarımların olumlu yönde olduğu ve algılanabilir nitelikte oldukları, park alanlarının ziyaretçileri açısından olumlu etki bıraktığı ve park alanlarının tasarımında farklı çalışma alanlarında disiplinlerde kişilerde peyzaj nitelikleri hakkında ortak tercihlere sahip olabilecekleri sonuçlarına ulaşmak mümkündür.

9.2 KONUT ALANI ÇEVRESİ ÇOCUK OYUN PARKLARI

Tez çalışmasının 8.3.9 konu başlığı altında örnek olarak seçilen çocuk parkları detaylı şekilde anlatılmış olup, sonuç olarak tüm çocuk parklarında yapılan gözlemler göz önüne alınarak bu bölümde toparlanarak kısaca anlatılacaktır.

Hemen hemen tüm mahallelerde imar planlarında çocuk oyun alanlarının ve bahçelerinin olduğu görülmektedir. Yeterli olmasada bu alanlardaki boşlukları tamamladıkları bir nebze de olsa görülmüştür. Bu çocuk bahçelerinin ve parkların planlamasında yaklaşık 500-1000 m² alanı çevreleyen parklar genellikle çocukların kullanacağı oyun grupları ve basketbol sahaları ile planlanmış oldukları görülmektedir. Bu alanlarda bu planlamaya göre bitkilendirilmiş olduğu tesbit edilmiştir. Bitkisel tasarımda genellikle iğne yapraklı ve geniş yapraklı ağaçların kullanıldığı görülmektedir. Özellikle dikenli çalı türlerine yer verilmediği ve çalıların çok fazla kullanılmadığı tespit edilmiştir. Alınan bilgiler ışığında tasarımcılar tarafından bu alanlarda yapılan bitkilendirmelerin, özellikle çocukların yeşil alanlarda fazla hareket ettikleri varsayılarak bitkilendirme yapıldığı görülmektedir.

Çocuk parkları bitkisel tasarım açısından konut alanlarına ve yollara bakan kısımlarda perdeleme, iç alanlarda gölgeleme, sert etkiyi kırma, mekanları ayırma, görsel dekor oluşturma vb. temel peyzaj uygulama kriterlerini kullanıldıkları görülmektedir.

Çocuk park girişleri cadde ve sokaklara bakan kısımlara göre iki taraftan verilmiş ve fazlaca bitkilendirme yapılmadığı, bazı alanlarda mazı türü ağaçlarla girişin vurgulandığı görülmektedir.

Çocuk parklarında iğne yapraklı ağaçların tür olarak fazla kullanılmadığı genellikle bu ağaçlardan çam, servi, mazı, leylandi servisi, mavi ladin, sedir türlerinin kullanıldığı; yapraklı ağaçların ise tür olarak daha fazla çeşitte kullanıldıkları genelde çınar, dişbudak, süs eriği, süs fındığı, akçağaç, gürgen, kayın, top akasya, meşe, söğüt ve ıhlamır şeklinde olduğu tesbit edilmiştir. Genelde yapraklı ağaçların kullanılmasında bu alanlarda gölgeleme etkisi oluşturma önemli yer edinmektedir.

Bazı çocuk parkları içerisinde küçük süs havuzları görülmüş olup bu havuz çevrelerinde bitkilendirmenin yeterli olmadığı görülmektedir. Bu alanlarda bazı küçük yapılı bitkilerle havuzlar daha hareketli hale getirilebileceği önerilmektedir.

Çocuk parkları içerisinde oturma birimleri genellikle banklarla olduğu fakat bazı alanlarda da kameriyelerin olduğu görülmektedir. Oturma birimi etrafındaki bitkilendirmede genellikle yine gölge oluşturma şeklinde olduğu görülmektedir.

Çocuk parklarının etrafını çevreleyen ve sınırlama objesi olarak kullanılan duvarların genellikle çıplak bırakıldıkları görülmektedir. Bu alanlarda sarılıcı ve tırmanıcı bitkilerle yeşil örtü oluşturulması parkın sert etkisini kırmada ve park çevresini ve iç alanını yumuşatmada yapılak önerilerden biridir.

9.3 CADDE, ORTA REFÜJ VE DİĞER YEŞİL ALANLAR

Tez çalışmasının 8.3.8 ve 8.3.10 bölüm başlıklarında anlatılan örnek sokak uygulamaları, yollar, orta refüjler ve diğer yeşil alanlar çalışmanın bu bölümünde genel olarak değerlendirilecektir.

Cadde orta refüj bitkilendirmelerinde özellikle alanı yeşil bantla ikiye bölerek görsel etki oluşturulduğu, yan refüj bitkilendirmeleriyle de bunun tamamlandığı görülmektedir. Bu tasarımlarda orta refüjlerde çalı türü bitkilerin kullanılması işlevsel ve görsel açıdan olumlu etki yaratacağını varsaymaktayım.

Bazı sokaklarda yapılan örnek sokak uygulamalarının sokak sakinlerince olumlu bulunduğu görülmektedir. Bu alanlarda genellikle sokağın orta kısmı araç girişleri ve çıkışları için planlanmış ve yan kısımlarda araç park yerleri bırakılarak yeşil bantlar oluşturulmuştur. Bu alanlarda çim alanlar, genellikle tijli manolya ağacı ve tijli ligustrum ağacı türlerinin kullanıldığı bant ortalarında gül ve muşmula çalılarının kullanıldığı görülmektedir. Bu uygulamalarının araç park alanları dikkate alınarak artırılmasının olumlu olacağı kanısındayım.

Yol kenarı ağaçlandırılmaları Büyükşehir Belediyesince yapıldığı, fakat bu alanlarda fazla uygulamanın olmadığı görülmektedir. Bu alanlarda İlçe Belediyesince yapılan çalışmalar dikkat çekmekte ve özellikle görsel uygulamalar olduğu görülmektedir. Bu alanlardaki çalışmaların Büyükşehir Belediyesince yapılacak ortak çalışmalarla daha iyi sonuçlar alınacaktır.

Cadde ve sokak ağaçlandırması yeşil alanların bina önlerine götürülmesi açıdan olumlu bulunmaktadır. Bu alanlarda genelde ihlamur, süs eriği, tijli kurtbağrı, çınar, diş budak vb. bitkilerin kullanıldığı görülmektedir.

9.4 MEKANSAL AÇIDAN YEŞİL ALANLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

Esenyurt genelinde bulunan park alanlarını ve yeşil alanları mekansal açıdan incelediğimizde şu faktörlerin dikkat çektiği görülmektedir;

Şehir parkları içerisinde bulunan gölet çevresinde mekansal algılar aşırı şekilde dikkat çekmektedir.

Şehir parklarında diğer park ve yeşil alanlara nazaran bitkilendirilmelerin birbirleri ile daha iyi ilişkili olduğu, yoğun bir bitkilendirme ve tür çeşitliliğine sahipken diğer park alanlarında ve yeşil alanlarda bunların daha seyrek ve az olduğu görülmektedir.

Mahalle parklarında ve çocuk parklarında çalı öğelerinin daha fazla kullanılması ve ağaçların artırılması sağlanarak mekansal algılamayı kuvvetlendirecektir. Bu alanlarda çevreleme ile kapalılık hissi daha belirgin hale getirilebilir.

Park alanlarında yapılan gözlemlerde bakımların yeterli olduğu görülmektedir. Bakım çalışmaları bitkilerin sağlıklı büyümesi açısından olumlu bir olgu olarak görülmektedir.

İlçe genelinde cadde ve sokak ağaçlandırmaları devamlılık arzettirilmektedir. Buralarda kullanılacak türlerin cadde ve sokakların genişliği, yürüme mekanı olan kaldırımların

darlığı ve binaların birbirine yakın olması kriterleri göz önüne alınarak yerine göre taç yapısı geniş olmayan ve sağlam türlerin seçilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak; ilçede yapılan yeşil alan uygulamalarında bu alanları halkın yoğun şekilde beğenerek kullandığı, tasarımların mimari ve estetik fonksiyonlar açısından olumlu sonuçlar doğurduğu ve birbirleri ile ilişkilendirilebilir alan oldukları, kent içerisinde doğal ortamlar oluşturulmasında görsel bir çeşitlilik sağlayarak diğer ekosistemlere ve canlılarada yaşam alanları oluşturduğu, bu alanların kişileri çekmede ve buldukları alanda stresden uzak algıları ortaya çıkararak hoşnutluk duyulacak peyzaj alanları olma özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. İlçede yapılan peyzaj çalışmaları ve kullanılan bitki türleri, tasarım açısından olumlu bulunmuştur.

İlçede yapılacak çalışmaların bu yönde devam etmesi, Esenyurt ilçesinin yeşil alanlar açısından yaşanabilir bir kent olması yolunda, önemli bir adımı olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Aslanboğa, İ., 1997. Kentlerde yol ağaçlarının işlevleri, ağaçlandırmanın planlanması, uygulanması ve bakımlarıyla ilgili sorunlar. *Kent ağaçlandırmaları ve İstanbul'96 sempozyumu bildiriler*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi İsfalt Yayını, ss. 8-11.
- Austin, R.L., 1998. *Designing with plants*. New York: Van Nostrand Reinhold
- Bell, S., 1999. *Landscape: pattern, perception and process*. New York: Taylor & Francis Group.
- Booth, N.K., 1996. *Basic elements of landscape architectural desing*. California: Waveland Press.
- Booth, N. K. ve Hiss, J. H., 2001. *Residential landscape architecture: Design process for the private residence*. New Jersey: Princeton Hall.
- Carpenter, P. L., Walker., T. D. & P.E. DeTURK, 1998. *Plants in the landscape*. Chicago: Waveland Press.
- Chen, G., 2011. *Planting design illustrated*. 3rd edn. Parker: Outskirts Press.
- Çepel, N., 1994. *Peyzaje ekolojisi ders kitabı*. İstanbul: İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını.
- Eckbo, G., 1950. *Landscape for living*. New York: F.W. Dodge Corporation.
- Eckbo, G., 1969. *The landscape we see*. New York: Mc-Graw Hill Book Company.
- Higuchi, T., 1988. *The visual and spatial structure of landscape*. Cambridge: Mit Press
- Kaplan, R. & Kaplan, S., 1989. *The experience of nature: A psychological perspective*. New York: Cambridge University Press.
- Leszczynski, N. A., 1999. *Planting the landscape: a professional approach to garden design*. New York: John Wiley & Sons.
- Molnar, D. J. ve Dahl. B., 2003. *Anatomy of a park: essentials of recreation area planning and design*. 3rd edn. New York: Waveland Press.
- Motloch, J. L., 1991. *Intrduction to landscape design*. 2nd edn. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Ouren, S., 1991. *Planning settlements naturally*. Chicester: Packard Publishing Limited,
- Robinette, G. O. & McClenon, C., 1983. *Landscape planning for energy conservatio*. New York: Van Nostrand Reinhold Company.
- Pamay, B., 1992. *Bitki materyali-1 ağaçlar ve ağaççıklar bölümü*. İstanbul: Uycan Matbaası.
- Robinson, N., 2004. *The planting design handbook*. 2nd edn. Burlington: Ashgate Publishing Company.
- Stephen M. E., 2003. *Trends in landscape modeling: proceedings at Anhalt University of applied sciences 2003*. Virginia: H. Wichmann.

Ürgeç, S. İ., 1998. *Genel plantasyon ve ağaçlandırma tekniği*. İstanbul: İ.Ü. Orman Fakültesi, Yayın No: 444.

Walker, T. D., 1991. *Planting design*. 2nd edn. New York:Van Nostrand Reinhold.

Yıldızcı, A. C., 1988. *Bitkisel tasarım*. İstanbul: Atlas Ofset.

Sürekli Yayınlar

- Altan, İ., 1992. Mimarlık ve şehircilikte mekân. *Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Yerleşme Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayını*, 1 (96).
- Aslanboğa, İ., 1986. Kentlerde yol ağaçlaması. TÜBİTAK Yapı Araştırma Enstitüsü, U3.
- Ayaşlıgil, T., 1995. Yol ağaçlandırmaları makalesi. *İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, **B-45** (3-4), ss. 138-139.
- Eroğlu, E., Akıncı Kesim, G., Müderrisoğlu, H., 2005. Düzce kenti açık ve yeşil alanlarındaki bitkilerin tespiti ve bazı bitkisel tasarım ilkeleri yönünden Değerlendirilmesi. *Tarım Bilimleri Dergisi*, **11**(3), ss. 270-277
- Ekici, B., Sarıbaş, M., 2006. Bartın kenti peyzaj düzenlemelerinde kullanılan bitki materyali üzerine bir araştırma. *Z.K.Ü. Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, **8**(9), ss. 1-9.
- Çubuk, M., Yüksel G., ve Karabey, H., 1978. Kentsel-kamusal dış mekânlar. *Yapı Dergisi*, **30** (Kasım-Aralık)
- Daniel, T. C. & Clay, G. R., 2000. Scenic landscape assessment: the effects of land management jurisdiction on public perception of scenic beauty. *Landscape and urban planning*, **49**, pp. 1-13.
- Gül, A., ve Küçük, V., 2001. Kentsel açık-yeşil alanların ve Isparta kenti örneğinde irdelenmesi. Isparta. *S.D.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, **2**.
- Ingram, D. L., 2005. Basic Principles of Landscape Design. *University of Florida. Institute of Food and Agricultural Sciences*, **536**.
- Karaman, A., 1989. Kentsel peyzaj. *Yapı Dergisi*.
- Miraboğlu, M., 1977. Ormanın hava kirliliğini önleyici etkisi. *İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını*.
- Parsons, R. ve Daniel, T. C., 2002. Good looking: in defense of scenic landscape aesthetics. *Landscape and urban planning*, **60**, pp.43-56.

Diğer Yayınlar

- Anonim, 2011. Park ve yeşil alan fotoğrafları. İstanbul Esenyurt İlçesi Genel.
- Acar, C., 2001. Bitkilendirme tasarımı. Peyzaj Mimarlığı Bölümü Basılmamış Ders Notları. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi.
- Albayrak, B., (2006). Çorum kenti mevcut alan kullanım kararları ve açık-yeşil alan verilerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi FBE.
- Albayrak, S., (2000). Gülhane, Yıldız ve Emirgân parkları'nın kent Parkı işlevi açısından irdelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Aksoy, Y., 2004. Üsküdar İlçesi açık yeşil alan durumunun irdelenmesi. Bir araştırma. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarım Bölümü.
- Aksoy, Y., (2001). İstanbul kenti yeşil alan durumunun irdelenmesi. *Doktora Tezi*. İstanbul: İ.T.Ü. FEB.
- Arın, Ö., (2010). Bitkisel tasarımın görsel açıdan değerlendirilmesine yönelik bir araştırma: Bursa botanik parkı örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi FBE.
- Ayaşlıgil, Y., 2004. Bitkilendirme tasarımı. Ders Notları. İstanbul: İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.
- Ayaşlıgil, Y., 2001. Bitkisel tasarım. Ders Notları. İstanbul: İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.
- Ayaşlıgil, Y., 1998. Bitkisel tasarım. Ders Notları. İstanbul: İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.
- Ayaşlıgil, Y., 1997. Bitkisel kullanım. Ders Notları. İstanbul: İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü.
- Başer, B., (2002). Bursa Soğanlı Botanik parkı'nın sert peyzaj tasarımının işlevsel ve estetik açıdan değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İ.T.Ü. FEB.
- Baştürk, Ö., (2000). Peyzaj tasarımı kriterleri açısından açık meydanlarda insan-çevre etkileşimi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İ.T.Ü. FEB.
- Bitkisel tasarım ders notları, 2012.
http://ormanweb.sdu.edu.tr/dersler/hozguner/bitkisel_tasarim [erişim tarihi 24 Ocak 2012].
- Bostancı, Y., (1998). Kentsel tasarım elemanı olarak bitkilendirme ve iklim kontrolü. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İ.T.Ü. FEB.
- Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (5747 s. k.). **Resmi Gazete**, 26824 (Mükerrer); 22 Mart 2008.
- Erbaş, E., (2003). Peyzaj düzenlemelerinde bitkisel tasarım 'Bahçeşehir doğa parkı örneği'. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İ.T.Ü. FEB.

- Emür, S. H. ve Onsekiz, D., B., 2007. Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi; Kayseri/Kocasinan ilçesi park alanları analizi. Araştırma. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi.
- Esenyurt Belediyesi, 2011. Esenyurt ilçesinde bulunan parkların listesi. Eylül. E.B. Park Bahçeler Müdürlüğü.
- Esenyurt Belediyesi, 2011. Esenyurt ilçesinde kullanılan bitkilerin listesi. Ağustos. E.B. Park Bahçeler Müdürlüğü.
- Esenyurt Belediyesi, 2006. Esenyurt Belediyesi 2007-2011 Stratejik plan. Aralık. E.B. Yazı İşleri Müdürlüğü.
- Esenyurt Belediyesi, 2011. Esenyurt İlçesi ulaşım ve yerleşim haritaları. E.B. İmar ve Şehircilik Müdürlüğü.
- Esenyurt Belediyesi, 2011. Esenyurt İlçesi nazım imar plan raporu 1/5000. Nisan. E.B. İmar ve Şehircilik Müdürlüğü.
- Evyapan, G. A. ve Tokol, A. S., 2000. Landscape design lectures: Peyzaj Tasarımı. Ders Notları. Ankara: METU Faculty of Architecture Press.
- Hasol, D., 1995. Ansiklopedik mimarlar sözlüğü. İstanbul: YEM Yayınları.
- Karaşah, B., (2006). Kentsel dokuda bitkisel tasarımda yapılan yanlışlıkların belirlenmesi 'Trabzon örneği'. *Yüksek Lisans Tezi*. Trabzon: K.T.Ü. FEB.
- Localecologist, Ağaçların sınıflandırılması örnek resim, 2012. <http://localecologist.blogspot.com/2009> [erişim tarihi 24 Ocak 2012].
- Panaromia, Simetri örnek resim, 2012. <http://www.panaromia.com> [erişim tarihi 25 Ocak 2012].
- Park alanları uydu görüntüsü, 2011. <http://www.ibb.gov.gov.tr> [erişim tarihi 20 Eylül 2011].
- TUİK, Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi, 2011, <http://www.tuik.gov.tr> [erişim tarihi 02 Şubat 2012].
- Plan yapımına ait esaslara dair yönetmelik (27900 s.). **Resmi Gazete**, 18916 (Mükerrer); 02 Kasım 1985.
- Wikipedia, Esenyurt İlçesi genel bilgiler, 2011. <http://tr.wikipedia.org> [erişim tarihi 15 Eylül 2011].
- Yıldızcı, A.C., 2001. Kentsel yeşil alan planlaması. Ders Notları. İstanbul: İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi.
- Yıldızcı, A. C., 2000. Peyzaj planlama. Ders notları. İstanbul: İ.T.Ü. FEB.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Celal YILMAZ

Sürekli Adresi : Fatih Mah. 939. Sk. No:32/A Garden City 1. Etap B-1 Blok D:37

Esenyurt/İstanbul

Doğum Yeri ve Yılı : Sivas 1978

Yabancı Dili : İngilizce

İlk Öğretim : Avcılar Güngör Tekiner İlköğretim 1993

Orta Öğretim : Avcılar Teknik Lisesi (Elektrik Bölümü) 1997

Lisans : Z. Karaelmas Üniversitesi, Bartın Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı 2001

Yüksek Lisans : Bahçeşehir Üniversitesi

Enstitü Adı : Fen Bilimleri Enstitüsü

Program Adı : Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi

Yayımları :

Çalışma Hayatı : Esenyurt Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü. 2004-

Bauhaus Yapı ve Bahçe Marketi. 2004

Albero Peyzaj. 2003-2004